Poštnina plačana v gotovini.

Leto XX., št. 231 Ljubljana, sreda 4. oktobra 1939 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon štev. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Mednarodni položaj

Medtem ko razplet vojnih operacij na zapadu še vedno ne prinaša nikakih večjih dogodkov, je pozornost sveta osredotočena predvsem na diplomatske ofenzive, ki trenutno obeležujejo ves mednarodni položaj. Na tem mestu smo že večkrat opozorili, da se evropska diplomatska aktivnost z začetkom sedanje vojne ni zaključila, temveč da jo je izbruh sovražnosti prav za prav šele sprožil, in to v obsegu, ki ni več omejen samo na Evropo. Značilnost novega položaja bi se dala na kratko označiti s tem, da smemo smatrati sedanjo diplomatsko razporeditev sil za uvod v nove diplomatske fronte, ki se utegnejo prav tako spremeniti v dokončne vojne tabore splošne vojne med velesilami, kakor v nove pritiske k mirni ureditvi vseh spornih vprašanj in nasprotujočih si interesov.

V tem razvoju, ki se seveda ni začel šele z izbruhom sedanje vojne, sta si do druge polovice letošnjega avgusta stala nasproti predvsem oba tabora evropskih velesil. Nemčija in Italija na eni ter Anglija in Francija na drugi strani. Že podpis nemško-ruske nenapadalne in posvetovalne pogodbe z dne 24. avgusta tega leta pa je Evropo postavil pred možnosti novih diplomatskih in v kasnejšem razvoju morebiti tudi vojnih front. Anglija in Francija sta sicer ne glede na te diplomatske spremembe stopili v vojno z Nemčijo, toda Italija je po sklepih svoje vlade z dne 1. septembra letošnjega leta ostala še izven nove vojne, kakor je na drugi strani tudi Rusija — navzlic svojemu novemu sodelovanju z Nemčijo — poudarjala v začetku svojo nevtralnost v sedanjem konfliktu.

Po ruskem posegu na Poljskem se položaj v taboru zapadnih velesil ni spremenil v vojnem pogledu, nastale pa so nove diplomatske situacije, katerim se ne more v naprej odrekati možnosti vpliva na potek vojnih operacij. Nemčija se je najprej s sporazumom glede demarkacijske črte na Poljskem, nato pa še z novimi dokončnimi sporazumi z dne 28. septembra za nekaj novih stopenj približala Rusiji z namenom, da si kolikor mogoče zavaruje hrbet na vzhodu. Pri tem je seveda nujno prišlo do sprememb v medsebojnem ravnovesju med Nemčijo in Rusijo, kar se je pokazalo ne le z delno rusko zasedbo in prisvojitvijo belorusko-ukrajinskega dela Poljske, temveč tudi z ruskim prodorom na Baltik. Odraz teh sprememb je bila najprej rusko-estonska pogodba, takoj za njo v drugi etapi pa napoved podobnih pogodb med Rusijo in Letonsko (Latvijo) ter Rusijo in Litvo, dočim se že nekaj dni mudi v Moskvi tudi turški zunanji minister Saradzoglu, ki vodi podrobne razgovore s sovjetskimi državniki v pogledu novega položaja na Črnem morju.

Nemčija pa je na drugi strani pridobila Rusijo za skupni pritisk na zapadni velesili v pogledu čim prejšnje likvidacije sedanje vojne, kakor prihaja ta pritisk do izraza v skupni izjavi obeh vlad z dne 28. septembra. Ta izjava je trenutno predmet glavne diplomatske aktivnosti med velesilami. Nanjo navezujejo predvsem vsa sedanja ugibanja o nemških mirovnih predlogih zapadnima velesilama, ž njo je bil v veliki meri zvezan obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu, a ona nudi končno tudi zapadnima velesilama novo priliko, da še enkrat pojasnita svoje stališče v sedanji vojni. Skratka, s skupno nemško-rusko izjavo z dne 28. septembra je tesno povezana sedanja »mirovna ofenziva«, kakor označujejo na zapadu trenutna prizadevanja Nemčije, da bi pridobila obe zapadni velesili za priznanje izvršenega dejstva na Poljskem, ki se po tolmačenju Moskve in Berlina tiče samo Nemčije in Rusije, ter tako tudi za likvidacijo sedanje vojne, ki ji je po berlinskem tolmačenju z razpadom in razdelitvijo Poljske odvzeta sleherna nadaljnja utemeljitev.

Zdi se, da bi Nemčija želela pridobiti za posredovanje v tem smislu Italijo, ki se je od vsega začetka zavzemala za ohranitev miru. Razumljiv je v tej zvezi tudi interes Nemčije, da bi že v naprej vedela, kakšno stališče bi zavzela italijanska zaveznica v primeru neuspeha nemških prizadevanj na zapadu. Tako sta verjetno bili prav ti dve vprašanji — poleg onih, ki Italijo znabiti posebej zanimajo v zvezi z obsegom novih nemško-ruskih sporazumov — glavni predmet nemško-italijanske izmenjave misli ob Cianovem obisku v Berlinu. Dosedanja miroljubna prizadevanja Italije na Balkanu, s katerimi v zvezi se je prav v zadnjem času veliko pisalo in govorilo o možnosti nastanka tako zvane »tretje fronte« ali bloka nevtralnih balkanskih držav pod italijanskim vodstvom, dajejo misliti na veliko interesiranost Italije v pogledu nadaljnjega razvoja na tem področju. O njeni želji, da bi bila vojna prav temu področju prihranjena, ni mogoče dvomiti.

Zapad je k novi diplomatski mirovni ofenzivi v glavnem že zavzel svoje stališče. Ne le iz časopisnih komentarjev in cenzuriranih radijskih poročil, tudi iz nedeljskega govora prvega lorda angleške admiralitete Winstona Churchilla in včerajšnjih Chamberlainovih izjav je jasno razvidno, da Anglija in Francija že v naprej odklanjata mirovno pobudo, ki bi izhajala s stališča priznanja sedanjega dejanskega stanja. Ustanovitev nove poljske vlade na francoskih tleh prav tako izključuje možnost sporazuma na osnovi sprememb, ki so nastopile po 1. septembru. V ostalem pa bo odvisno predvsem od konkretnih nemških predlogov, kakšno bo končno stališče obeh zapadnih velesil. Ker so v tem tednu napovedane tudi nemške uradne izjave, bo splošni položaj proti koncu tedna znabiti že bolj jasen.

Okrog mirovne akcije

Grof Ciano je včeraj poročal Mussoliniju o svojih razgovorih v Berlinu — Chamberlain: Zaradi zadnjih dogodkov Anglija ne bo spremenila svojega stališča, ki ga smatra za pravilno

Rim, 3. oktobra. br. Zunanji minister grof Ciano se je dopoldne s posebnim brzovlakom vrnil iz Berlina. Takoj po prihodu je ministrskemu predsedniku Mussoliniju podrobno poročal o svojih razgovorih z nemškimi državniki.

Italijanski in nemški komunike

London, 3. oktobra. AA. (Reuter) Rimska radijska postaja je snoči izdala naslednje uradno poročilo:

Obisk italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana v Berlinu je dal priložnost za proučitev stališča Nemčije in Italije spričo novega položaja. Nemčija in Italija se odločno zavzemata za pravičen mir. V ta namen imata v načrtu: 1) Ustanovitev nove poljske države pod protektoratom Nemčije. Nova poljska država bo brez onega ozemlja, ki ga je zasedla Rusija, in tudi brez pokrajin, ki so spadale poprej pod Nemčijo. 2) Sklicanje evropske konference, na kateri naj se urede problemi kolonij in Sredozemskega morja, ki so življenskega interesa za Italijo. Verjetno je, da bodo še v teku tega tedna izšli mirovni predlogi v tem okviru.

Berlin, 3. oktobra. br. O Cianovem obisku je bilo šele danes izdano kratko poluradno sporočilo, ki pravi:

V poučenih berlinskih krogih se glede rezultata obiska italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana doznava, da je bil tudi sedanji konzultativni nemško-italijanski razgovor zopet zadovoljivo zaključen. Smatra se za sigurno, da razgovori v Berlinu niso bili izčrpani zgolj s tem, da so ugotovili novo nastali položaj, marveč so tudi proučili vse možnosti bodočega razvoja. Proučili so tudi izglede za obnovo miru, prav tako pa tudi vse možnosti nadaljnje poostritve vojne ter za ta primer potrebne ukrepe v svrho očuvanja skupnih interesov obeh držav osi Rim—Berlin.

Vloga nevtralnih držav

Berlin, 3. oktobra. br. V nemških službenih krogih zlasti poudarjajo važno vlogo, ki jo lahko igrajo nevtralne države v zvezi s sedanjo nemško mirovno ofenzivo. Nevtralnim državam pripada naloga, da po svoji pobudi ali pa vsaj s podporo nemške pobude prispevajo k obnovi miru. Taka politika nevtralnih držav bi po sodbi nemških krogov odgovarjala željam narodov vseh vojskujočih se držav.

Bastianinijeva misija

Rim 3. okt. o. Nocojšnji listi poročajo, da se novi poslanik v Londonu Bastianini doslej še ni podal na svoje novo službeno mesto, ker bo že takoj ob njegovem nastopu poverjena posebna misija. Ciano je prevzel v Berlinu posredovalno vlogo in Bastianini bo sedaj odpotoval v London že s podrobnimi navodili za izvedbo te mirovne akcije.

Avstralija odklanja nemške pobude

Sidney, 3. okt. br. Danes je tudi avstralska vlada uradno zavzela svoje stališče do nemških mirovnih ponudb, ki jih bo Hitler v kratkem objavil. Ministrski predsednik Menzies je izjavil, da je Avstralija tudi v tem pogledu popolnoma solidarna z Anglijo. Ne bi bilo mogoče napraviti večje napake, je dejal, kakor pristati na mir sedaj, ko je bila Poljska pregažena. Vojna se je šele pričela in izvojevati jo je treba do konca.

Velika Britanija in nemško-ruski dogovori

Chamberlain o stališču Anglije do rusko-nemške mirovne pobude — Anglija ne bo opustila cilja, zaradi katerega je šla v vojno

London, 3. oktobra. s. V spodnji zbornici je danes ministrski predsednik Chamberlain podal tedensko poročilo o položaju. Najprej je označil stališče angleške vlade do dogodbami v zvezi z nemško-ruskimi pogodbami ter izjavil med drugim:

Izražena je bila želja, da naj bi vlada označila svoje stališče do nemško-ruskih dogovorov. **Ne vidim prav ničesar, kar bi sililo angleško vlado, da izpremeni svoje stališče, ki ga je smatrala za umestno.** Neposredni vzrok vojne je bil premišljeni napad Nemčije na Poljsko. To je bil tudi neposredni, vendar pa ne osnovni povod, da sta Anglija in Francija napovedali Nemčijo vojno. **Osnovni vzrok, da smo šli v vojno, je bil občutek v Angliji in Franciji, da so sedanje razmere v Evropi, ko morajo mnoge države bodisi žrtvovati svojo svobodo ali pa v obrambo svobode mobilizirati, nevzdržne.** Pasus v skupni nemško-ruski izjavi, ki govori o potrebi likvidacije vojne, je nekoliko obskuren. Izgleda, da je to kombinacija predloga za mir in slabo prikrite grožnje za primer, da bi bil predlog odklonjen. Ne moremo govoriti v naprej, kakšne narave utegne biti predlog, toda to lahko takoj povem, **da nobena grožnja nikdar ne bo dosegla, da bi Anglija ali Francija opustili cilj, za katerega sta šli v sedanjo vojno.**

Nemška propaganda se poslužuje napram nam novega načina vojne tehnike. Nemčija dolži Anglijo, da je ona kriva vojne, in sicer samo zato, ker ne preneha z vojno, dokler naši cilji niso doseženi. Odgovornost za vojno pa v resnici leži na tistih, ki so stalno vodili politiko ponovnih napadov. Tega ni mogoče niti zanikati, niti opravičiti. Povedati moram še nekaj: Nobenemu zagotovilu sedanje nemške vlade ne moremo verjeti. Prepogosto je že prelomila dano besedo, če ji je to prijalo. **Če nam bodo stavljeni mirovni predlogi, jih bomo gotovo proučili, toda le v smislu besed, ki sem jih ravnokar izrekel. Nihče noče nadaljevati vojne dalje, nego je to neobhodno potrebno, toda ogromna večina v Angliji in Franciji je odločena, da napravi konec vladi nasilja. Beseda, ki jo katerakoli vlada da, mora tudi držati.**

V pregledu vojnih dogodkov je omenil Chamberlain: Francoske čete so na zapadni fronti znova napredovale in zavzele nove važne postojanke. Velika angleška armadi je bila prepeljana v Francijo in se bori ramo ob rami s francosko vojsko. Ponosni smo lahko na uspešnost izvedbe kompliciranе naloge prevoza naših čet, kakor tudi na skupne akcije angleškega in francoskega letalstva. Vojna proti podmornicam se nadaljuje z vso energijo. V zadnjem času omogočajo mesečne noči zasledovanje podmornic tudi ponoči. Pri napadu na nemško brodovje je imelo angleško letalstvo nekaj izgub. Pomorski trgovski promet iz Anglije in v Anglijo se redno nadaljuje. Že več nego teden dni ni bila potopljena nobena angleška ladja od podmornic. Gotovo podmornice še delujejo, toda morale so se umakniti dalje stran od obale, še vedno pa pomenijo podmornice nevarnost. **Nemško poročilo, da bo smatrala vsako oboroženo trgovsko ladjo za vojno ladjo, pomeni progasitev neomejene podmorniške vojne. Angleška mornarica bo na to grožnjo odgovorila z vso odločnostjo.** Za primere kakršen je bil napad na neko angleško ladjo v južnem Atlantiku, ima že od preje admiraliteta vse potrebne načrte. Dva poskušena napada nemških letal na angleško vojno brodovje sta se ponesrečila. Nemška poročila o teh napadih so netočna, nobena angleška ladja ni bila poškodovana.

Domovini in kolonije dajejo Angliji dragoceno pomoč. V tem tednu je treba omeniti zlasti pomoč Nove Fundlandije, ki je rekrutirala svojo ribiško flotiljo, ter Južne Rodezije, ki bo poslala kopno vojsko in letalske sile na pomoč.

Glede notranjega položaja je Chamberlain omenil delo ministrstva za informacije. Od prihodnjega tedna dalje bo redakcijam zopet omogočen tudi direktni stik s posameznimi ministrstvi. Na novo bo organizirano tudi poslovanje cenzure in bo za izdajanje vladnih poročil ustanovljen poseben centralni urad.

Debata

V debati je govoril najprej vodja opozicije **Attlee.** Izrazil je mnenje, da mora vlada skrbno proučiti vsako vrsto mirovnega predloga. Toda vrnitev na stanje, kakršno je bilo zadnje leto v Evropi, ne bi prinesla miru. Vodja liberalcev **Sinclair** je poudaril, da Anglija ne sme kupiti miru z žrtovanjem svoje svobode in varnosti. Sinclair se je izrazil za tajno sejo parlamenta, ki bi proučila položaj.

Naslednji govornik je bil Lloyd **George.** Tudi on je predlagal tajno sejo. Nemčija, Rusija in Italijo so se očitno sporazumele glede mirovnih predlogov, ki jih bodo stavile. Ni še znano, kdo jih bo stavil, toda ne smemo se prenagliti z odločitvijo o teh predlogih. Če pride predlog od tistih, ki so nas napadli, moramo upoštevati, da sta to nevtralni državi, in moramo proučiti, če bodo podane garancije, da bi bilo izpolnjeno ono, kar bo predlagano. Ne more tudi biti miru brez sporazuma o razorožitvi.

Lloydu Gergeju je takoj odgovoril ministrski predsednik Chamberlain. Izrazil se je proti tajni seji, ki ne bi bila koristna. **Angleška vlada še ni prejela nobenega mirovnega predloga in ni jasno, ali bo predlog vseboval take podrobne določitve, da bi bilo za vlado častno, da ga sploh proučuje. Ne more še niti povedati, kako bi vlada nanj odgovorila. Vsekakor bo vsak predlog skrbno proučila in se ne bo prenaglila.**

Nato je govoril bivši mornariški minister Duff **Cooper.** Obžaloval je, da je Chamberlain odklonil tajno sejo. Govor Lloyda Georgea bi spadal na tajno sejo. Njegov govor bodo tolmačili kot predlog za kapitulacijo. Lloyd George je nato takoj repliciral, da je on zadnji, ki bi predlagal kapitulacijo.

Stališče francoske vlade

Pariz, 3. okt. br. Danes popoldne je agencija Havas objavila poluradni komunike o stališču francoske vlade glede napovedanih nemških mirovnih ponudb. V njem pravi, da se je s početka govorilo, da bodo te ponudbe stavljene v ultimativni obliki, kar pa ne ustreza resnici. Po razgovorih, ki jih je imel Ciano v Berlinu, obstojajo znaki, da bi bila Nemčija pripravljena pogajati se i o vsebini i o obliki svojih ponudb. Pristala bi tudi na to, da se ponudbe ne bi stavile zapadnima velesilama v taki obliki, da bi napravile vtis, kakor da morajo kapitulirati. Toda Anglija in Francija, pravi komunike, sta jasno in nedvoumno izjavili svoje stališče glede vseh mogočih mirovnih ponudb in pri tem stališču bosta tudi vztrajali.

Tudi Finska na vrsti

Litva bo najbrž sklenila z Rusijo pakt o medsebojni pomoči, Finska pa bo privolila, da Rusi utrdijo Alandske otoke

Helsinki, 3. okt. z. V finskih političnih krogih z največjo pozornostjo spremljajo rusko akcijo na Baltiku. Nihče več ne dvomi, **da se bo morala tudi Finska pod silo razmer odločiti za novo ureditev svojih odnošajev do Rusije. Vsekakor pa računajo s tem, da Rusija ne bo postavila Finski tako dalekosežnih zahtev, kakor jih je postavila Estonski.** Sklenitev prijateljskega pakta med Rusijo, Letonsko in Litvo smatrajo v finskih političnih krogih že za izvršeno dejstvo.

V Talinu so se že pričela pogajanja z ruskimi vojaškimi strokovnjaki glede določitve in utrditve ruskih vojaških, letalskih in pomorskih oporišč na Estonskem. Otok Oesel bo utrjen na vsej jugozapadni obali, otok Dagö pa na vsej severni in zapadni obali. Na ta način bo imela Rusija v popolni oblasti vhod v Finski in Botniški zaliv ter bo s tem postala gospodar Vzhodnega morja.

Finci pričakujejo, da bodo Rusi zahtevali utrditev Alandskih otokov, toda s sodelovanjem ruskih vojaških strokovnjakov. Morda bodo odstopili Fincem manjše predele svojega ozemlja ob finski meji, v katerih je finsko prebivalstvo v večini, Finci pa bi Rusom odstopili otoke Hogland, Seitskeap in Kaytaersaer v Finskem zalivu, ki so neobljudeni, a so velikega strateškega pomena. Otok Hogland bo mogoče utrditi, kar bo velikega pomena za Kronstadt, na ostalih dveh pa si bodo Rusi bržkone uredili vojaška letališča.

Estonska ratificirala pogodbo z Rusijo

Talin, 3. oktobra. AA. (DNB) Na včerajšnji seji vlade je predsednik republike ratificiral pakt o vzajemni pomoči med Estonsko in Rusijo. Pred ratifikacijo je konzultiral odbore za zunanjo politiko, za narodno obrambo ter za zakonodajo. Vsi odbori so se izrekli za ratifikacijo pakta.

Letonski zunanji minister pri Molotovu

Moskva, 3. oktobra. AA. (Havas) Letonski zunanji minister Munters je imel snoči razgovor z Molotovom. Razgovoru so prisostvovali tudi Stalin, Potemkin, sovjetski poslanik v Letonski Zotov in letonski moskovski poslanik Kocins. Razgovor je trajal dve uri.

Pogajanja Litve z Rusijo

Moskva, 3. okt. br. Litovski zunanji minister Urbsis je danes z letalom prispel v Moskvo. Na letališču so ga sprejeli zastopniki komisariata za zunanje zadeve in vojsko. Nastanil se je v domu državnih gostov.

Popoldne ob 18. se je Urbsis odpeljal v Kremelj, kjer ga je predsednik sveta komisarjev Molotov takoj sprejel. Imela sta daljši uvodni razgovor.

London, 31. okt. AA. (Havas) Po prvih informacijah, ki so prispele iz Kovna, bo Litva podpisala z Rusijo pakt o vzajemni pomoči in nenapadanju.

Kovno, 3. okt. z. United Press poroča, da so začeli komunisti v Litvi, kjer so bili dosedaj sicer maloštevilni, razvijati žilavo propagando. Po vsej deželi širijo agitacijo za državni prevrat, ki naj bi odstranil sedanji avtoritarni režim in uvedel komunistični režim, ki naj bi proglasil popolno priključitev Litve k Rusiji.

Saradzoglu ostane še 5 dni v Moskvi

Moskva, 3. okt. s. Turški zunanji minister Saradzoglu tudi danes še ni nadaljeval svojih razgovorov z ruskimi državniki, ker še vedno čaka na odgovor turške vlade na svoje poročilo o nedeljskem razgovoru z Molotovom. Saradzoglu je spremenil program svojega obiska v Moskvi in ostane po zadnjih poročilih v Moskvi še 4 ali 5 dni. Danes si je v spremstvu turškega poslanika Aktaj Hajdarja in pomočnika šefa protokola Pontikova ogledal moskovske železniške postaje, nato pa se je peljal po prekopu Moskva—Volga. Snoči je v veliki operi prisostvoval predstavi »Carmen«.

V nevtralnih krogih sodijo, da mu bo kljub sedanjim zastojem pogajanj zaradi nekaterih vprašanj delikatnejšega značaja uspelo doseči zaželjeni sporazum z Rusijo. Saradzoglu pa bo vsekakor vztrajal na tem, da bo imela Turčija svobodne roke za sklenitev že pripravljenih pogodb o vzajemni pomoči s Francijo in Anglijo.

Nemški nasveti Moskvi

Berlin, 3. oktobra. b. V tukajšnjih inozemskih krogih, predvsem v krogih nevtralnih opazovalcev, ki skušajo doumeti morebitne nadaljnje načrte nemško-ruskega sodelovanja, niso prezrli nemških napovedi, da bi sodelovanje Rusije z Nemčijo utegnilo v nadaljnjih stopnjah dovesti do popolne preusmeritve ruske zunanjepolitične dinamike. Ves povojni čas, tako so ob preokretu v Moskvi pisali nemški listi že v avgustu, je Rusija kazala zunanjepolitično aktivnost samo v dveh smereh: na Daljnem vzhodu in na zapadu, torej na črti sibirske železnice, medtem ko se Rusija za ekspanzijo proti jugu (Afganistan Indija) ni veliko zmenila. Mandžurija in Poljska sta jo predvsem zanimali.

Zdi se, tako poudarjajo sedaj nemški listi, da je z nemško-ruskim sporazumom na eni, z rusko-japonskim sporazumom na drugi strani ter končno po razdelitvi Poljske nastopila sedaj za Rusijo možnost, da posveti nekoliko več pozornosti tudi svojemu jugu. Nemški listi nasvetujejo Moskvi to pot z utemeljevanjem, da se ji samo s to izbiro njene dinamike odpira možnost do dostopa na odprto morje (Indijski ocean), medtem ko bi ji te poti »ne mogla odpreti niti Kodanj niti Carigrad«, kajti za tema dvema postojankama ležeča morja (Severno in Sredozemsko morje) si je že zagotovila Anglija. Tudi Vladivostok ne predstavlja za Rusijo pravega izhoda na odprto morje, kajti ta luka odpira Rusiji samo pot v zaprto morje, ki ga obkrožuje japonsko otočje. Mnogi nemški listi prinašajo celo že zemljevide Afganistana in Indije, ki jih spremljajo s prikritimi nasveti Moskvi, naj bi svojo zunanjepolitično dinamiko usmerila v to smer.

Tukajšnji nevtralni opazovalci, ki opozarjajo na te značilne pospremne glasove k nemško-ruskemu sodelovanju, mislijo, *da jih je treba razumeti v neposredni zvezi z uspehi ruske evropske ekspanzije, ki je vidna v treh smereh: proti Baltiku, srednji Evropi in Balkanu. Na teh področjih ima tudi Nemčija svoje interese. Zato smatrajo v Berlinu, da bi nemško-rusko sodelovanje moglo dobiti v bodoče trajnejše oblike samo, ako se ruska dinamika usmeri proti Indiji, kjer bi ne mogla nastopiti trenja nemško-ruskih interesov.*

Vprašanje je seveda, tako poudarjajo tukajšnji nevtralni opazovalci, ali bo Rusija dovzetna za te nasvete, ki so sami na sebi gotovo zelo vabljivi.

Rusi zbirajo vojsko ob indijski meji

New York, 3. okt. s. Poročevalec lista »Newyork Times« na Kitajskem javlja, *da so Rusi v zapadni kitajski provinci Hsingkiang (Vzhodni Turkestan), ki je popolnoma pod ruskim vplivom, od sklenitve japonsko-ruskega premirja dalje koncentrirali večje število čet. Po nekaterih podatkih je zbrano približno 300.000 mož ruske vojske, in sicer predvsem v severozapadnem delu Hsingkianga, v bližini indijske meje.*

V četrtek Hitlerjev proglas poljskemu narodu

Bivši prezident poljske republike Moscicki se bo preselil iz Rumunije v Švico

Berlin, 3. okt. br. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je davi objavilo naslednje vojno poročilo:

Dne 2. oktobra so vkorakale v Varšavo nadaljnje nemške čete. Preštevanje ujetnikov in inventarizacija zaplenjenega orožja in drugih vojnih potrebščin v Varšavi in Modlinu se še nadaljuje.

Pariz, 3. okt. br. Iz Berlina poročajo, da bodo v četrtek Nemci v Varšavi priredili veliko vojaško parado za zaključek tako zvanega vojnega pohoda nad Poljsko. Ob priliki teh svečanosti se bodo v Varšavi zbrali vsi glavni nemški generali, ki so sodelovali v vojni s Poljsko. V četrtek popoldne se bo z letalom pripeljal v Varšavo tudi kancelar Hitler, ki bo prisostvoval vojaški paradi in ob teh priliki tudi izdal svojo že napovedano proklamacijo na poljski narod.

Zaradi tega sodijo v Berlinu, da se nemški državni zbor ne bo sestal že jutri, kakor so napovedali nekateri krogi, ampak šele v petek zvečer ali v soboto dopoldne.

Seja poliske vlade v Parizu

Pariz, 3. oktobra. br. (Havas) Tukajšnje poljsko poslaništvo razglaša: Snoči se je vršila seja nove poljske vlade pod predsedstvom predsednika republike Rackiewicza. Bivši poslanik Stancik je imenovan za ministra za socialno politiko.

Rackiewicz se je še v dopoldanskih urah odpeljal v francosko vojno ministrstvo, kjer je imel daljši sestanek z vrhovnim poveljnikom francoske vojske generalom Gamelinom. Glede na to sodijo, da so dejansko na seji vlade razpravljali o vprašanjih, ki se tičejo organizacije poljske armade v Franciji.

Med tem je prispel v Pariz dosedanji ameriški poslanik v Varšavi Beatle. Takoj po svojem prihodu je bil pri novem prezidentu poljske republike Rackiewiczu in mu izročil svoja akreditivna pisma.

Moscicki se bo preselil v Švico

Bern, 3. okt. br. Zvezni svet je danes izdal bivšemu predsedniku poljske republike Moscickemu in njegovi gospe dovoljenje, da se naselita v Švici. Oba se še mudita v Bukarešti. Pred svetovno vojno je bil Moscicki nekaj let švicarski državljan.

Tudi Mehika ne prizna zasedbe Poljske

London, 3. oktobra. s. Mehiška vlada je sporočila, da ne prizna zavzetja Poljske in da bo še nadalje ostala v diplomatskih odnošajih s poljsko vlado.

Junaki s Hela na Švedskem

Stockholm, 3. oktobra. s. 18 mož poljske posadke na polotoku Helu je v majhnem patrolnem čolnu pribežalo na Švedsko. Poljski vojaki še niso vedeli, da se je Varšava predala.

Na zapadu nemški sunki pri Saarbrücknu odbiti

Močno ojačenje nemških čet vzdolž vse Siegfriedove obrambne črte

Pariz, 3. oktobra. br. Vrhovno poveljstvo francoske vojske je davi objavilo naslednje 59. vojno poročilo: **Ponoči je bilo na obeh straneh zelo živahno delovanje izvidniških čet.**

Agencija Havas tolmači to poročilo v tem smislu, da so sedaj tudi Nemci spoznali, da postaja francoski pritisk na nekaterih sektorjih fronte že nevaren. Zato so tudi včeraj poskušali omajati posamezne francoske postojanke, posebno vzhodno in zapadno od Saarbrücknа, vendar pa so bili vsi nemški napadi odločno odbiti. V teh krajih so francoske postojanke potisnjene že tako daleč v nemško zaledje, da nemško težko topništvo zlepa ne more več obstreljevati utrdb v Maginotovi liniji, nego udarjajo nemške granate sedaj v kraje pred njo.

Na področju reke Blies je bil izvršen nov sunek proti severu in so francoski motorizirani oddelki pri tem dosegli pomembne uspehe. Vrhovno poveljstvo je doslej iz strateških razlogov molčalo o tej akciji.

Nemško poročilo

Berlin, 3. okt. br. **Na zapadu je bilo nekaj topniškega streljanja in letalskega delovanja.**

V pričakovanju prvih večjih bojev

Pariz, 3. okt. br. Francoski tisk se spet podrobneje bavi z razvojem bojev na zapadni fronti, kjer se očitno pripravljajo prvi večji boji. Listi ugotavljajo, da je bilo v zadnjih dneh na prostoru med obema utrjenima pasovoma v Posarju, v Vogezih, kakor tudi ob Renu sorazmerno precej mirno, kar pa je najbrže znak miru pred viharjem.

Nemška vojska na zapadu se je znatno ojačila. Izpopolnjene so bile vse nemške postojanke na fronti in tik za njo deloma z divizijami iz Poljske, deloma iz posameznih garnizij v srednji Nemčiji, katerih čete doslej še niso bile nikjer angažirane. Posebno močno so bile ojačene nemške postojanke na področju ob Mozeli od Perla preko Saarburga do Triera. Po cenitvah nevtralnih opazovalcev in vojaških strokovnjakov je bilo v teh dneh koncentriranih na zapadni fronti in v njenem neposrednem zaledju okrog 25 novih nemških divizij, tako je naraslo njihovo število že na 50.

Vprav spričo te okoliščine računajo francoski vojaški krogi s tem, da se bo že v kratkem pričela velika borba. Agencija Reuter poroča o naslednjih možnostih nadaljnjega razpleta vojne na zapadni fronti: 1. Nemška frontalna ofenziva proti Maginotovi liniji na področju Mozele, Saare, Vogezov in nižine ob levem bregu Rena, ki pa je malo verjetna, ker bi Nemci s tako ofenzivo tvegali ogromno število žrtev, ne da bi dosegli kakršnekoli vidnejše uspehe. 2. Nemci lahko poskusijo obiti Maginotovo linijo na obeh krilih in vderejo preko belgijskega in švicarskega ozemlja v njeno zaledje. Nemški propagandni minister dr. Göbbels je sicer že ponovno odločno demantiral take kombinacije, kljub temu pa je zavezniško vrhovno poveljstvo po izkušnjah iz svetovne vojne že od vsega početka računalo tudi s to možnostjo in ukrenilo vse potrebno, da paralizira učinek napada s te strani. 3. Nemci se odločijo na Siegfriedovi črti za defenzivo in čakajo, da bodo povzeli iniciativo Francozi in Angleži in tvegali borbo tik pred centralnimi postojankami te črte.

Položaj se sedaj stvarno takšen, da so francoske čete že osvojile vse obmejno nemško področje in predvsem oba klina, ki sta doslej južno in jugovzhodno ob Saari štrlela v francosko ozemlje. S tem so Nemcem odvzeli dve važni operativni bazi. Center Posaarja je sedaj v francoski zagozdi in ni več daleč dan, ko bo moral Saarbrücken kapitulirati. Istočasno so pričele francoske čete prodirati vzdolž Mozele ob luksemburški meji proti severu, kjer se zdi, da je bolna točka nemške obrambe. Zato so Nemci v poslednjih dneh tudi koncentrirali svoje najboljše sile baš na tem področju.

Francozi zasedli dozdaj 390 km² nemškega ozemlja

Pariz, 3. okt. s. Po neuradnih cenitvah so francoske čete doslej zavzele 390 km² nemškega ozemlja. Ob luksemburški meji in pri Hornbachu so prodrle v globino po 3 in pol kilometre, v okrožju Warndt pa 13 km.

Seja francoske vlade preložena na danes

Pariz, 3. oktobra. b. Za danes napovedana seja francoske vlade je bila preložena na jutri zaradi važnih razgovorov, ki jih je imel s svojimi sotrudniki ministrski predsednik Daladier.

Izključitev komunistov iz francoske zbornice

Pariz, 3. okt. br. Snoči o pozni uri je imel ministrski predsednik Daladier daljši razgovor z državnim podtajnikom notranjega ministrstva. Razpravljala sta o nadaljnjih ukrepih proti komunistov, v Franciji in predvsem o izključitvi francoskih poslancev iz zbornice. Desničarske stranke tudi zahtevajo, da se komunistični voditelji strogo kaznujejo zaradi njihove propagande, ki naj v širših slojih ustvari razpoloženje za pristanek na pripravljajoče se nemške mirovne ponudbe.

V zunanjepolitičnem odboru poslanske zbornice bo imel Daladier, kakor vse kaže, že jutri napovedani veliki ekspoze o zunanjem in notranjem političnem položaju, ki ga bo pojutrišnjem ponovil še v senatskem zunanjepolitičnem odboru.

Druga faza vojne na morju

Nemške podmornice so zaradi velikih izgub v Atlantiku premestile svoje delovanje v Baltiško in Severno morje

Pariz, 3. oktra. AA. (Havas). Sredi pretklega tedna se je začel spreminjati položaj v pomorski vojni. Poročila nič ne govore o torpediranju zavezniških ladij na Atlantiku, v Rokavskem prelivu in v Severnem morju. Nasprotno so se pa pomnožili nemški napadi proti ladjam skandinavskih držav. Pomorski strokovnjaki imajo vtis, da se bo drugi val delovanja nemških podmornic za sedaj omejil na to, da pretrga trgovinsko zvezo med skandinavskimi državami in britanskim otočjem. Na Atlantiku nemške podmornice ne morejo več upati v kakšen večji uspeh, ker se ves zavezniški pomorski promet vrši z obrambnim spremstvom, tako da so trgovinske ladje popolnoma zavarovane; v zraku jih spremljajo in obveščajo letalske eskadrile.

Nemški pomorski krogi so kljub hrabrosti posadk mnogih podmornic, ki jih pogrešajo, zelo presenečeni in razočarani nad podmornicami, ki so se vrnile v svoja oporišča. Po informacijah francoske admiralitete je Hitler sam prišel v spremstvu velikega admirala Raederja v Wilhelmshafen, da bo prisostvoval odhodu podmornic, ki bodo začele drugi nemški podmorniški val ter jim s svojo navzočnostjo vlil poguma. Vse kaže, da bodo nemške podmornice začele sedaj delovati v glavnem v Baltiku in v Severnem morju, ker je njihovo število zaradi hudih izgub podmornic za dolge plovbe znatno manjše. V prvem podmorniškem valu, ki ga je izvedlo moštvo nemških podmorničarjev, so sodelovale podmornice po 250 ton. Teh je imela Nemčija 1. januarja 1939 samo 19, a ravno te so imele največje izgube. Nemška mornarica ima teh podmornic sedaj le še prav malo, obrežnih pa komaj 25. Te podmornice pa niso uporabne za dolge plovbe in jih morejo zato pošiljati samo v Baltiško morje, posebno v skandinavske ožine.

V zadnjih štirih dneh je britanska mornarica izgubila samo 4 ladje, v istem času so pa podmornice napadle več ko 50 ladij skandinavskih držav in 7 od njih potopile. Delovanje nemških podmornic se razvija v dveh območjih: prvo je na severu ob skandinavski obali, kjer so Nemci potopili že tri norveške ladje, drugo pa v prostoru, ki veže Baltik in Severno morje. Znano je, da želi Velika Britanija zagotoviti trgovinske zveze s skandinavskimi državami, zato bo tudi to pomorsko območje čim bolj zastražila.

Nemško opozorilo nevtralcem

Berlin, 3. oktobra. AA. (DNB). V zvezi s poročilom vrhovnega poveljstva nemške vojne mornarice, da je danski parnik »Vendia« 30. septembra dopoldne skušal z begom onemogočiti nemški podmornici preiskavo, piše »Deutsche Allgemeine Zeitung«, da je obžalovati, da je danski kapitan slabo pojmoval gospodarsko vojno in tako ogrozil svojo ladjo. Nobeni nevtralni ladji se ni treba bati za lastno usodo in za usodo svojega moštva, če se točno drži določil o pomorski vojni. Nemške pomorske oblasti ponovno opozarjajo nevtralce, da je Nemčija svoje ukrepe razširila šele tedaj, ko je Velika Britanija proglasila celo živež v vojni kot tihotapsko blago.

Švedski pomorski obrambni ukrepi

Stockholm, 3. okt. br. Vrhovno poveljstvo švedske vojne mornarice je davi odredilo posameznim edinicam švedskega vojnega brodovja, da bodo v bodoče spremljale po več švedskih trgovinskih ladij skupaj na njihovi poti iz švedskih voda v sosedne države in na Atlantski ocean ter obratno, da bi se na ta način preprečili nadaljnji podmorniški in letalski napadi na švedske trgovske ladje. Spremstva bodo lahko deležne tudi trgovske ladje drugih baltiških držav. Švedske trgovske ladje bodo smele v bodoče zapuščati švedske luke kolikor mogoče skrivaj ter bodo morale odpluti v posebna zbirališča, od koder jih bodo na nadaljnji poti spremljale edinice švedskega vojnega brodovja.

Dve skrivnostni ladji v švedskih vodah

Stockholm, 3. okt. br. V zvezi s tem poročajo, da sta se davi pojavili v švedskih vodah dve oboroženi nemški ladji, neka večja ribiška ladja, ter jahta »Grille«, ki so jo včasih uporabljali za svoja turistična potovanja tudi nemški državniki. Švedska lovska letala, ki že nekaj dni strogo nadzirajo vso švedsko obalo, so jih takoj pričela obstreljevati, nakar sta se obe ladji umaknili daleč na morje.

Turška vojaška misija v Londonu

London, 3. okt. br. Turška vojaška misija pod vodstvom generala Orbaja je danes prispela v London. Generalštabni razgovori v Londonu bodo trajali nekaj dni.

Listi z velikim zadovoljstvom pozdravljajo turško misijo. Pri tem beležijo, da velja general Orbaj že za starega angleškega prijatelja. Prihod turške vojaške misije v London je najboljši dokaz, da bo po Saradzoglovem povratku iz Moskve v Ankaro dejansko prišlo do podpisa angleško-turške in francosko-turške pogodbe v primeru kakršnega koli napada na Turčijo ali nasilne spremembe sedanjega položaja na Balkanu in v vzhodnem delu Sredozemlja.

Kralj Faruk na seji egiptskega parlamenta

Kairo, 3. oktobra. AA. (Havas): Včerajšnje prve seje izrednega zasedanja parlamenta, ki naj ratificira vojno stanje, se je incognito udeležil tudi kralj Faruk. Predsednik vlade Maher paša je poudaril, da politika Egipta ni nikoli stopila iz okvira angleško-egiptskega dogovora. Egiptska politika je defenzivna in njen namen je paziti na življenjske interese Egipta.

Solidarnost Amerike

Panama, 3. okt. br. Vseameriška konferenca je na svoji današnji seji odobrila dokument, ki se označuje kot panamska izjava. V njej proglašajo države ameriškega kontinenta morja na obeh straneh kontinenta v širini 300 morskih milj za ameriške kontinentalne vode. V teh morjih se ladje vojskujočih se držav, kakor tudi njihova letala, ne bodo smela pojaviti, kaj šele nadlegovati trgovske ladje. Dokument določa, da mora vsaka obmorska ameriška država takoj organizirati pomorsko nadzorstveno službo v svojih vodah da se bo tako pomorski promet v teh področjih popolnoma zavaroval in zaščitil.

Na predlog delegata Zedinjenih držav Samuela Walesa je bilo sklenjeno, da bo prezident panamske republike to izjavo takoj sporočil vladam vseh vojskujočih se držav. Na konferenci je bilo sprejetih še nekaj resolucij, med njimi na predlog Haitija tudi sklep, da bodo vlade ameriških držav izdale takoj vse mogoče ukrepe v obrambo vseameriških demokratskih načel.

V političnih krogih je bila panamska izjava sprejeta z velikim zadovoljstvom. Predvsem ugotavljajo, da bo na ta način mogoče zavarovati mednarodni trgovinski promet med posameznimi ameriškimi državami. Panamski prekop bo sedaj zaščiten proti vsem sovražnikom iz drugih kontinentov, za kar bodo odslej jamčile vse ameriške države. Mehiško morje bo ostalo obče izven pomorskih področji, na katerih bi lahko prišlo do vojnih operacij med vojskujočimi se državami.

Nova italijanska 35.000 tonska vojna ladja

Genova, 3. oktobra. AA. Nova 35.000 tonska vojna ladja »Impero« bo spuščena v morje 28. oktobra.

Amnestija v Bolgariji

Sofija, 3. oktobra. AA. Za 21-letnico, odkar je stopil na prestol, je kralj Boris podpisal dekret o amnestiji, s katerim se oprošča kazen 298 obsojencem, med njimi 167 političnim.

Pooblastilo za komisarje v treh glavnih mestih

Na osnovi ustavne uredbe o političnih zakonih od 26. avgusta t. l. (ki pooblašča ministrski svet, da sme z uredbami spreminjati politične zakone) je ministrski svet izdal *uredbo o organih občine Beograda, Zagreba in Ljubljane.* Ta uredba je objavljena v »Službenih novinah« od 2. t. m. in je s tem dnem dobila obvezno moč.

V zadnjih desetih letih so bili mestni sveti v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani postavljeni na osnovi čl. 2. zakona o spremembi zakona o občinah in oblastnih samoupravah od 6. januarja 1929, ki pravi v svojem 2. členu, da se občinske uprave v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani postavijo s kraljevim ukazom na predlog ministra za notranje posle. Zakon o mestnih občinah od 22. julija 1934. predvideva sicer izvoljene mestne svete, vendar vsebuje prehodno določbo (§ 145) po kateri odloči notranji minister, kdaj se razpišejo te volitve. Zakon o mestnih občinah nadalje določa za primer razrešitve mestnega sveta zaradi odločb in izjav, škodljivih občim državnim koristim, da se za dobo prevzema poslov po novem mestnem svetu postavi poverjenik (komisar), čigar pristojnost se omejuje na opravljanje tekočih poslov in tak poverjenik ne sme občine zadolževati niti odsvojevati imovine, postavljati uslužbencev, uvajati novih davščin ali zviševati obstoječih (§ 142). Nove volitve pa se imajo izvesti v dveh mesecih po razrešitvi mestnega sveta.

Nova uredba o organih mestnih občin Beograda, Zagreba in Ljubljane spreminja sedaj besedilo čl. 2. zakona o spremembah zakona o občinah in oblastnih samoupravah od 6. januarja 1929. Ta člen se odslej glasi: *»Dokler se v občinah Beograda, Zagreba in Ljubljane ne izvolijo mestni sveti po zakonu o mestnih občinah, sme nadzorstveno oblastvo po svobodni oceni razrešiti člane mestnega sveta in predsednika mestne občine ter postaviti nove mestne svete ali pa poverjenika (komisarja), ki bo imel ne glede na omejitve iz drugega odstavka § 142 zakona o mestnih občinah prtstojnost predsednika mestne občine in mestnega sveta.«*

Tak komisar je bil, kakor smo že poročali, že pred objavo te uredbe postavljen za zagrebško mestno občino. On in pa poverjenika za Beograd in Ljubljano, če bosta postavljena, imajo vse pravice in dolžnosti ne le župana, temveč tudi mestnega sveta. Za nje torej gori navedene omejitve (zadolževanje, nove davščine, nastavljanje novih nameščencev itd) ne veljajo, temveč lahko upravljajo občine enako kakor župan in mestni svet skupaj.

Balkanske igre

Atene, 3. okt. o. Danes je bil drugi dan balkanskih iger. Čeprav je bil na sporedu samo met kladiva in prvi del desetoboja, je bilo navzočih 10.000 gledalcev. Jugoslavija je slavila danes dve lepi zmagi v kladivu, v desetoboju pa je zasedla pri prvem delu drugo in tretje mesto. S tem se je v skupni klasifikaciji znatno popravila in je zasedla drugo mesto. Rezultati so bili naslednji:

Met kladiva: 1. Inž. Stepinšek (Jugoslavija) 49.55 m, 2. Goić (Jug) 47.99 m, 3. Biro (Rumunija) 46.96 m, 4. Dimitropulos (Grčija) 45.74 m.

Desetoboj (100 m. krogla, skok v višino, 400 m, skok v daljavo): 1. Letaksas (G.) 3.235 točk, 2. Mikić (J) 3.179, 3. Klinar (J) 3.165, 4. Floros (G) 2.825 točk.

Letaksas je skočil v višino 185 cm, kar je bolje kakor zmagovalčev rezultat pri posameznikih. Od naših tekmovalcev je imel Mikić rezultate 12.1, 12.10, 170, 53.5, 6.23, Klinar pa 12., 12.28, 160, 52.1, 6.18.

Pogreb prof. Plohla

Zagreb, 3. okt. p. Danes dopoldne ob 10. je bil tu svečano pokopan vseučiliški profesor inženjer Miroslav Plohl. Pogreb je bil na stroške banovine. Udeležila se ga je ogromna množica ljudi. Prišel je tudi ban dr. Šubašič. Med pogrebom so se od pokojnika poslovili starešina tehničnega oddelka banske uprave inž. Pavešić, profesor tehniške fakultete inž. Peterčič ter dr. Bičanić kot zastopnik Gospodarske sloge, ob odprtem grobu pa še neki student in neki kmet iz Vojnega križa, ki je bil po zaslugi pokojnika elektrificiran.

Hrvatski ministri zopet v Beogradu

Beograd, 3. okt. p. Z zagrebškim brzovlakom so se danes pripeljali v Beograd podpredsednik vlade dr. Maček, trgovinski minister dr. Andres in poštni minister dr. Torbar.

Nov upravnik zagrebškega gledališča

Zagreb, 3. okt. o. Ban dr. Šubačić je danes imenoval bivšega srednješolskega profesorja in dosedanjega kulturnega atašeja v Varšavi dr. Benešića za vršilca dolžnosti upravnika zagrebškega Narodnega gledališča. Dr. Benešić je bil takoj po svetovni vojni že pet let intendant pri tem gledališču. Pridobil si je velik sloves kot hrvatski pesnik in književnik. Zadnja leta je prevedel iz poljščine okrog 30 dram in 40 romanov, izdal pa je tudi slovnico in slovar hrvatskega jezika za Poljake.

Iz prometne službe

Beograd, 3. okt. p. Pri železniški direkciji v Sarajevu sta bila upokojena višja prometnika Josip Blaž in Rudolf Keller.

Iz Sombora je premeščen svetnik inž. Emil Thaler k železniški direkciji Beograd-sever.

Novo vodstvo zagrebške mestne hranilnice

Zagreb, 3. okt. o. Ban dr. Šubašić je imenoval novi upravni in nadzorni odbor zagrebške mestne hranilnice. Za predsednika je bil imenovan podpredsednik HSS inženjer Avgust Košutić. Komunike, ki je bil o tem izdan, pravi, da so vsa mesta v obeh odborih častne službe in zato brez plače in nagrade.

19 kitajskih divizij obkoljenih

Tokio, 3. oktobra. AA. (Havas). Japonski oddelki, ki so obkoljevali 19 kitajskih divizij v pokrajinah Hunana, so od 23. septembra dalje preprečili vse poskuse Kitajcev, da se osvobode. Tako je 19 kitajskih divizij obkoljenih in likvidiranih. Sedanji boji na severu Hunana se vrše v mnogo večjem obsegu, kakor boji pri Siučevu in Hankovu in predstavljajo nov blesteč uspeh japonske vojske. Kitajske čete so pustile na bojišču 10.000 mrtvih, njihove dejanske izgube pa to število še nekajkrat presegajo.

Šanghaj, 3. oktobra. s. 9 kitajskih bombnikov je danes napadlo japonske vojaške objekte v Hankovu. Uničen je bil en petrolejski tank.

Italijanske prometne zveze z Ameriko

Rim, 3. oktobra. AA. Tuji listi in radijske postaje so poročali, da je italijanska parniška družba »Italia« sklenila, da oceanska parnika »Rex« in »Conte di Savoia« ukineta plovbo v Severno Ameriko. Te vesti so brez vsake podlage, ker bo »Rex« že te dni odplul iz Genove v New York, »Conte di Savoia« pa 12. t. m.

Beležke

Sodelovanje dr. Markovića in Bože Maksimovića z JRZ

Agencija Avala objavlja naslednji komunike: »Predsednik vlade Dragiša Cvetković, predsednik senata dr. Anton Korošec, pravosodni minister dr. Lazar Marković, prosvetni minister Božidar Maksimović in minister za gozdove in rudnike dr. Džafer Kulenović so konferirali o političnih razmerah v državi in so soglasno sklenili priporočiti svojim političnim prijateljem vzajemno sodelovanje na terenu v vseh političnih in krajevnih zadevah.«

Predsedstvo SDS

Na konferenci zaupnikov Samostojne demokratske stranke iz Vojvodine, ki je bila v nedeljo v Novem Sadu, je bila soglasno sprejeta resolucija, s katero se naproša predsednik SDS Adam Prebičević, naj umakne svojo ostavko na predsedniško mesto. Izvoljena je bila posebna deputacija, ki bo izročila g. Adamu Prebičeviću to resolucijo ter ga še posebej naprosila v imenu vojvodinskih samostojnih demokratov, naj prekliče svojo demisijo ter ostane na čelu stranke, ki jo je toliko let vodil njegov pokojni brat Svetozar Pribičević.

Glasilo dr. Mačka o volitvah

»Hrvatski dnevnik« objavlja uvodnik o razpisu volitev v senat. V članku beremo:

»Volitve v senat bodo 12. novembra po sedanjem volilnem zakonu. Vendar pa to še ne pomeni, da vprašanje senata kot ustanove odnosno vprašanje volitev v to ustanovo, ne bo prišlo kasneje na dnevni red. Senat ne more samostojno delovati kot zakonodajno telo. V tem pogledu pride v poštev šele takrat, ko se bo sestala tudi nova skupščina. Kdaj pa bodo razpisane volitve v narodno skupščino, pa še ni znano. Znano je samo to, da bo volilni zakon za volitve poslancev v narodno skupščino izdelan po načelih enake in tajne volilne pravice ter z uvedbo proporca, ki bo ščitil pravice manjšin. Na teh načelih bo temeljil tudi pripravljajoči se zakon za volitev v hrvatski sabor, ki je v načrtu že izdelan. Kakor se bodo v soglasju z določbami sporazuma, izvedle volitve v senat, tako bodo čim prej tudi volitve v hrvatski sabor. Po našem mnenju ni nobene ovire, da se ne bi brez odlaganja izvedli tudi ta del sporazuma.«

Izključitev iz demokratske stranke in njen odmev

V nedeljo so objavili beograjski listi od predsednika Ljube Davidovića podpisano izjavo glavnega odbora demokratske stranke, da je izključen iz stranke odvetnik Plečević iz Arandjelovca. Izjava pravi, da je izključeni Plečević na nekem shodu v Arandjelovcu dne 24. septembra kršil strankino disciplino.

Tej izključitvi posveča zagrebški »Jutarnji list« daljši članek, v katerem očita vodstvu demokratske stranke, da se ni znalo znajti ves čas razgovorov s Hrvati in da je od teh razgovorov pričakovalo samo to, da pride skupno s Hrvati zopet do državne oblasti. Davidovićevi demokrati da so pokazali »veliko nerazumevanje za dejanski položaj ter se menda celo udajali naivnemu pričakovanju, da se bodo Hrvati odrekli ostvaritvi svojih političnih idealov zato, ker istočasno ne bodo mogli privesti demokratske stranke na vlado. Vse te pogreške so občutili razni ugledni demokratski prvaki, med njimi tudi izključeni Plečević, ki se je zaradi tega pričel javno buniti proti oficielni politiki vodstva.«

Kakor nam poročajo iz Beograda, je članek »Jutarnjega lista« vzbudil v vrstah demokratskih voditeljev precejšnje ogorčenje. Vendar pa poudarjajo, da je bil napisan v istem krogu, ki poskuša tudi preko »Obzora« sistematično kaliti odnošaje med Kmetsko demokratsko koalicijo in združeno opozicijo.

Mussolini o fašistični milici

V soboto zvečer je sprejel ministrski predsednik Mussolini predstavnike fašistične organizacije iz Genove ter imel na nje krajši nagovor, v katerem je označil naloge fašistične organizacije v italijanski gospodarski in socialni politiki. Posebno pozornost je posvetil fašistični milici kot oboroženi gardi fašistične revolucije, ki pa se je odlično izkazala tudi v bojih v Abesiniji in Španiji kot važen činitelj italijanske oborožene moči. Končno je ob tej priliki sporočil, da bo v najbližjem času inkorporiranih 142 bataljonov fašistične milice v okvir divizij redne italijanske vojske, kar bo še okrepilo prisrčne zveze med fašistično milico in aktivno vojsko.

Vremenska napoved

Zemunska: Precej toplo. Pretežno oblačno bo skoro po vsej državi, zlasti na zapadni polovici, kjer bo dež.

Naši kraji in ljudje

Visoka šola mladega kralja

Kakor smo včeraj kratko poročali, so se s preteklim ponedeljkom začela predavanja za Nj. Vel. kralja Petra II. iz vseučiliške in višje vojaške stroke. Srednješolsko izobraževanje našega kralja se je pričelo v marcu leta 1935. Obvladati je moral poleg snovi, ki je določena po splošnem učnem načrtu za naše srednje šole, še posebne predmete, ki naj ga usposobijo za bodoči vladarski poklic. V dobrih štirih letih je mladi kralj z vestnim študijem in zgledno udanostjo svojim učiteljem tako obvladal vso učno snov, da mu je bila letos v juniju priznana zrelost z odličnim uspehom. Zdaj je naš mladi kralj visokošolec. Spet bodo izbrani predavatelji nudili kralju potrebni pouk iz vseučiliških ved in iz višje vojaške stroke. Vso snov bo obvladal v dveh letih, nakar bo moral zasesti prestol. Naša slika je eden izmed zadnjih posnetkov z letošnjih počitnic, ko je Nj. Vel. kralj Peter II. z družbo svojih vrstnikov prebival v taborišču ob Savi Bohinjki nad Bledom.

Smrtna nesreča železničarja pri Križah

Lokomotiva je na prelazu ubila Frana Ankeleta

Tržič, 3. oktobra

Na nezavarovanih železniških prelazih tržiške proge se je v teku let dogodilo že več nesreč, večinoma smrtnih. Žrtve so bili vozniki, biciklisti in pešci. Skoraj ne mine leto, da ne bi zabeležila tržiška kronika kakega smrtnega primera. Ni še minilo leto od tragične smrti mesarskega vajenca v Dupljah, katerega je vlak razmesaril, že se je v ponedeljek raznesla po Tržiču in okolici žalostna novica, da je vlak povozil železničarja Frana Ankeleta, ki se je vračal proti domu.

France Ankele je bil uslužbe nv delavnicah državne železnice v Ljubljani. Doma je bil pri Sv. Ani nad Tržičem, a prebival je v Pristavi pri Tržiču. Že polnih 20 let se je dnevno redno vozil z jutrnjim vlakom v Ljubljano, z večernim pa se je vračal. Izstopil je vedno na postaji Križe-Golnik, odkoder je imel potem približno kilometer dolgo pot do doma. Cesto, ki vodi proti Pristavi in dalje proti Tržiču, prečka železnica. V ponedeljek zvečer se Ankele ni vrnil ob običajni uri domov. Zaskrbljena ga je šla žena iskat. Grozno je bilo svidenje: zagledala je svojega moža mrtvega, na progi nedaleč od železniškega prelaza. Lokomotiva ga je namreč zadela na prelazu v glavo in ga je potem kakih 20 m vlekla s seboj. Smrt je bila gotovo takojšnja. Vsa razburjena in užaloščena se je žena vrnila v vas in obvestila sosede, ki so potem odšli po orožnike. Takoj se je tudi sestala sodna komisija s preiskovalnim sodnikom Furlanom in zdravnikom dr. Premroujem, ki je ugotovila dejanski stan in odredila prenos trupla v mrtvašnico. Pokojni Ankele je zapustil vdovo in mladoletno hčerko. Bil je dober mož in ga imajo vsi v prijaznem spominu. Naj bo ta nesreča resen opomin vsem, da je na nezavarovanih železniških prelazih potrebna skrajna previdnost.

Ajda na Dolenjskem uničena

Trgatev po dolenjskih goricah je v polnem teku

Novo mesto, 3. oktobra

Posestniki prostranega novomeškega okoliša so letos že v tretje hudo prizadeti. Dvakrat so jim uničile setev povodnji (bilo je to v maju in juniju), zdaj pa je huda slana uničila zadnjo nado, posevke ajde. Ajda je zarad inaglo nastalega mraza domala vsa uničena. Dolenjski poljedelec, ki je letos pridelal le malo krompirja in žita, je ajde vsejal dosti več kakor druga leta. Lahko si je tedaj zamisliti, kako hud je udarec za Dolenjsko, ko bodo kmetje spravili s polja komaj toliko, da se bodo čez zimo pretolkli. Sadna letina je resda bila obilna. Toda sadje nima one cene, ki bi jo moralo imeti. Cel mernik sliv ste lahko kupili po mili volji po 12 do 15 din. Jabolka in hruške dobite še ceneje. Pa kupcev ni. Zadnji čas kmetje precej sušijo sadje. Na kmetijsko šolo na Grmu, kjer imajo vzorno urejene sušilne naprave, je bil zadnje dni tolik naval, da šola pri najboljši volji ni mogla vsem ustreči. Ker so tudi marsikateri meščani nakupili mnogo sadja z namenom, da ga posušijo, so morali zdaj poiskati pomoči pri kmetskih sušilnicah.

Dolenjski ljudje so doslej skoraj vsako leto imeli dober zaslužek z nabiranjem gob. Letos pa gob ni kaj dosti. V malih količinah so se zdaj pojavili ajdovčki. Že zdaj imajo posušene gobe visoke cene, od 30 do 40 din kg. Spričo slabih izgledov na letino so se ljudje letos v večjem obsegu vrgli na nabiranje zdravilnih želišč, ki jih vnovčujejo razne zadruge in trgovci. Zlasti gorjansko hribovje obiluje zdravilnih želišč. Vsak teden vidite, kako vozijo vozniki skozi Novo mesto cele bale nabranih in posušenih želišč. Večina tega blaga gre v inozemstvo. Tako si dolenjski ljudje prislužujejo vsaj tolikо, da si nabavijo najnujnejše potrebščine. S tem pa še vedno ni nadomeščen izpadek pri slabi letini.

Trgatev se je na Dolenjskem že pričela. Vse gorice, še posebno one na Trški gori, so polne beračev, ki prepevajo pri veselem opravku. Vinska letina bo po nekaterih krajih povprečno dobra. Spričo nastopivšega jesenskega deževja se vinogradniki žurijo, da čim prej spravijo žlahtni pridelek v svoje kleti in da mu zagotovijo vsaj kolikor toliko pošteno ceno, ki jo letošnji vinski pridelek zasluži.

France Košir

Škofja Loka, 3. oktobra

V Škofji Loki so položili k večnemu počitku mladega slikarja Franceta Koširja, ki si je z vrsto lepih umetnin pridobil sloves nadarjenega slovenskega umetnika, pa mu je žal bila, kakor mnogim drugim našim umetnikom, dodeljena trpka usoda, da ga je sredi dela ugrabila jetika.

France Košir se je rodil 29. maja 1906. v Škofji Loki. Študiral je realko v Ljubljani, in slikarski oddelek na obrtni šoli, izpopolnjevat pa se je šel k prof. Beciću na umetnostni akademiji v Zagrebu. Da bi si zagotovil obstanek, je postal profesor risanja ter je služboval v Ljubljani in nekaj let v Slavonskem Brodu, odkoder je spet prišel v Ljubljano, potem pa je spoznaval še Ptuj in Kranj. Povsod je pridno ustvarjal lepe umetnine. Ali v Kranju ga je že tako napadla zavratna bolezen, da je moral na bolezenski dopust, katerega je žal dokončal s smrtjo. Nekajkrat je bil na Golniku. V dragem domačem kraju je iskal telesne in duševne utehe in tu se je tudi umiril za vedno. Kot slikar je bil zdrav realist. Šolanje pri Beciću mu je dalo mnogo tehničnega znanja, trpljenje pa je dalo njegovim umetninam mnogo blagega nadiha. V naši javnosti je bil precej dobro znan, toda žal je omagal na sredi poti, ko bi nam bil kot zrel mož lahko dal velike umetnine.

Ko je v nedeljo nastopil zadnjo pot, so ga počastili številni pogrebci iz domačega okoliša, pa tudi iz drugih krajev, zlasti iz Ljubljane. Častna je bila udeležba slovenskih likovnikov iz Ljubljane. Zastopana je bila Narodna galerija, enako kranjska in ptujska gimnazija, pa tudi banska uprava in domača občina. Ob grobu se je prvi poslovil ravnatelj kranjske gimnazije Fran Koblar, nato prof. Mirko Šubic v imenu Društva likovnih umetnikov, prof. Saša Šantel v imenu kluba »Lade«, prof. Miklavčič v imenu Profesorskega društva in urednik dr. Tine Debeljak v imenu loških rojakov. Mešani zbor kranjske gimnazije je zapel žalostinko, ki je globoko raztožila vse pogrebce. Dež, ki je neusmiljeno lil, je bil docela v skladu s tožnim nastrojenjem ob pogrebu nadarjenega, prerano umrlega slovenskega umetnika. Naj počiva v miru, njegova dela pa naj bodo poroštvo častnega spomina!

Zdrav in bolan otrok

Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki so jo založile učiteljice sreza Lendava v proslavo dvajsetletnice osvoboditve Prekmurja. Že julija meseca smo poročali o sklepih, ki so jih napravile učiteljice na tečaju »O negi dojenčka« v Beltincih. Pred nami leži lična knjižica, ki priča, da ni ostalo le pri sklepih, ampak je prišlo tudi do uresničenja sklepov.

Ovojna stran knjižice nam prikazuje lelega, zdravega otroka, ki je plod pravilne nege in prehrane. Uvodne besede avtorice ge. primarija dr. Sabine Praprotnikove, specialistke za otroške bolezni, nam povedo, da želi knjiga poučiti predvsem preproste matere in da želi biti v pomoč vsem materam, ki jih krasita dve lastnosti: brezmejna ljubezen do otroka in skrb za njegovo zdravje. Vso vsebino, ki obsega 81 strani, je urednica razvrstila v sedem poglavij. Razpravlja o higieni noseče žene, o novorojenčku, o negi dojenčka o bolnem otroku, o otroških boleznih, o negi bolnika in opozarja na najnujnejše potrebščine in zdravila v poglavju domača lekarna. Gospa zdravnica je s knjižico, ki je pisana preprosto, dala tudi manj premožnim materam na podeželju, ki nimajo zdravniških posvetovalnic, možnost, da pravilno negujejo in hranijo svoje dojenčke. Vsaka še tako mlada ali nevedna mamica bo lahko sama pravilno negovala otroka, če se bo držala točno preizkušenih navodil.

Zdravnica se je v vsej svoji skromnosti odrekla nagradi v korist siromašnim prekmurskim materam. Svojih naukov nikomur ne vsiljuje, prepričana pa je, da vodijo k zanesljivim uspehom, če se upoštevajo. Kakor ni družine brez pratike ali koledarja, tako bi morala biti knjižica »Zdrav in bolan otrok« nujen priročnik, ki bi v nobeni hiši ne smel manjkati. Knjižico dobite za bore šest dinarjev v vsaki knjigarni.

Zadnji ljubljanski meščani

Po novem zakonu o mestih je meščanstvo ukinjeno

Ko smo jeseni l. 1934. dobili sedanji zakon o mestnih občinah, nismo takoj niti opazili, da zakon ne pozna več meščanstva in meščanov, ki so bili sto in stoletja ponosni predstavniki meščanske misli in vseh prizadevanj za svoboščine in pravice mest. Kakor je kraljevina Jugoslavija že ob svoji ustanovitvi odpravila plemstvo in s tem tudi predpravice plemenitašev, tako je pred 5 leti z zakonom o mestih odpravila tudi meščansko dostojanstvo. V prejšnjih stoletjih so namreč v mestih poleg viteškega in duhovskega stanu v glavnem odločali samo meščanje in so se zato imenovali poleg prej omenjenih dveh stanov »tretji stan«. Kdor je hotel imeti besedo v notranjem ali zunanjem svetu mestne občine je moral biti meščan. Meščani v starih časih so imeli tudi pravico do svojega grba in tako poznamo tudi meščanske grbe ljubljanskih županov, ki niso bili plemiči, saj so tako s ponosom nosili svoje grbe na pečatnikih Schönlebni in Dolničarji, še preden so postali plemiči. Po drugih mestih so te ugledne stare meščanske družine imenovali patricijske družine, saj so prav meščanske družine predstavljale ugled mesta in njegov pomen.

Ko je pa sredi minulega stoletja nastopila demokratična doba in je kmet postal enak meščanu in aristokratu ter duhovski gospodi, je jel bledeti tudi sijaj meščanstva. Predvsem meščanstvo ni bilo več edino, temveč je moral biti vsak meščan imenovan posebej. Splošna volilna pravica pomeni tudi konec pomena meščanstva in polagoma se meščanstvo spreminja v odlikovanje ali pa celo v nekako pokojnino. Ljubljana ima še danes svojo meščansko imovino, ki jo upravlja še vedno poseben odsek. Ta imovina obstoji v starem meščanskem špitalu, kjer so dobivali bolehni in ostareli ljubljanski meščani zavetje v potrebi. Meščanski hospital ali zavetišče je l. 1345. ustanovila ogrska kraljica Elizabeta, ko se je na svojem popotovanju v Rim dalj časa mudila v našem mestu. Z mnogimi drugimi darili se je ustanova povečala in poslopje meščanskega špitala je bilo med največjimi v Ljubljani. Po njem se je imenovala špitalska ulica, Sedanja Stritarjeva ulica, in tudi špitalska vrata, ki so skoznje prihajali predvsem Gorenjci v mesto in naravnost pred rotovž. Špitalska kapelica sv. Elizabete je posebno znamenita za zgodovino našega slovstva, saj je v njej pridigoval Primož Trubar. Ko se je v poslopju naselil tudi okrožni urad za gorenjsko okrožje ali »Kreisamt«, je poslopje po njem dobilo ime kresija. Po potresu so staro poslopje podrli in l. 1898. je bilo dozidano sedanje poslopje, ki njega dohodke še sedaj uživajo onemogli meščani.

V Kamniku na primer so meščani ali purgarji imeli velika gozdna in druga posestva. To veliko premoženje nekdanjih kamniških purgarjev je še danes last kamniške meščanske korporacije. V Ljubljani upravlja meščansko imovino odsek, ki ga iz vrst meščanov imenuje občinska uprava, a ker je meščanstvo ukinjeno, tega odseka ne bo več mogoče imenovati iz vrst meščanov, ker po zakonu o mestnih občinah meščanov kmalu sploh več ne bo.

Ko je bil l. 1898 dozidan novi meščanski špital ali sedanja kresija, je Ljubljana dobila tudi nov meščanski statut, ki določa, da so »meščani tisti občinski domačinci, ki imajo že sedaj meščansko pravico (meščanstvo) ali katerim toisto v prihodnje občina izrecno podeli«. § 1. ljubljanskega meščanskega statuta pa nadalje pravi, da se, »meščanstvo podeljuje ali na prošnjo kakega občinskega domačina ali pa zasluženim občinskim domačincem po predlogu župana ali kakega druzega občinskega svetovalca«.

Kdor je dobil meščanstvo, je pred vojno moral plačati v občinsko blagajno od 25 do 50 goldinarjev sprejemščine, posebej pa še donesek 50 do 100 goldinarjev za meščanski sklad, toda občina je lahko novega meščana tudi oprostila od plačila teh pristojbin, kar se je zlasti dogajalo pri manj premožnih zaslužnih možeh. Po svetovni vojni so podpore potrebni meščani dobivali in še dobivajo podporo v znesku 350 din na mesec, njih žene ali vdove ter otroci pa po 250 din na mesec. Kakor rečeno, so bili vedno vsi dohodki kresije namenjeni za podpiranje podpore potrebnih meščanov in njihovih družin. Ker pa od septembra meseca 1934. mestni svet ljubljanski zaradi novega zakona o mestih ni mogel več imenovati novih meščanov, se število teh odlikovancev krči od meseca do meseca in ti poslednji ljubljanski meščani so se spet pričeli zanimati za meščanstvo. Vse države namreč z najrazličnejšimi sredstvi, z vzgojo in propagando ter velikimi izdatki skušajo množiti državljansko zavest in tako se tudi vsa mesta danes zavedajo velikega pomena meščanske zavesti za mestne občine. Ljubljančan mora biti ponosen, da je Ljubljančan, in ta zavest naj ga vodi pri požrtvovalnem sodelovanju za blaginjo mesta. Tradicija so tiste v stoletjih zasidrane korenine mest, ki iz njih sodobnost črpa poživljajoče sokove za zdrav razvoj in napredek mest. Kakor po drugih državah varujejo stare kmečke domove in starim kmečkim domovom nakladajo časti in celo predpravice ter tako ustvarjajo nekako kmečko aristokracijo, so se tudi mesta pričela zavedati, da morajo ohraniti spoštovanje do zaslužnih mož in rodov in s tem vrniti tradiciji njeno veljavo. Tudi Ljubljana mora častiti svoje zaslužne može in družine ter ohraniti njih spomin v časti za zgled novim rodovom in za spodbudo k delu za splošno blaginjo mesta.

Kratek je že postal imenik živih meščanov v Ljubljani. Kot načelnik odseka za upravo meščanske imovine načeluje tem predstavnikom ljubljanskega meščanstva član mestnega sveta gosp. Avgust Jenko, splošno spoštovani mestni gospodar, ki je vsekdar izkazoval in dokazoval vse vrline resnične meščanske zavesti. Za njim pa naštejemo ljubljanske meščane kar po abecednem redu! To so gospodje Ivan Breskvar, kjučavničarski mojster na Sv. Petra nasipu 24; Josip Cepuder, šolski upravitelj v pok. v Sv. Florijana ul. 22; Anton Cerar-Danilo, član narodnega gledališča v pok.; Anton Dečman, trgovec in tovarnar na Ambroževem trgu 10; Engelbert Franchetti, brivski mojster v Šubičevi ul. 3.; Jakob Furlan, šolski upravitelj v p. v Komenskega ul. 14; častni meščan Engelbert Gangl; častni meščan Ivan Hribar; Edigij Jeras, sodarski mojster na Hranilnični c. 10; Anton Kadunc, strojni ključavničar v Igriški ul. 15; Tomaž Kavčič, mizar v Gosposki ul. 10; Teodor Korn, krovski in kleparski mojster na Poljanski cesti 8; častni meščan dr. Anton Korošec; Ivan Košenina, mesar v Kolodvorski ul. 6; Ivan Križnar, krovski mojster v Hrenovi ul. 9; Karel Krušič, zvonarski mojster na Privozu 8; dr. Andrej Kuhar, notar v Dalmatinovi ul. 7; Franc Leskovic, trgovec v Sv. Florijana ul. 1; Josip Maček, gostilničar v Krojaški ul. 8; Franc Medič, čevljarski mojster na Zrinjskega c. 5; Tomaž Mencinger, posestnik v Pražakovi ul. 10; Janko Mlakar, profesor v p., v Ilirski ul. 25; Ludovik Mlakar, železniški uradnik in posestnik v Jenkovi ul. 22; Fran Ocvirk, mesarski mojster na Poljanskem nasipu 48; Josip Olup, trgovec na Starem trgu 1; Alfonz Paulin, profesor v p., v Komenskega ulici 14; Ivan Perme, krojaški mojster v Ilirski ul. 20; Alojzij Potočnik, učitelj v p., na Cesti 29. oktobra 9; Simon Praprotnik, mizarski mojster v Jenkovi ul. 7; Anton Pritekelj, delavec v Jenkovi ulici 9; častni meščan dr. Dinko Puc; Ivan Sever, vrtnar, Med hmeljniki 2; Albert Sič, profesor v pok., v Gradaški ul. 18; Ivan Skubic, knjigovez na Resljevi c. 1; Anton Sterlekar, tiskar v Janežičevi ul. 12; Andrej Šarabon, trgovec na Zaloški c. 1; Karel Tekavčič, trg. poslovodja na Kongresnem trgu 15; Ivan Tomažič, strojnik na Sv. Petra nasipu 71; dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ciril Metodovi ul. 16; Ignacij Vehar, mizarski mojster v Gradaški ul. 12; dr. Fran Windischer, glavni tajnik ZTOI v p., Knafljeva ul. 15; Anton Vrhovec, gostilničar na Poljanski c. 58; Ivan Zajc, starinar in krojač na Galusovem nabrežju 16; Vinko Zajc, tiskar na Cesti 29. oktobra 23;

Posvetitev pravoslavne cerkve na Sušaku

Po dveh letih napornega dela in velikega požrtvovanja so imeli v nedeljo pravoslavni verniki Sušaka in okolice velik praznik in veliko zadoščenje. Posvečena je bila nova pravoslavna cerkev, ki bo katedralno svetišče za pravoslavne vernike Sušaka in srezov Kastav, Čabar, Krk, Crikvenica in občino Fužine. Zemljišče za cerkev je dala na razpolago občina. Cerkev je monumentalna in tako prostrana, da bo imelo v njej prostora do 2.000 vernikov. Kako so poleg pravoslavnih tudi ostali prebivalci ponosni na lepo svetišče, je dokazala velika udeležba ljudstva pri slovesnem sprejemu partriarha Gavrila in pri posvetitvenih obredih.

Rekordna pojedina lačne družine

V enem dnevu so pojedli ukradeno tele

Guštanj, 3. oktobra

Med novicami iz naših samotnih krajev vas utegne predvsem zanimati, kako so v neki hiši v enem dnevu pojedli ukradeno tele. V spominu je še zadeva iz lanskega leta, ko je bil pri nekem posestniku na Tolstem vrhu ukraden par volov. Udeleženci so hoteli zabrisati vsako sled na ta način, da so vodili v voz vprežene vole po raznih krajih Dravske doline. Kljub temu so bili izsledeni, tik preden so vole spravili čez mejo. Te dni pa se je zgodila nova tatvina, ki je vzbudila precej pozornosti. Ukradeno je bilo dva meseca staro tele in tatvina je bila v treh dneh do kraja pojasnjena.

Pri malem posestniku Špalerju na Tolstem vrhu imajo samo kravo, dobro mlekarico, ki je povrgla pred dvema mesecema lepega telička. Gospodar je že napravil račun, kaj vse bo nakupil za prodano tele. Nad hlevom je imel 27. septembra zvečer v skednju pri brleči svetilki opravka s čiščenjem žita. Okrog 22. ure je nekdo spodaj odgnal tele iz hleva, ne da bi bil kdorkoli izmed domačih kaj opazil. Kakor so dognali, je tele odgnal brezposelni Adolf Krumpačnik po naročilu nekega Štefana Pisarja. Ker tele ni hotelo po temi stopati, sta ga zadela na rame in ga nosila menjaje do Pisarjevega doma. Drugi dan so pripravili imenitno pojedino. Pisar ima številno družino. Kljub temu pa je še vedno uganka, kako so mogli kar v enem dnevu pospraviti celo tele. Otroci so povedali, da so trikrat pekli meso, kosti pa so zažgali. Kožo je naposled prodal Pisar za 45 din v Prevaljah in od tega je dobil brezposelni Krumpačnik 10 din plačila za pomoč pri tatvini, ostanek pa je obdržal Pisar sam. Pisar in Krumpačnik sta bila oddana v sodne zapore v Prevaljah, dogodek sam pa je značilna socialna slika iz današnjih dni.

Jesenska paša je idilična za pastirje, na živino ni treba kdovekaj skrbno paziti, ko se lahko pase po širnih travnikih, pastirčki pa si kurijo ogenj in pečejo krompir in kostanj. Le kadar uide živina na vabljivi zeljnik, jo je treba vrniti. V Kotljah se je pri tem primerila huda nesreča. Neko pastirico je krava nabodla pri odvračanju na rogove in jo vrgla preko sebe. Nesrečno pastirico, ki je imela trebuh ves preparan, so nemudoma prepeljali v slovenjgraško bolnišnico. Priznani kirurg g. dr. Strnad je dekletu s takojšnjo operacijo rešil življenje.

Regulacijska dela, ki so v zvezi s preložitvijo banovinske ceste skozi Guštanj v dolžino 2 km, so bila s 1. oktobrom zaradi izčrpanega kredita prekinjena. Regulirali so strugo reke Meže od železobetonskega mostu navzgor do Peruzija, odkoder so izkopali novo strugo. Pri delu so bili zaposleni domači in okoliški brezposelni, po večini leški rudarji. Prihodnjo pomlad se bo regulacija nadaljevala. Urejanje cestne trase se bo trajalo precej časa.

Letina v obmejnem koroškem kotu ni bila preveč ugodna. Dolgotrajna suša je zavrla rast travnikov. Prezgodnja zaporedna slana je uničila pozno se razvijajočo zelenjavo po vrtovih, in komaj odcvetelo ajdo. Pridelek krompirja je pičel, v grobu je le po nekaj debelih sadežev. Sadja pa v naših krajih ni.

»Po žetvi«

Slikano mozaično okno (1 × 2 m) za novo zgrajeni kmetijski kontrolni in poskusni zavod v Ljubljani. Izdelano je po osnutku ljubljanskega slikarja I. F. Kleina in je zdaj razstavljeno v umetnikovem ateljeju. Priporočamo ogled lepe in zanimive umetnine.

Domače vesti

* **Obvestilo društva Rdečega križa.** Glavni odbor društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije sporoča: Posamezne osebe se obračajo na odbor društva Rdečega križa z vprašanji, ako se bodo nabirali prostovoljni prispevki v denarju in naravi ter sprejemalo osebje za prostovoljno sanitetno službo zaradi izkazovanja podpore društvom Rdečega križa vojujočih se držav. Razen tega se obračajo posamezni s prošnjami, da jim naše društvo preskrbi poročila o usodi njihovih sorodnikov, kateri se nahajajo v krajih vojskujočih se držav, odnosno okupiranih od sovražnih vojsk. Naše društvo bo takoj preko svojih odborov, časopisja in radiostanic izdalo potrebna obvestila, čim bo prejelo poročilo, ako društva Rdečega križa vojskujočih se držav sprejemajo in želijo kakšno materialno ali osebno pomoč od zunaj. Na isti način se bodo izdala obvestila o postopku informacijske službe o usodi ujetnikov, internirancev in oseb v okupiranih krajih. Vse interesente pa prosi Rdeči križ da se dotlej ne obračajo z navedenimi prošnjami na odbore društva. Kar tiče privatnega dopisovanja z osebami v vojskujočih se državah, se priporoča, da je isto čim krajše in čitljivo, po možnosti v jeziku vojskujoče se države, v katero se pošilja.

* **Visoko ameriško odlikovanje jugoslovenskega učenjaka.** Profesor za socialno medicino na zagrebški medicinski fakulteti dr. Andrija Štampar se je, kakor znano, nedavno vrnil iz Severne Amerike, kjer je kot gost raznih vseučilišč in znanstvenih ustanov predaval o svoji stroki. O njegovem potovanju in udejstvovanju v Ameriki je objavil obširno poročilo največji medicinski strokovni časopis v USA, ki pa je priobčil tudi vest, da je prof. dr. Štampar imenovan za profesorja javnih socialnih znanosti na vseučilišču v Berkeleyu v Kaliforniji. Na tem vseučilišču je bila katedra za socialne znanosti vnovič kreirana in njen prvi profesor je zdaj naš učenjak prof. dr. Štampar. Tej vesti je priključeno daljše poročilo o delovanju prof. dr. Štamparja v Jugoslaviji in na Kitajskem, kamor ga je bila poslala zdravstvena sekcija Društva narodov.

Dopisna trgovska šola
v Ljubljani, Kongresni trg 2
vpisuje
v svojo **Dvoletno trgovsko šolo,** tečaje in predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. — Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. — Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

* **Naši najmlajši piloti.** Sedem mladeničev in dve mladenki iz Borova so položili pilotski izpit pred strokovno komisijo in se uvrstili v kader naših »azurnih sinov«. Vsi so položili izpite s prav dobrim uspehom. Med temi najmlajšimi piloti je tudi Marija Draženovićeva, 19letna mladenka iz Borova, ki je najmlajša pilotka v vsej državi. — V Zagrebu pa živi družina, ki ima tri izučene pilote. Glava te pilotske rodbine je ugledni zagrebški meščan, predsednik Združenja rezervnih letalcev Matija Lipovščak, ki se je boril kot letalec na raznih frontah med svetovno vojno in ima zdaj v naši vojski čin rezervnega letalskega kapetana I. razreda. Pilota sta zdaj postala po odlično prestanem izpitu tudi njegov sin in nečak, ki sta stara komaj 18 let.

* **»Bremen« bo dobro prezimil.** Včeraj smo poročali, da se je nemški veliki prekomornik »Bremen« zasidral v Murmansku, kamor se je zateklo še nad 40 drugih nemških ladij. Omenjeno je bilo, da boda morali ti parniki prezimiti v ledovju. K tem navedbam nam sporoča jugoslovenski dobrovoljec, ki je v svetovni vojni prebil celo leto v Murmansku: Mnenje, da vlada v Murmansku huda zima, je zmotno. Ves zaliv obliva zalivski tok in je pristanišče Murmansk vso zimo brez ledu. Vobče je podnebje v Murmansku vse leto dosti prijetno. Edino v kotu zaliva, tam kjer je mestece Kola, se stvori pozimi nekaj ledu, toda v splošnem je zaliv precej zavarovan pred navalom zime. Po takem bo torej »Bremen« z ostalimi nemškimi parniki, ki so se tja zatekli, lahko kar zadovoljen, ako je našel tam zavetje.

— Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom je naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava **»Franz-Josefova«** voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a povrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.
Odl. reg. S. br. 30474/35.

Matija Zalar, pekovski mojster na Starem trgu 3; Anton Zgonc, sobni slikar na Ahacljevi c. 10; Henrik Zirkelbach, tiskar v Mali čolnarski ul. 10; častni meščan Oton Župančič; inž. Franc Žužek, gradbeni svetnik v p., na Cesti 29. oktobra.

S petimi častnimi meščani vred ima torej Ljubljana danes samo še **50 meščanov,** vendar se pa častni meščani dr. Dinko Puc, Oton Župančič in dr. Anton Korošec pravzaprav ne imenujejo več častni meščani, pač pa po § 17 zakona o mestnih občinah častni člani mestne občine ljubljanske, ker so bili z najvišjim odlikovanjem našega mesta počaščeni šele po 22. septembru l. 1934, ko je stopil v veljavo ta zakon.

Mestna občina ljubljanska se popolnoma zaveda pomena meščanske časti in bo zato odslej počastila vsakega meščana ob njegovi smrti tudi na ta način, da bo izobesila na poslopju meščanske imovine, torej na kresiji, žalno zastavo. Kakor iz seznama vidimo, so med meščani zastopani najrazličnejši stanovi, saj si tudi najpreprostejši občan lahko pridobi velike zasluge za mestno občino s svojo požrtvovalnostjo na tem ali onem polju. Zadnja leta je pa mestni svet z meščanstvom posebno rad odlikoval tudi vrle gasilce, ki so si to odlikovanje pač zaslužili z izkazovanjem ljubezni do bližnjega v svojem dolgem življenju.

V Ljubljani imamo pa še mnogo mož, ki so si zadnjih pet let prislužili to častno odlikovanje našega mesta vendar jim ga pa mestni svet ne more več podeliti in bo zato mestna uprava gotovo poiskala pota in našla ta ali oni način počastitve, da bo posebne zasluge svojih občanov lahko spet nagradila v spodbudo vsem občanom.

VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15, se prične v četrtek dne 5. oktobra kot običajno vsako leto. Večerni trgovski tečaj je organiziran tako, da nudi potrebno izobrazbo za opravljanje pisarniških poslov vsem onim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati rednih šol. Poučujejo se predmeti: **Knjigovodstvo, trgovsko-obrtno računstvo, korespondenca s trgovinstvom, pisarniška dela, nemščina, stenografija, strojepisje, na željo italijanščina. Dovoljen je obisk tudi posameznih predmetov.** Pojasnila in prospekti brezplačno na razpolago osebno ali pismeno. Vpisovanje vsak dan do 5. oktobra. Uradne ure dopoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. Šolnina nizka!

* **Tujskoprometna zveza v Ljubljani** poziva vsa včlanjena društva, da pošljejo podatke o v tekočem letu izdanih propagandnih edicijah (prospekti, vodiči, revije, brošure). Podatki naj obsegajo število naklade, stroške in jezike, v katerih so izdane. Priložiti je tudi po 2 izvoda v vsakem jeziku.

* **30letnica živinorejske zadruge v Studenicah pri Poljčanah.** Te dni je obhajala živinorejska zadruga za studeniški okoliš, katere delokrog je razširjen čez poljčansko občino, tridesetletnico obstoja. Zadruga je v teh letih lepo napredovala. Že 20 let ji načeluje posestnik Simon Kitek, medtem ko je bil prvi zadružni predsednik Koropec Fran, bivši posestnik in gostilničar v Studenicah. Zadruga prireja vsako leto razstavo rodovniške živine. Za jubilejno leto je bila ta razstava še posebno dobro pripravljena. Naprave so bile letos izdatnejše, kakor druga leta, k čemer so pripomogli banska uprava, ki je prispevala 2.700 din kmetijski odbor s podporo 2.500 din, občina Poljčane s 1.000 din, okrajna hranilnica 100 din, tvrdka Bata 50 din ter tovarni v Rušah in Hrastniku, ki sta darovali umetno gnojilo. Pri ocenjevanju je prejela prvo nagrado živina posestnika Debelaka iz Lovnika, dalje Vacasa, Pukla, samostanska, pa tudi drugi so dobro odrezali. Ob zaključku so pozdravili živinorejce gg. inž. Gosak, kot zastopnik banske uprave, sreski kmetijski referent Zupanc, domači župnik ter načelnik zadruge, ki je bodril navzočne, naj tudi v bodoče, kolikor se da, delujejo za napredek živine, kar bo predvsem koristilo živinorejcim samim.

DEŽNE PLAŠČE
iz balonske svile, spalne vreče v veliki izbiri nudi sportna trgovina
B. KOLB PREDALIČ
LJUBLJANA Kongresni trg 4

* **Varaždinu je potrebno novo poslopje za gimnazijo.** Poslopje gimnazije v Varaždinu je bilo zgrajeno pred 65 leti in je predstavljal takrat najmodernejše poslopje v mestu. Kmalu po svoji ustanovitvi je imela varaždinska gimnazija že okrog 200 dijakov in je število stalno naraščalo. Zdaj ima gimnazija nad 900 dijakov in so postali njeni prostori premajhni, a tudi v zdravstvenem pogledu niso več na višku. V poslopju pa je nameščena tudi strokovna šola. Po iniciativi občinskih odbornikov in predstavnikov prosvetnih in drugih organizacij je zdaj uvedena akcija, naj bi se za gimnazijo s pomočjo mestne občine in banovine zgradilo novo poslopje, v starem poslopju pa naj bi se namestila ljudska šola, ki ima tudi pretesne prostore.

JASO otvarja plesne vaje v soboto 7. X.
ob 20. v Trgovskem domu.
Jenko — Adamič — Buffet.

* **Pokret proti hazardnim igram.** Vsa muslimanska društtva v Banjaluki so soglasno sklenila, uvesti energičen pokret proti hazardnim igram. Svoj sklep bodo začela izvajati med enomesečnim ramazanskim postom, med katerim si muslimani po stari navadi najrajši kratijo čas z raznimi igrami. Med ramazanskim postom prirejajo tudi vsakovrstne tombole, letos pa bodo vse take prireditve opustili in odborniki vseh muslimanskih društev bodo v svojih področjih ljudi odvajali od igranja raznih hazardnih iger, med katerimi se je najbolj udomačila igra, ki ima lepo ime »božji blagoslov«, a je hazardna igra najnevarnejše vrste. Za vodstvo pokreta proti hazardnim igram je bil izvoljen posebni odbor, ki se je že obrnil na oblastva s prošnjo, naj zavrnejo vsako vlogo za prireditev kake tombole. Med ramazanskim postom, ki se začne že ta mesec, ne bo v Banjaluki nobene tombole, voditelji pokreta proti hazardnim igram pa upajo, da se bo pokret uveljavil tudi med muslimanskim prebivalstvom drugih krajev.

STARO ŽELEZO
medenino, baker in cink — kupuje po najvišjih dnevnih cenah FRANC BELIČ pri Rupena Lutz — Ljubljana VII.

* **Tajno tvornico zdravilnih praškov in pastil** so odkrili varnostni organi v Subotici ter zaprli njenega ustanovitelja in lastnika. Mož je priznal, da je iz inozemstva naročal razne sirovine, iz katerih je potem izdeloval praške, največ pa nekakšen aspirin, katerega je tudi lekarnam razpečaval po vsej Vojvodini. O prometu tajne tvornice je uvedena stroga preiskava, po kateri bodo klicani na odgovornost seveda tudi lekarnarji, ki so kupovali ponarejena zdravila.

* **Župan in njegova žena ustreljena iz zasede.** V Despotovcu sta postala župan Drago Tasić in njegova žena Zorka žrtvi neznanih morilcev. Župan Tašić je imel krčmo in ko je oni večer sedel v njej, pri mizi blizu okna, ki ni bilo zastrto, je nekdo s puško ustrelil skozi okno in zadel župana v glavo. oK je odjeknil strel in se je župan zgrudil na tla, je nastala v krčmi panika, gostje so se skrili pod mize in samo županova žena Zorka je prihitela k možu. Tedaj je zagrmelo še nekaj strelov in se je tudi žena zgrudila mrtva na tla. V krčmi sta bila tudi takrat dva občinska stražnika, ki sta stekla vem, a nista zunaj našla nobene sledi za morilci, ki so streljali iz zasede. Po prepričanju vaščanov je postal župan s svojo ženo vred žrtev osebnega maščevanja.

* **Napad brez vzroka.** V nedeljo je bil v Črešnjevcu pri Pragerskem zahrbtno napaden Alojz Rajtmajer, mizarski vajenec s Pragerskega. Dobil je vbod z nožem v levo stran hrbta. Zaradi nevarne rane in dosti izgubljene krvi so morali nesrečnika odpeljati v bolnišnico. Napadalcu je orožništvo že na sledi.

Iz Ljubljane

u— **Jesen nas je pričela zalivati.** Za enkrat so končani lepi dnevi, ki so bili krasna dopolnitev letošnjega sušnega poletja. Pretekli teden je nenadno nastopil hlad in hrbti naših višjih pogorij so že dobili rahlo zimsko odejo. V nedeljo pa se ozračje ublažilo in popoldne je začelo deževati. Tudi včeraj zjutraj je bilo izprva še dosti vedro vreme, proti poldnevu pa je začelo liti in je potem zalivalo Ljubljano do večera. V kolikor ni že slana opravila s cvetjem po naših vrtovih in parkih, bo zdaj dopolnilo deževje.

u— **Otrok za otroka.** V pomoč revnim družinam na naši severni meji bo Tel. kulturno društvo »Atena« pridružilo svoji tradicionalni nabiralni akciji v korist društvenim socialnim ustanovam (ortopedski zavod, Mladinska knjižnica itd.), ki jo priredi v soboto in nedeljo 7. in 8. t. m. tudi **zbirko v blagu.** Otrokom obmejnih krajev primanjkuje tople obleke in obutve, manjka jim šolskih potrebščin, knjig, zvezkov in svinčnikov, nimajo pa tudi nikogar, ki bi jih mogel razveseliti z drobno igračko. Ali ne bi bilo dobro in lepo ter **narodnovzgojno za našo mladino** tistih krogov, ki ne čutijo obupnega pomanjkanja, da bi pobrskala po svojih omarah in predalih ter poiskala darilce, s katerim bi obdarila vsaj enega revčka na naši zemlji? Koliko pretesnih čevljčkov leži po kotih, koliko prekratkih oblekc visi po omarah, koliko je odloženih knjig in zavrženih igračk! Dobra srca, zberite to blago, ki ga ne rabite več, in dajte ga v roke svojemu otroku, da ga ponese v **košare,** ki bodo v ta namen postavljene pri nabiralnih mizicah na raznih križiščih v mestu. Vsa zbirka v blagu se bo razdelila preko šol in učiteljstva na najpotrebnejša mesta.

u— **O teoretskih principih za dimenzioniranje fortifikacijskih objektov pred letalskimi napadi s posebnim ozirom na zaklonišča** bo pod okriljem Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcije Ljubljana ter v njegovi predavalnici v Kazini (Kongresni trg 1/II) predaval dr. inž. Miroslav Kasal drevi ob 20. uri Vabljeni so člani in vsi, ki se zanimajo.

u— **Kolo žen zadrugark** priredi drevi ob 20. v dvorani glasbenega društva »Slogi«, Pražakova ulica 19., predavanje »Zaščita družine pred zračnimi napadi.« Predava referent mestnega magistrata ga. Zlata Pirnat. Po predavanju debata. K predavanju so vabljene tudi žene zadrugarjev, ki še niso naše članice, kakor tudi družinski očetje in vsi, katerim je pri srcu naša družina.

Barutana Kamnik sprejme takoj 4—5 diplomirane inžinerje—kemičarje,
kateri morajo biti rojeni naši državljani.
Prednost imajo neoženjeni in kateri so odslužili vojaški rok, ali pa so istega oproščeni.
V službo sprejeti kandidati bi imeli 70 do 90 din, dnevno. Po uspešni službi bi se predložili za stalne državne, civilne ali vojaške (inžinir-poročnike) nameščence, z mesečno plačo.
Podrobna pojasnila daje barutana Kamnik.

u— **Stalni posetniki, abonenti našega Narodnega gledališča** so se tudi v letošnji sezoni oglasili v jako lepem številu, tako da so razpisani abonmaji: premierski, red sreda, red četrtek, red A trenutno zaključeni in polno zasedeni. Zato je uprava otvorila še red B, za katerega se sprejemajo priglasi po običajnih pogojih v blagajni dramskega gledališča dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Gledališka uprava vabi vse interesente, da se v velikem številu prijavilo tudi za ta abonma. Red B je 10% cenejši kakor so premierski abonma in stalna abonmaja sreda in četrtek. Predstave so tudi za red B popolnoma iste kakor za ostale abonmaje. Abonenti bodo dobili 20 dramskih in 18 opernih predstav.

u— **Premiera filma »Kariera« v kinu Unionu.** »Rodila se je zvezda«, tako bi se točno v prevodu glasil naslov filma »A star is born«, ki ga pri nas od danes naprej predvajamo pod kratkim imenom Kariera. V tem filmu vidimo, kako se na ameriškem filmskem nebu rodi filmska zvezda, kakšne propagande in reklame se poslužujejo filmska podjetja, da napravijo igralca ali igralko popularnega. Film nam pa obenem prikazuje tudi trnjevo pot, ki jo hodi vsak igralec in skoro vsaka igralka, ki se posveti filmski karieri. Koliko samozatajevanja, koliko bridkih razočaranj, koliko težkih ur preživi kandidat slave, dokler ne postane slaven in oboževan. »Kariera« je film izdelan v naravnih barvah. V njem bomo zopet videli Janet Gaynor, ki je bila miljenka filmske publike še v dobi nemega filma. V »Karieri« je Janet Gaynor dobila zopet veliko vlogo, vlogo, ki ji krasno pristoja, zlasti ob partnerju Fredericu Marchu. Priporočamo ogled tega lepega filma vsem, ki se zanimajo za film, vsem, ki hočejo pogledati za kulise filmskih produkcijskih družb. (—)

u— **Vlomilec v šišenski cerkvi.** V eni zadnjih noči je neznan tat iskal sreče v šišenski župni cerkvi. S preprostim lesenim orodjem je odprl okno na zahodni strani cerkve, zlezel vanjo in šaril nekaj časa okrog oltarjev, nato pa vlomil še v zakristijo, kjer je premetal vse prte. Očitno pa ni imel s seboj kaj prida vlomilskih priprav zato je odšel praznih rok.

u— **Slaščičarji med seboj.** Včeraj so na kirurški oddelek pripeljali 22letnega bosanskega slaščičarja Nazima Šerifovića, stanujočega na Sv. Petra cesti v Ljubljani. V Trbovljah je bil po opravkih pa se je srečal z enim izmed svojih tovarišev in se nekaj sporekel z njim. Njegov tovariš je potegnil revolver in ga s strelom nevarno ranil v roko.

u— **JNAD »Jugoslavija«.** Drevi ob 20.15 bo seja upravnega odbora. Načelniki sekcij naj se seje zanesljivo udeležijo. Točnost. Tajnik I.

Velefilm v prekrasnih naravnih barvah!
Pot do slave in uspeha je polna težav in zelo drago se navadno plača kariera... Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri!
Kariera
V glavnih vlogah: JANET GAYNOR in FREDERIC MARCH.
KINO UNION — tel. 22-21
Zelo lep, zelo zanimiv film!

POSLEDNJA ZAPOVED ERROL FLYNN
Najaktualnejša filmska drama o zvestem vojnem tovarištvu, in junaštvu. O usodi dveh front. Film zračnih borb in ljudskih duš. — Predstave ob 16., 19. in 21. uri Hitite z ogledom, kar le še par dni na sporedu. — KINO MATICA, tel. 21-24.

DANES ob 16., 19. in 21. uri poslednjič: KINO SLOGA, tel. 27-30
CHERI BIBI
Napeta drama nedolžno obsojenega po znamenitem romanu pisatelja Gastona Lerouxa. Izredno zanimiv in pretresljiv film.
Jutri: Jan Kiepura in Martha Eggerth v filmu **ČAR BOHEMOV.**

u— **Trgovski tečaji za izobrazbo pisarniških moči,** dnevni in večerni, se otvorijo začetek oktobra na trgovskem učiteljišču »Christofov učni zavod« v Ljubljani, Domobranska 15. Pojasnila daje ravnateljstvo. (—)

Iz Celja

e— **Poučen izlet z avtobusom iz Celja v Slovenske gorice in Prekmurje** bo v nedeljo 8. t. m. z odhodom ob 6. zjutraj izpred celjskega kolodvora. Določena je naslednja proga: Celje—Ptujska gora—Ptuj—Ljutomer—Murska Sobota — Slatina Radenci—Kapela—Sv. Trojica—Št. Lenart —Maribor—Celje. Prijave sprejema Putnik v Celju. Zanimanje za ta izlet je tako veliko, da bosta vozila dva avtobusa.

e— **Obnova cestnega tlaka.** Sedaj delno obnavljajo zelo defektni kamniti tlak na Dečkovem trgu. Obnova tlaka je tudi na številnih drugih mestnih nujno potrebna, zlasti na Sodnijski stezi, ki vodi k okrožnemu sodišču. Na okopih in v Ozki ulici. Prav tako so še potrebni popravila mnogi hodniki za pešce, ki jim žalostno prednjači hodnik na Cankarjevi cesti med Gubčevo ulico in poštnim poslopjem.

e— **Smrten padec z voza.** Dne 10. septembra je padel 43letni kočar Anton Mestinšek iz Zibike pri Šmarju doma tako nesrečo z voza, da si je nalomil hrbtenico. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je po hudem trpljenju včeraj podlegel poškodbam.

e— **Umrla je** v Čretu pri Celju v starosti 76 let znana gostilničarka in posestnica ga. Marija Piškova, roj. Lipovškova. Pokojni bodi ohranjen blag spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

e— **Nova žrtev napadalcev.** V Rogatcu sta v nedeljo dva neznana fanta napadla 21letnega sina dninarice Roka Beleta iz Rogatca in ga hudo poškodovala po glavi. Beleta so oddali v celjsko bolnišnico.

e— **Poskusite tudi Vi srečo** in si nabavite srečko za novo kolo drž. razredne loterije čimprej v podružnici »Jutra« v Celju.

Iz Maribora

a— **Iz sadnih koščic aktivno oglje.** V smislu razglasa mestnega poglavarstva služijo posušene koščice sliv, češpelj in drugega koščičnega sadja kot surovine za izdelavo aktivnega oglja, s katerim se polnijo filterji za plinske maske. Ker je letos koščično sadje obilno obrodilo, se priporoča vsem nabiranje in sušenje teh koščic, ki se bodo kupovale po primerno določeni ceni. Kraj in čas po določenih cenah se bo pravočasno naznanil.

a— **Iz davkarije.** Dne 15. novembra poteče skrajni rok za plačilo v 4. četrtletju v plačilo dospele zgradarine, pridobnine, pavšalnega davka na poslovni promet in luksuz, rentnine, družbenega davka in vojnice s pripadki za II. polletni obrok zemljarine. Davčni zavezanci se pozivajo, da poravnajo svoje davčne obveznosti do tega dne, sicer se bo po preteku tega roka uvedlo izvršilno postopanje odnosno prisilne izterjave ter računali eksekucijski stroški in zamudne obresti.

a— **Matična vest.** Ker se je vrnil g. dirigent, bodo odslej pevske vaje ob torkih za moški, ob sredah za ženski, ob petkih za mešan zbor, vsakokrat ob 20. v matičnih prostorih v Sokolskem domu.

a— **Gimnastika in ritmika za vse.** V vseh krogih je veliko zanimanje za tečaj gimnastike in ritmike, ki ga vodi Mirjana Janečkova. Pričetek 9. t. m. Vsi, ki jih zanima ta veja kulture in umetnosti, naj pridejo v ponedeljek v Narodni dom, II. nadstropje, da poizkusijo z vajami. Za to uro ni treba nič plačati. Ob 11. je ura za dijakinje in mlade gospe, ob 17. za tiste, ki ne morejo dop., od 14. do 15. bo ura za Sokolice, ob 16. pa za deco od 3. do 12. leta, za večje otroke ob 17. za gospe ob 18, za uradnice od 7. do 8. event. 8. do 9.

a— **Slab pridelek krompirja.** Po Dravskem polju so že po večini pospravili letošnji pridelek krompirja, ki pa je zelo slab. Računajo, da je letošnji pridelek komaj četrti del lanskega. Vzrok zmanjšanemu pridelku je dolgotrajna suša.

a— **Bila je naravna smrt.** Predsnočnjim je potrkal posestnik Anton Moder iz Peker na vrata 49-letne Antonije Flego. Ker se ni nikdo odzval, je vstopil. Videl je na tleh ležečo Flegovo. Bila je vsa v krvi in negibna. Takoj so menili, da gre za zločin. Preiskava pa je dognala, da je imela Flegova že od leta 1937 na levi nogi rano. Sedaj pa ji je počila žila. Ker ni bilo nobene pomoči, je revica umrla.

a— **V krojaški delavnici je gorelo.** Na Aleksandrovi cesti 28 se je vnel vosek v krojaški delavnici Vida Palčeca. Delavnica je bila vsa v dimu. Domači so pričeli takoj gasiti, tako da ni bilo treba gasilcem intervenirati.

a— **Triki.** V zadnjem času se je pojavila v Mariboru mlajša ženska. Obiskuje razne služkinje, ki jim na spreten način izvablja zneske po 100 din. Pri tem se najraje poslužuje trika, češ da je mati dotične služkinje bolna in da prosi za denar za zdravniške stroške.

a— **Možu je sledila v grob.** Pred nekaj dnevi je preminil v Mariboru upokojeni podpolkovnik Ljudevit Jankovič. Štiri dni zatem je umrla tudi njegova žena Julijana. Jankovič je doživel starost 76, njegova žena pa 74 let.

a— **Vse kradejo.** V Selnici ob Dravi so odnesli Mariji Kolarjevi posteljnino in perilo. V Jarenini so izginile posestniku Hermanu Gerliču razne živiljenjske potrebščine. Vrtnarskemu pomočniku Ivana Bezjaku s Pobrežja je izginilo iz dvorišča kina Union kolo z evid. štev. 2—125953. V Kumu so odnesli vlomilci posestniku Ignaciju Sušniku razne predmete, vredne 1600 din.

a— **Iz orožniške službe.** V Beograd je premeščen orožniški poročnik Božidar Simič, ki je služboval v Mariboru. Vrlemu častniku, ki si je pridobil v Mariboru splošne simpatije, želimo na novem službenem mestu čim lepše uspehe.

Iz Trbovelj

t— **Obveščamo vse somišljenike** in prijatelje, da se javni sestanek, ki ga je nameravala danes ob 16. prirediti v Fortejevi dvorani krajevna organizacija JNS, ne more vršiti. Sestanek bo sklican pozneje, čim bodo prilike to dopuščale. Odbor.

Iz Slovenjega Gradca

sg— **Mraz in sneg.** V slovenjgraški kotlini in v slovenskem Korotanu je zadnje dni zavladal kar neverjeten hlad. Uršlja gora, kakor tudi Velika Kopa sta bili nedavne dni že pobeljeni. Sneg je spet izginil pač pa je moreča slana sleherno jutro naš gost.

sg— **Vešča v svoji stroki.** Pri Elzi Kočevarjevi, trgovki z sadjem v Slovenjem Gradcu je bila dalje časa uslužbena neka Rezika iz Desinića na Hrvatskem. Gospodarica je večkrat opazila, da ji izgineva denar. Postala je pozorna na služkinjo, ki se je z razmeroma nizko plačo kar razkošno oblačila. Ko se je Rezika odpeljala v domači kraj in so jo zaslišali orožniki, je trdila, da je sestra Elze Kočevarjeve. Bila je aretirana. Kočevarjevo je oškodovala za nad 2.000 din.

Iz Murske Sobote

ms— **Nov gasilski dom** je bil izročen svojemu namenu v obmejnih Prosenjakovcih. Tamošnja gasilska četa si je po marljivem delu postavila z velikodušno pomočjo prebivalstva lepo stavbo za shrambo gasilskega orodja. Blagoslovitev doma je bila v nedeljo dopoldne ob izredno veliki udeležbi obmejnega prebivalstva.

ms— **Koliko delavcev se je vrnilo?** Ker je bilo že večkrat v tisku zabeleženo, da so se vrnile večje skupine sezonskih delavcev iz inozemstva, moramo resnici na ljubo ugotoviti, da je dozdaj prišlo iz Francije v Prekmurje okrog 600 delavcev, iz Nemčije pa le 80 delavcev. Okrog 400 delavcev je pač potovalo skozi Maribor v domače kraje, toda ti so bili vsi iz Vojvodine. Če pomislimo, da je naših delavcev v tujini do 13.000, potem se jih je pač vrnilo le neznatno število.

ms— **Kri je puščal.** Posestnik Janez Maček iz Starih Beznovcev je znan padar. Ljudje ga zelo cenijo in mu priznajo posebno spretnost pri puščanju krvi. V domači vasi je neki delavki odprl na notranji strani roke žilo in ji izpustil 2 decilitra krvi, nekemu posestniku iz Vanče vasi pa kar tri decilitre. Seveda pa posestnik Maček za take »operacije« nima nobene strokovne izobrazbe. Pred okrožnim sodiščem v Murski Soboti je bil obsojen na dva meseca zapora.

Iz življenja na deželi

SEVNICA. Pred kratkim je zapustil Sevnico in se preselil v Celje priljubljeni naš zdravnik dr. Drago Mušič z rodbino. Težko ga bomo pogrešali posebno tisti, ki smo ga poznali kot človeka in zdravnika. Spoštovali smo ga vsi kot moža, ki je živel le svojemu poklicu in rodbini. S hvaležnostjo se bodo rodbine spominjali revni sošolci obeh sinov, saj so bili deležni marsikatere podpore. Kako priljubljena je bila rodbina med nami, je pričala udeležba na poslovilnem večeru, ki so ga združeno priredila sevniška društva. Želimo g. doktorju, njegovi soprogi in obema malima Sokoličema največ sreče in zadovoljstva v novem kraju.

RADIO

Sreda 4. oktobra

Ljubljana 12: Vsakemu nekaj (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Za zabavo in oddih. — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Pri izdelovalcih igrač v Dobrepoljah. — 18.40: Slovensko obrtništvo in nameravana razstava slovenske obrti (g. Ivan Ogrin). — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Nac. predavanje. — 20: Prenos opere iz ljublj. gledališča. V odmorih: glasbeno predavanje ter napovedi in poročila.

Beograd 19.40: Tamburaški zbor. — 20.20: Pevski koncert. — 20.50: Violina in klavir. — 21.20: Glasba s plošč. — 21.45: Klavirske skladbe. — 22.15: Godba za ples. — **Zagreb** 20: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Lahka godba in ples. — **Praga** 20.15: Zvočna igra. — 22.20: Plošče. — 23: Koncert češke glasbe. — **Sofija** 17: Bolgarska pesem. — 18.45: Plošče. — 19.15: Solo instrumenti. — 19.50: Prenos opere »Tosca«. — 22.05: Ples. — 22.30: Narodna glasba. — **Dunaj** 16: Lahka godba. — 20.50: Wagnerjev večer. — 22.50: Nočni koncert. — **München** 20.50: Prenos iz Berlina. — **Berlin** 20.45: Vojaška godba. — 22.20: Solistični koncert. — 24: Pester glasbeni spored. — **Pariz:** Program po napovedi.

Gospodarstvo

Nemčija uvaja posebno valuto za zasedeno poljsko ozemlje

Kmalu po zasedbi poljske Zgornje Šlezije so uvedli nemško marko poleg zlota kot zakonito plačilno sredstvo na področju Gornje Šlezije. Nemška Reichsbanka je takoj ustanovila svoji podružnici v Katovicah in Krolevski Huti. Za zamenjavo zlotov je bila določena relacija 1 zlot = 50 pfenigov. Nemčija je takoj po zasedbi Gdanska uvedla nemško valuto tudi na področju Gdanska.

V ostalem zasedenem ozemlju pa Nemčija ne bo neposredno uvedla nemške valute, temveč bo izdala posebne poljske marke. Funkcije novčanične banke bodo na zasedenem ozemlju prevzele državne kreditne blagajne (Reichskreditkassen), ki bodo dajale, na način kakor novčanične banke, kredit civilnim in vojaškim ustanovam v zasedenem ozemlju, kakor tudi tamošnjim denarnim zavodom. Te državne kreditne blagajne bodo izdajale lastne bankovce, glaseče se na marke. Prevzele bodo dosedanje podružnice Poljske banke. Civilni in vojaški upravi bo dala organizacija državnih kreditnih blagajn posojilo do 1 milijarde mark, in sicer za potrebe v zasedenem ozemlju.

Nova valuta na Poljskem bo prav tako marka kakor v Nemčiji in bo imela isto vrednost. Državne kreditne blagajne bodo skrbele za to, da se čim prej zamenjajo bankovci Poljske banke, kakor tudi bankovci nemške Reichsbanke, kolikor krožijo na zasedenem ozemlju.

Uprava državnih kreditnih blagajn bo v Berlinu, neposredno vodstvo na poljskem ozemlju pa je poverjeno bivšemu predsedniku Gdanske banke dr. Schüferju. Nemški listi poročajo, da so že na potu tovorni avtomobili, ki bodo pripeljali že natiskane nove bankovce v zasedeno ozemlje. Prav tako pa so na potu nemški strokovnjaki-ključavničarji, ki bodo v posameznih podružnicah Poljske banke odprli tresorje. Novi organizaciji državnih kreditnih blagajn bodo morali Poljaki oddati vse razpoložljive devize in zlato, kakor tudi bankovce glaseče se na zlote, in sicer v zameno za nove poljske marke.

Organizacija državnih kreditnih blagajn bo izdajala bankovce glaseče se na poljske marke, in sicer v zneskih 20, 5, 2, 1 in 0.50 marke. Ti bankovci so zakonito plačilno sredstvo na zasedenem ozemlju razen Gdanska in poljske Gornje Šlezije. Kritje teh bankovcev bo v menicah (kolikor bodo bankovci izdani na podlagi eskonta); nadaljnje kritje bodo bankovci nemške Reichsbanke, ki bodo prišli v blagajne v zameno za bankovce državnih kreditnih blagajn, in končno nemške državne zakladne menice ali terjatve nasproti nemški državni blagajni, na podlagi katerih bo organizacija državnih kreditnih blagajn dajala nemški civilni in vojaški upravi na Poljskem posojila do višine 1 milijarde mark.

Oslabitev in zopetna okrepitev angleškega funta

Ko je ob izbruhu vojne angleški valutni intervencijski fond prenehal z intervencijami na deviznem trgu, je pričela deviza London v mednarodnih borzah, zlasti v New Yorku naglo popuščati. Valutni intervencijski fond se je postavil na stališče, da je treba dati funtu nižjo vrednost odnosno je treba pustiti, da se sam najde nov stabilizacijski nivo. Angleški finančni krogi so zadnja leta vedno znova poudarjali, da je intervalutarna vrednost funta previsoka v primeri z dolarjem, zlasti če se vzame za merilo pariteta kupne moči. Z izbruhom vojne je nastopila nujna potreba izvesti to korekturo, da se zboljša konkurenčna sposobnost Anglije na svetovnem trgu, kajti Anglija mora posebno v vojnem času izvažati svoje izdelke, da lahko plača naraslo potrebo uvoza živil in surovin.

Do srede septembra je angleški funt na mednarodnih tržiščih stalno popuščal in z njim vzporedno francoski frank, ki je s trdno relacijo povezan s funtom, odkar je bila izvršena njegova stabilizacija.

Tik pred izbruhom vojne je notirala deviza London v Curihu 20.76, dne 18. septembra pa je bil zabeležen najnižji tečaj 16.40. V kratki dobi niti 4 tednov je torej funt izgubil 21% svoje prejšnje vrednosti.

V prvi polovici septembra je Anglija uvedla devizne omejitve in številne druge ukrepe za zaščito svoje valute. Med drugim je uvedla prisilne tečaje za devize Tako je bil nasproti dolarju določen prisilni **tečaj 4.02 dolarja za funt.** Navzlic določitvi tega prisilnega tečaja pa je deviza London na zunanjih tržiščih nadalje popuščala in je 18. septembra dosegel funt v New Yorku tečaj 3.70 dolarja, to je za 32 točk ali 8% izpod prisilnega tečaja. V onih kritičnih dneh so mnogi zatrjevali, da je Anglija izgubila oblast nad funtom, ki jo je znala vedno varovati. Ko pa so na svetovnih deviznih tržiščih spoznali, da Anglija vztraja na določenem prisilnem tečaju, ki predstavlja novo stabilizacijsko bazo za funt, se je pričel tečaj devize London na mednarodnih deviznih tržiščih polagoma zopet dvigati. Že ob koncu oktobra se je tečaj funta za malenkostno razliko približal višini, ki ustreza uradnemu angleškemu stabilizacijskemu tečaju. Zadnje dni se je deviza London ponovno nekoliko dvignila, tako v Curihu na 17.78 švicarskega franka, kar točno ustreza prisilno določeni relaciji funta nasproti dolarju.

Gibanje tečaja devize London in devize Pariz je bilo v Curihu od 24. avgusta naslednje:

Tečaj devize

	London	Pariz
24. avg.	20.76	11.25
18 sept.	16.40	9.35
2. okt.	17.78	10.08

Vse kaže, da angleški funt zaenkrat ne bo več popuščal in da se bo obdržal na sedanji vrednosti, ki mu jo je določila Anglija sama. Vzporedno s funtom se je znova popravil tudi francoski frank, ki je, kakor rečeno, trdno povezan s funtom.

Gospodarske vesti

= **Pred trgovinskimi pogajanji z Italijo.** V svoji izjavi od 29. septembra je trgovinski minister dr. Andreas napovedal trgovinska pogajanja z Italijo. V tej zvezi poročajo iz Beograda, da bo ob koncu oktobra prišlo do sestanka ožjega dela jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. Na tem sestanku naj bi se proučila vsa aktualna vprašanja, ki se nanašajo na trgovinski promet med obema državama, zlasti vprašanja, ki so nastala kot posledica današnje mednarodne situacije Verjetno je, da bo na tem predsestanku ožjega dela odbora določeno, da se sestanki vršijo pogosteje, po potrebi celo mesečno. Namen takih mesečnih sestankov bi bil, da se čim prej odstranijo vse ovire, ki lahko nastopijo v medsebojnem trgovinskim prometu.

= **Nemško-rumunsko trgovinski sporazum.** S 1. oktobrom je stopil v veljavo novi sporazum med Nemčijo in Rumunijo, ki je bil sklenjen na nedavnem zasedanju stalnega rumunsko-nemškega gospodarskega odbora. Novi sporazum velja za eno leto. Kakor zatrjujejo rumunski listi, je Nemčija predlagala, da bi se klirinški tečaj marke povišal od 41.50 na 47 lejev za marko. Rumunija pa na to ni pristala in bo ostal klirinški tečaj nespremenjen. Kontingenti ostanejo v glavnem isti kakor doslej, le kontingenta za nafto in surovo železo se povečata. Po dosedanjem sporazumu je bila Rumunija zavezana dajati Nemčiji 25% svoje produkcije nafte. V novem sporazumu je ta delež povečan na 30%, in sicer tako, da je dodatnih 5% rezervirano za potrebe češko-moravskega protektorata. Nadalje poročajo iz Rumunije, da je Anglija nakupila velike količine živil v Rumuniji zlasti žita, kar je imelo za posledico, da se je cena pšenici povečala za 30%, cena ovsu pa za 100%.

= **Pred novimi deviznimi ukrepi.** Iz Beograda poročajo, da proučujejo v devizni direkciji Narodne banke nov način vnovčenja izvozniških terjatev za blago, izvoženo v devizne države. Pričakovati je, da bodo izdani ukrepi, po katerih izvozniki svojih terjatev ne bodo smeli neposredno vnovčiti, temveč bodo morali vnovčenje terjatev od izvoza v devizne države poveriti pooblaščenim deviznim zavodom. Vsak izvoznik naj bi v bodoče izročil vse svoje dokumente pooblaščenemu denarnemu zavodu, ki bi imel potem izključno pooblastilo, da na podlagi dokumentov vnovči terjatev Očitno je namen predvidenih ukrepov, preprečiti, da izvozniki ne bi zadrževali sprejetih deviz od izvoza.

= **Za večjo uporabo domačih pogonskih sredstev.** Odbor za propagando domačih pogonskih sredstev pri ministrstvu za gozdove in rudnike izdelal načrt uredbe o pospeševanju proizvodnje in uporabe domačih pogonskih sredstev Načrt te uredbe predvideva velike olajšave glede plačevanja taks, carine, trošarine železniških tarif in posebne premije in denarne pomoči kakor tudi posojila proizvajalcem in prodajalcem domačih pogonskih goriv, ter posojila za nabavo naprav za pogon, ki uporabljajo domaca pogonska sredstva. Uredba prav tako določa obvezno odstotno uporabo domačih pogonskih sredstev pri vozilih, ki so last države, samouprav in privatnikov Načrt uredbe je bil dostavljen vsem zainteresiranim ustanovam in organizacijam v izjavo Čim bo odbor za propagando domačih pogonskih sredstev sprejel ta mnenja in pripombe zainteresiranih ustanov, se bo takoj lotil končne redakcije te važne uredbe.

= **Banovina Hrvatska dobi samostojen monopolski inspektorat.** V zadnjem času so krožile vesti, da bo banovina Hrvatska dobila v zvezi s prenosom poslov tudi samostojno tobačno režijo, podobno kakor jo je imela svojčas Bosna in Hercegovina. Po informacijah, ki jih sedaj prinaša »Jutarnji list«, bo ustanovljen le poseben inspektorat monopolske uprave v Mostarju s širokimi kompetencami. Vprašanje prenosa monopolskih kompetenc na banovino Hrvatsko v teku pogajanj za sporazum ni bilo rešeno v tem smislu, da bi se ustanovila samostojna tobačna režija. Ta monopolski inspektorat za banovino Hrvatsko bo samostojno odločal o vseh vprašanjih sadnje tobaka in odkupa tobaka, kakor tudi o uradniških vprašanjih. Hrvatski ministri so si predvsem prizadevali, da se popravijo krivice sadilcem tobaka v Hercegovini in Dalmaciji, ki so bili v zadnjih letih hudo zapostavljeni, tako pri določitvi maksimalnega števila sadik, kakor tudi pri odkupnih cenah za tobak. Čeprav je po tobaku iz Hercegovine vedno veliko povpraševanje iz inozemstva, je monopolska uprava odkupovala ta tobak po mnogo nižjih cenah kakor tobak iz Južne Srbije. Tako je bil leta 1932 ukinjen za Hercegovino in Dalmacijo odkupni razred IIa, kar je imelo za posledico, da se je odkupna cena za najboljši tobak znižala od 60 na 40 din. Po informacijah »Jutarnjega lista« bodo v kratkem izšli ukrepi, po katerih se znova uvede odkupni razred IIa, tako da se bo že tobak letošnjega pridelka lahko odkupil po boljših cenah. Izvršeni bodo tudi nadaljnji ukrepi za zboljšanje položaja sadilcev tobaka v Hercegovini in Dalmaciji. V sami monopolski upravi je prišlo do važnih sprememb in je postavljen za ravnatelja dr. Josip Marković, za šefa oddelka za sadnjo in odkup tobaka v Hercegovini pa inž. Kožić. Spremembe pravilnika bodo objavljene v nekaj dneh.

= **Uradni tečaji za oktober.** Finančni minister je zaradi pravilnega plačevanja taks po zakonu o taksah določil za oktober naslednje uradne tečaje: 1 napoleondor 310, 1 zlata turška lira 351.50, 1 angleški funt 220, 1 ameriški dolar 55, 1 kanadski dolar 54.70, 1 nemška marka 14.30, 1 poljski zlot 8.30, 1 belga 9.30, 1 madžarska penga 8.65, 1 braziljanski milrais 2.85, 1 egiptski funt 230, 1 palestinski funt 228, 1 urugvajski pezos 18.60, 1 argentinski pezos 12.50, 1 čilski pezos 1.25, 1 turška papirnata lira 34, 100 francoskih frankov 124, 100 švicarskih frankov 1241.50, 100 italijanskih lir 228.80, 100 holandskih goldinarjev 2940, 100 bolgarskih levov 46, 100 rumunskih lejev 30, 100 danskih kron 1112, 100 švedskih kron 1283, 100 norveških kron 1250, 100 španskih pezet 250, 100 grških drahem 40, 100 čeških kron 150, 100 finskih mark 108.60, 100 letonskih latov 730, 100 iranskih (perzijskih) rijalov 100.

= **Dobave.** Stab za utrjevanje v Ljubljani sprejema do 4. oktobra ponudbe za dobavo sestavnih delov za barake glavnega skladišča v Dravljah, raznega orodja, kant za bencin in olje, raznih meril, ključev, naočal, jeklenih ščetk; do 6. okt. za dobavo rezervoarjev za vodo iz železnih okvirjev s platneno oblogo; do 7. okt. za adaptacio vojne državne zgradbe v Mariboru in električne inštalacije pri odseku za utrjevanje na Sušaku. Dne 10. oktobra bo ofertna licitacija za nabavo 2 terenskih potniških avtomobilov. Strojni odddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 6. oktobra ponudbe za dobavo pisanih cunj za čiščenje in bele bombaževine za stenj ter IT plošč. — Štab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 4. oktobra ponudbe za dobavo raznega tehničnega materiala; do 5. okt. za dobavo mornarskih šalov, do 6. okt. za dobavo letnih mornarskih maj, do 7. okt. za dobavo črnih bombaževinastih nogavic, do 10. okt. bo licitacija za dobavo konstruktivnega jekla, 11. okt. za dobavo motornega bencina in 1. novembra za dobavo konstruktivnega jekla (profili).

Borze

3. oktobra

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki nespremenjeno 14.30, Grški boni so se v Zagrebu trgovali 33, v Beogradu pa po 32.95. Bolgarski klirinški čeki so se v Beogradu nudili po 90. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri mlačni tendenci trgovala po 386 (v Beogradu prav tako po 386). V ostalih državnih vrednotah ni bilo zaključkov.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 176.60 — 179.82, Pariz 100 — 102.30, New York 4385.50 — 4445.50, Curih 995 — 1005 Amsterdam 2348.50 — 2386 50. Bruselj 742.50 — 754.50. *Tečaji na svobodnem trgu:* London 219.26 — 222.46, Pariz 124.21 — 126.51. New York 5480 — 5520, Curih 1234.43 — 1244.43, Amsterdam 2915.35 — 2953.35, Bruselj 921.71 — 933.71.

Curih. Pariz 10.11, London 17.84, New York 444.25, Bruselj 74.75, Milan 22.40, Amsterdam 236.75, Berlin 176.50, Stockholm 106, Oslo 101, Köbenhavn 85.75.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 386 — 388 (386), 4% severne agrarne 51 bl., 6% begluške 60 bl., 6% dalm. agrarne 55 bl., 6% šumske 58 bl., 7% invest. 91 den., 7% Blair 79 bl., 8% Blair 81 bl., delnice: PAB 170 bl., Trboveljska 155 — 159.

Beograd. Vojna škoda 386 den. (386), 7% den. 71 — 74 (73), 8% Blair 83 bl. (80), PAB 175 bl. (175).

Blagovna tržišča

Žito

+ **Novosadska blagovna borza** (3. t. m.). Tendenca nesprem. **Pšenica:** baška, okol. Novi Sad in Sombor 157; gornjebaška 159 šlep Tisa I. 165; **rž:** baška 127 — 129. **Oves:** baški sremski in slavonski 137.50 — 140. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 140 — 142.50. **Koruza:** baška 114 — 115; banatska 111 — 113; pariteta Indija 113 — 114. **Moka:** baška in banatska »0g« in »0gg« 230 — 240; »2« 210 220; »5« 190 — 200; »6« 170 do 180; »7« 145 — 155; »8« 117.50 do 122.50. **Fižol:** baški, sremski beli brez vreč novi 315 — 325. **Otrobi:** baški in sremski 106 — 108, banatski 104 — 106.

Slovaški drobiž

Bratislava, 29. septembra

V petek, 6. oktobra, bodo volitve predsednika slovaške države. Za volitev je bil nalašč izbran ta dan, ki je obletnica proglasitve slovaške avtonomije. Državni predsednik, za katerega bo brezdvomno izvoljen msgr. dr. Tiso, bo imel svojo rezidenco v palači, kjer je bila za časa Češkoslovaške republike nameščena vojaška komanda za Slovaško. Po odcepitvi Slovaške je bilo v palači slovaško vojno ministrstvo, ki pa se je sedaj že izselilo, ker adaptirajo prostore za stanovanje in urade državnega predsednika.

Na nedavni seji mestnega sveta v Bratislavi so zahtevali predstavniki nemške narodnostne skupine, naj se odvzame domovinska pravica v slovaški prestolnici vsem Židom in Čehom. Vladni komisar za Bratislavo dr. Kovač je odgovoril, da ta zadeva ne pada v kompetenco mesta, temveč v kompetenco vlade, ki bo sama izdala vsa potrebna navodila.

S posebno uredbo vlade je bil določen položaj Židov v slovaški vojski. S to uredbo izgube Židje vse vojaške čine ne glede na kategorijo, v kateri služijo. Ako bi bilo v kakem primeru potrebno drugačno postopanje lahko dovoli izjemo samo vojni minister.

Oddelki slovaške vojske ki so v sklepu nemške armade nastopali proti Poljakom, so se začeli ta teden vračati na Slovaško. V Spišu so jim priredili svečan sprejem, ki so mu prisostvovali vojni minister general Čatoš, general Pulanič in komandant Hlinkove garde Šanjo Mach. Vračajoče se vojake je pozdravil tudi spiški škof Jan Vojtašak.

Ob priliki povratka slovaških čet iz Poljske je kancelar Hitler poslal slovaškemu predsedniku dr. Tisu naslednjo brzojavko: »Gospod predsednik! Ob priliki zaključka vojaškega vojnega pohoda na Poljsko, smatram za potrebno, da se zahvalim gospod državni predsednik, Vam, slovaški vojski in slovaškemu narodu za odločno zadržanje in za bratstva v orožju. Bodite prepričani, da nemški narod in njegova vlada v polni meri cenita vaše stališče in da ga bosta tudi primerno povrnila.«

Kancelar Hitler je odlikoval z nemškim železnim križem slovaškega vojnega ministra generala Čatoša kot vrhovnega poveljnika slovaške vojske ter generala Pulaniča in polkovnika Malarja, ki sta bila poveljnika obeh slovaških divizij na Poljskem.

Podpore za rodbine vpoklicanih obveznikov

Podpora znaša v večjih krajih 8 din, v manjših 5 din ter za vsakega otroka pod 16 leti še po 3 din na dan

Beograd, 3. oktobra. AA. Na podlagi § 113 finančnega zakona za l. 1939/40 je ministrski svet na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter ministra za finance predpisal uredbo o podpori družinam oseb, ki so bile poklicane na v vojaško službo. Uredba se glasi:

§ 1. Družine, katerih hranilci so poklicani v vojaško službo, morejo zahtevati, da se jim podeli državna podpora, če so zaradi tega ostale brez nujnih sredstev za življenje. Ta podpora se more uživati samo dotlej, dokler je družina v stiski, najdalje pa do odpustitve hranilca iz vojaške službe. Določbe te uredbe se bodo izvajale tako v primeru poziva na vaje, kakor tudi v primeru mobilizacije.

§ 2. Pristojni odbor za podpore, določen s § 9 te uredbe, bo ocenil v vsakem konkretnem primeru, če je zares v stiski družina, ki prosi za podporo. Zlasti bo smatral, da je v stiski tista družina, ki je živela od dnevnega zaslužka, mezda, plače, ali honorarjev hranilca, če je ta dohodek prenehal zaradi odhoda hranilca v vojaško dolžnost.

§ 3. Višina podpore se določa glede na dejansko bivališče oseb, katerim je podpora potrebna, in sicer znaša: a) 8 din dnevno v krajih, ki v smislu § 26 točka 1 zakona o uradnikih pridejo v prvi draginjski razred, kakor tudi v krajih z več kakor 20.000 prebivalci; b) 5 din dnevno v vseh ostalih krajih. V primeru spremembe bivališča se more višina podpore menjati šele po poteku roka 30 dni, odkar je bilo bivališče spremenjeno.

§ 4. Vsem osebam, ki jih dejansko vzdržuje en hranilec, se more podeliti samo ena podpora. Za prošnjo za podporo so pooblaščeni člani družine po sledečem redu: zakonita žena, potomci, oče in mati. Izjemoma, če ni teh oseb, pa more biti podpora podeljena tudi drugim članom družine (kakor n. pr. zadrugarjem, dedu, bratom in sestram itd. in drugim osebam), ki jih je vzdrževala oseba, poklicana v vojaško službo.

§ 5. Poleg podpore se more družinam podeljevati tudi dodatek za vsakega otroka pod 16 leti, katerega je vzdrževala oseba, poklicana v vojaško službo. Dodatek znaša 3 din dnevno v vseh krajih. Če družino tvori samo en potomec nima pravice na dodatek povrh podpore.

§ 6. Prošnja se predloži občini, v kateri prosilec biva, v mestih pa mestnemu poglavarstvu. Prošnja se lahko da tudi na zapisnik. O predložitvi prošnje bo izdalo pristojno oblastvo potrdilo.

§ 7. Prošnja za podporo mora vsebovati izjavo prosilca: 1) da nima sredstev za vzdrževanje; 2) da ga je vzdrževala oseba, katero on označuje kot hranilca; 3) da je ta oseba poklicana v vojaško službo z navedbo, ali je bila poklicana na določen ali nedoločen čas, 4) višino davka, ki odpade na prosilca samega, 5) višino davke, ki odpade na vpoklicanega obveznika, 6) zakonsko stanje prosilca, 7) sorodstvo z vpoklicanim, 8) starost otrok, za katere se zahteva dodatek. Če se naknadno dožene neresničnost kakega podatka, se more zahtevati povrnitev vseh vsot, ki so bile nepravilno izplačane, ter se lahko izreče sploh izguba pravice na podporo.

§ 8. Občina bo brez odlašanja in najkasneje v roku 48 ur odposlala prošnjo pristojnemu odboru za podpore. Zraven prošnje bo občina priložilo svoje potrdilo, 1) o številu članov družine, ki z osebo, katera je na prošnji označena kot hranilec, živi pod istim krovom ali pa ločeno, kakor tudi o njihovem sorodstvenem odnosu s to osebo. 2) o starosti potomcev, za katere se zahteva dodatek, 3) o dohodkih in sredstvih za življenje vsakogar izmed njih, upoštevajoč tu tudi pokojnine in podpore vsake vrste, katere prejemajo, 4) o površini plodne zemlje, 5) o živini in drugem imetju, 6) o dohodkih od zemlje in imetja, 7) o tem, da se hranilec nahaja v vojaški službi. K prošnji bo dala občina tudi svoje mišljenje in vse druge potrebne podatke, ki morejo biti važni za rešitev prošnje. Za izdajanje lažnega potrdila ali za potrdilo neresničnih dejstev bo kaznovan odgovorni samoupravni organ po § 397 kaz. zakona. Druge osebe, ki pomagajo, da se v dokumentih ali zapisnikih potrdi kakšno neresnično dejstvo, bodo kaznovane po § 218 kazenskega zakona.

§ 9. Za izdajanje sklepov o prošnjah za podporo in dodatek se ustanovi na sreskem sodišču odbor za podpore. Odbor tvorijo a) en sodnik sreskega sodišča, ki ga določi starešina sodišča, kot predsednik odbora, b) en občinski odbornik, oziroma mestni svetovalec, ki ga določi občinski odbor oziroma mestni svet mesta, v katerem je sedež odbora, c) en davčni uradnik iz kraja, v katerem je sedež odbora, določi ga šef pristojne davčne uprave. Vsakemu teh odbornikov se določi tudi namestnik. Če se pokaže potreba, lahko predsednik okrožnega sodišča odloči, da se pri tem ali onem sreskem sodišču ustanovi več odborov za podpore. Če primanjkuje sodnikov sreskega sodišča, se lahko postavi za predsednika odbora za podpore tudi drug sodni uslužbenec s fakultetno izobrazbo. Pisarniške posle teh odborov bo opravljajo osebje, ki ga bo odborom stavilo na razpolago sresko načelstvo, v mestih pa mestno poglavarstvo. Te oblasti so dolžne nositi vse pisarniške stroške teh odborov in poskrbeti za prostore, v katerih bodo ti odbori delali. Članom teh odborov ne pripada nobena nagrada za delo.

§ 10. Odbor za podpore odloča o podpori in o dodatku. V odloku, s katerim se podeljuje dodatek, se mora označiti rodbinsko in krstno ime ter rojstni dan vsakega otroka, kateremu se dodatek dodeljuje.

§ 11. Odbor za podpore odloča po aktih, ki so mu jih dostavile občine, oziroma mestna poglavarstva. Odbor lahko po potrebi pokliče prosilca, da podkrepi navedbe tudi z drugimi dokazi. Odbor odloča z večino glasov.

§ 12. Odlok odbora za podpore, ki se izda v obliki rešitve, je takoj izvršen in se mora dostaviti brez odlašanja prosilcu ter pristojnemu vojaškemu poveljstvu zaradi evidence.

§ 13. Prosilec, ki je bil odklonjen, se proti sklepu odbora lahko pritoži pismeno ali na zapisnik predsedniku tistega okrožnega sodišča, v čigar področju se nahaja sresko sodišče, ki je o prošnji odločalo. O teh pritožbah odloča predsednik okrožnega sodišča, ali pa sodnik, ki ga on določi. Predsednik ali določeni sodnik bo dostavil brez odlašanja svoj sklep prosilcu in predsedniku odbora za podpore zaradi izvršitve. Predsednik okrožnega sodišča ali določeni sodnik more, če smatra za potrebno, preden izda svoj odlok, pozvati prosilca, da podkrepi svojo pritožbo še z drugimi dokazi.

§ 14. Proti odloku predsednika okrožnega sodišča oziroma določenega sodnika ni pravnega leka, vendar pa more prosilec predložiti novo prošnjo, ki temelji na novih dejstvih.

§ 15. Če se po izdanem sklepu spremeni katero od dejstev, ki so služila kot merilo za določevanje iznosa podpore in dodatkov, lahko odbor za podpore, če to izve, predrugači prejšnji sklep in upošteva nova dejstva. Uživalec podpore in vse oblasti so dolžne takoj obvestiti odbor za podpore o vseh spremembah, ki bi mogle vplivati na pravico do podporo ali dodatka, kakor tudi na njihovo višino.

§ 16. Prošnje, potrdila in priloge h prošnji za podporo ne spadajo pod nobeno državno ali samoupravno pristojbino, niti pod druge pristojbine. Sprejeta podpora se ne more obdavčiti, niti se glede nje ne more ustanoviti ali pa izvesti prepoved in izvršba, niti pridobiti zastavna pravica.

§ 17. Finančni minister bo dostavljal ministru za socialno politiko in narodno zdravje potrebne kredite za izplačilo podpor, določenih s to uredbo. Sredstva, določena v ta namen, se bodo vlagala v Poštno hranilnico in njene podružnice. Podpore bo izplačevala Poštna hranilnica preko pošt po nalogu predsednika pristojnega odbora za podpore neposredno zainteresirani osebi. Predsednik odbora za podpore dostavi nalog za izplačilo Poštni hranilnici na predpisanem formularju. Če je hranilec poklican v vojaško službo na določen čas in ne delj kot štiri tedne, bo predsednik odbora za podpore izdal nalog, da se vsa podpora in dodatek izplačata naenkrat. Če je hranilec pozvan na vaje za delj ko štiri tedne ali pa na nedoločen čas, bo predsednik odbora za podpore izdajala potrebne naloge za izplačilo vsakih 15 dni vnaprej. Če je hranilec odpuščen iz vojaške službe pred iztekom tekočega roka 15 dni, potem uživalci podpore in dodatka niso dolžni vrniti odvišno sprejete podpore, oziroma dodatka. Pristojno vojaško poveljstvo bo takoj obvestilo odbor za podpore o odpustu tistih oseb, katerih družina sprejema podporo.

§ 18. Poštna hranilnica dostavlja izvode računa ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje zaradi pregleda nad kreditom in zaradi nadzorstva.

§ 19. Minister za socialno politiko in narodno zdravje lahko v sporazumu s finančnim ministrom spremeni višino podpor, ki jih določa ta uredba.

§ 20. Pooblašča se minister za socialno politiko in narodno zdravje, da v sporazumu s finančnim ministrom predpiše navodila za izvrševanje te uredbe in obliko formularja za naloge za izplačilo v smislu § 17. uredbe.

§ 21. Pooblašča se minister za socialno politiko in ljudsko zdravje, da izdaja obvezna tolmačenja te uredbe.

§ 22. Uredba dobi obvezno moč z dnem, ko je objavljena v »Službenih novinah«.

Povišana pristojbina za potne liste

Beograd, 3. oktobra. a. Z odlokom ministra za trgovino in industrijo je bil v sporazumu s finančnim in notranjim ministrom izdan pravilnik, ki določa med drugim:

Od dne, ko stopi v veljavo ta pravilnik, pa do 31. marca 1940 bodo policijske oblasti pobirale pristojbino 50 din pri izdajanju vsakega policijskega vizuma za potni list pri odhodu jugoslovanskega državljana v tujino, razen pri delavcih (izseljencih). Pod pojmom delavca (izseljenca) se razume vsak jugoslovanski državljan, ki odhaja v tujino z namenom, da dobi zaposlitev kot ročni delavec, brez ozira na čas, ki ga namerava prebiti v tujini.

Pristojbina se bo plačevala pri Poštni hranilnici na čekovni račun uprave za turizem pri ministrstvu za trgovino in industrijo. Policijski uradnik sme izdati vizum šele takrat kadar mu stranka prinese potrdilo o plačilu te pristojbine.

Nabrani denar bo plačevala Poštna hranilnica Državni hipotekarni banki v korist sklada za pospeševanje turizma v turističnih krajih kraljevine Jugoslavije, s katerim razpolaga ministrstvo za trgovino in industrijo na podlagi pravilnika z dne 30. januarja 1939.

Nov pravilnik o potnih listih za živino

Beograd, 3. okt. AA. Kmetijski minister dr. Čubrilović je predpisal pravilnik o izdajanju živinskih potnih listov. Živinski potni list je javna listina, ki služi kot dokaz o svojimi, poreklu in zdravju živine. Izdajanje in ravnanje s živinskimi potnimi listi spada v pristojnost občinskih oblasti. V tistih občinah, kjer je to potrebno, lahko kmetijski minister izdajanje potnih listov poveri državnim organom. Občinski uslužbenci, katerim je poverjeno poslovanje z živinskimi potnimi listi, ne morejo za to delo dobiti nobene posebne nagrade. Pri manipulaciji z živinskimi potnimi listi bodo pobirale občinske oblasti v korist živinozdravniških in živinorejskih skladov pristojbine, ki so predpisane z odlokom kmetijskega ministra in v sporazumu z ministrom financ, in sicer 1) za izdajo enega potnega lista din 1, 2) za prenos pravice lastništva na živinskih potnih listih, odnosno pri odpisu enega dela kupljene živine iz živinskega potnega lista din 0.50, 3) za obnovo zdravstvenega potrdila in za potrdilo o spremembi kraja bivanja 0.50 din. Razen s temi pristojbinami se živinski potni list ne smejo obremenjavati z nobenimi drugimi pristojbinami, za katere ne obstoji posebno odobrenje finančnega ministra.

Podpis nemško-ruske pogodbe v Moskvi

Molotov podpisuje nemško-rusko pogodbo — Za njim stojita v. Ribbentrop (na levi) in Stalin (na desni).

Napol nevtralna vas

Ena polovica leži v Švici, druga v Franciji

Vas Saint-Gingolph ob Ženevskem jezeru je postala žrtev svetovne politike. Točno po sredi te vasi gre francosko-švicarska meja, ki je postala sedaj meja med mirom in vojno. Švica je svoje meje, da si ohrani popolno nevtralnost, nasproti vojujoči se Franciji zaprla. To je razdelilo Saint-Gingolph še v drugih ozirih na dve polovici.

Na eni strani je vojna z vsemi svojimi znaki, zatemnitvami, omejitvijo živil, nedostajanjem bencina in moških delovnih moči i. t. d., onstran meje, ki gre ponekod po sredi hiš, pa je življenje takšno kakor prej. Tu opravljajo prebivalci mirno svoje posle in ponoči jim luči gorijo, da bi mogla letala videti, da je tu nevtralno ozemlje. Bencina in drugih potrebščin je na švicarski strani dovolj in če ne bi po mejnih cestah za žičnimi ovirami stal švicarski miličniki s strojnicami, ki naj varujejo nevtralnost, bi sploh nihče ne opazil, da živimo v krvavih dneh.

Verniki iz švicarskega Saint-Gingolpha pa so odrezani tudi od cerkve, ki je na oni strani, med tem ko je pokopališče spet na švicarski strani. V občinski hiši, ki je na švicarskem ozemlju, sta vodila francoski župan in švicarski občinski predsednik skupaj usodo svoje vasi. Sedaj je francoski župan prenesel svojo pisalno mizo »preko meje« in se utaboril začasno v nekem skednju, kjer opravlja svojo dolžnost, v glavnem pa nadzira izvajanje mobilizacijskih odredb. Na temelju te čudne razmejitve je mogoče, da mora n. pr. izmed dveh bratov eden služiti pod orožjem, dočim napija drugi na drugi strani nevtralnosti...

Na nemških tleh ob zapadni fronti

Tuji dopisniki gosti nemških vojaških oblasti

Skupina tujih novinarjev si je z dovoljenjem nemških vojaških oblasti v začetku preteklega tedna ogledala nemško obrambno črto na zapadni fronti. Ko so zapuščali Kelmorajn, so Nemci baš prevažali v položaje obrambne topove zoper zračne napade na vozilih, ki naj bi dopolnili stalno obrambno topništvo, zunaj mesta pa so postavljali topove proti tankom. Na sloviti katedrali v Kölnu so baš zakrivali dragocena okna z deskami. Prvi dan so dopisniki prepotovali okrog 150 km ob belgijski in luksemburški meji. Dežela je bila videti sicer popolnoma militarizirana, toda delo na polju in življenje po vaseh sta se razvijala normalno. Od Kelmorajna preko Aachena do Triera ni bilo videti, da bi bili civilno prebivalstvo evakuirali.

Na poti skozi Zapadni zid od Triera preko Saarbrückna do Zweibrückna so bili novinarji dne 27. septembra zvečer priče letalskega spopada nad Saarbrücknom. Eno izmed francoskih letal je treščilo v plamenih na tla. V tem ozemlju so neprestano grmeli topovi in regljale strojnice. Nemški častniki so izjavili, da so bile to prve borbe po prejšnji nedelji.

Saarbrücken in Zweibrücken, kakor tudi vsa mesta v neposredni bližini meje, so izpraznjena. Hiše so zaprte, izložbe pa niso zakrite, le tu in tam je videti kakšno vojaško vozilo ali pa kakšnega redkega civilista. Ta mesta, ki se na njih cestah nabira počasi umazanost, delajo zelo turoben vtis.

Kaiserslautern je isto tako prazen, a zelo močno utrjen. Utrdbe v mestu so pogostoma maskirane. Ena je bila videti podobna gostilni, na strani si bral napis: »Kozarec vina 30 pfeningov«. Samo male strelne line v zidovih izdajajo pravi namen te zgradbe.

V tako zvani »glavni bojni črti« si dobil vtis, da je to najbolj čudna vojna, kar jih je kdaj bilo. Nikjer nobenega strela, nobenega mosta, nobene postaje, nobene tovarne niso razstreljevali. Sprednje straže obeh vojsk so si oddaljene komaj nekaj več nego kilometer, v vendar vlada tu popoln mir.

Ženske sprevodnice na Angleškem

Vedno več žensk zavzema moške službe v Angliji, ki pošilja svoje sinove čim dalje v večjem številu na bojišče

Letalski boji na zapadnem bojišču

Moštvo francoskega tanka naravnava strojnico za obstreljevanje sovražnega letala

V vojni izgubljen in najden

Med poljskimi begunci v madžarskem mestu Nagykanizsi je bila dama, ki je na razburljivem begu nekje v Karpatih izgubila svojega devet mesecev starega otroka. Nje mož, ki se je boril v poljski armadi, se je isto tako izgubil. Otroka je našel neki madžarski železničar v bližini Karpatov in ga je nosil nekoliko dni s seboj, dokler mu ni sedaj uspelo, da ga je v Nagykanizsi izročil težko preizkušeni materi.

Prva francoska žrtev sedanje vojne

Prvi francoski vojak, ki je padel v sedanji vojni, je bil seržant Clément Sarantyr, star 29 let. Njegovo truplo so poslali z bojišča svojcem, ki so ga pokopali na domačem pokopališču. Pogreb je bil seveda z vojaškimi častmi.

Doktor in krčmar

Praški listi beležijo, da je prosil neki dr. Landversky za koncesijo, ki omogoča krčmarsko obrt. Oblast mu je koncesijo podelila.

Francozi silijo v Pariz

Nov tip vojnega oderuha: „speculateur d'evacuation"

Ločitev od Pariza je marsikateremu prebivalcu prestolnice zagrenila življenje. Večinoma so se evakuirani Parižani nastanili pri svojih sorodnikih in znancih na kmetih. Toda tam se ne počutijo dobro. Niti mesec dni niso z doma, pa že silijo nazaj v mesto luči.

Vzrokov za to je več. Najpomembnejši bo menda ta, da zahtevajo kmetje ogromne cene za stanovanje. V nekem majhnem kraju n. pr. zahtevajo za navadno sobo tisoč do 2 tisoč frankov najemnine na mesec. Za ta denar dobiš v Parizu že celo luksuzno stanovanje. Tako je nastal v Franciji nov tip špekulanta, kateremu pravijo Francozi »speculateur d' evacuation«. Proti temu tipu se vsi pritožujejo in ga mrzijo. In prav ta tip je menda glavni vzrok, da Parižani tiščijo domov.

Poslanci prejemajo vsak dan pisma svojih volilcev, v katerih jih slednji rotijo, naj vendar izposlujejo pri oblastih dovoljenje za povratek. Naravno. Vsakogar boli dvojni izdatek za stanovanje. Toda francoska vlada je odločna. Nihče se ne sme vrniti v Pariz, ki nima za to posebnega dovoljenja. Izdala je celo poziv, naj ljudje ostanejo tam, kjer so, kajti nevarnost napadov ni odstranjena. Za primer, da bi se ljudje vrnili v prestolnico pa je vlada zažugala, da ne bo nikogar več v prihodnje evakuirala na državne stroške. Moral bo te stroške plačati sam. To pa je tisto, kar pri Francozih nekaj pomeni. Na lastne stroške se nihče noče vrniti, ker ve, da bo moral o prvi priliki na lastne stroške odnesti šila in kopita zopet v provinco.

Strahota razdejanja

Poljski kmet pred svojo hišo potem, ko so kraj obiskali nemški letalci

Sedem dni zastav v Nemčiji

Ob vkorakanju nemške vojske v Varšavo je odredila berlinska vlada, da se morajo razobesiti zastave na vseh javnih in zasebnih poslopjih. Zastave ostanejo izvešene sedem dni.

Varšava odlikovana

Iz Pariza poročajo, da je novi predsednik Poljske Rackiewicz objavil ukaz, s katerim je podeljeno Varšavi odlikovanje za zasluge v vojni. Odlikovanje ima podobo vojnega križa.

Jubilej maršala Mackensena

Nemški maršal iz svetovne vojne Mackensen je praznoval te dni sedemdesetletnico svoje službe v nemški vojski. Maršalu je ob tej priliki čestital v imenu nemške vojske general von Brauchitsch.

Naš vojni ataše na Poljskem

Jugoslovanski vojni ataše v Berlinu, polkovnik gen. štaba Vladimir Vauhnik in bolgarski polkovnik Boris Harizonov, sledita poteku vojaških operacij na poljskem bojišču

Londonski begunci

Žene se vračajo k možem, otroci k očetom...

Kakor poročajo ameriški listi, se mnogo žensk in otrok, ki so jih evakuirali iz vzhodnih angleških mest, v ta mesta spet vračajo. Niso se mogli privaditi življenja na deželi in hočejo domov k možu in očetu. Nad polovico žensk in otrok, ki so bili v begunskih taboriščih v Wessexu, se je na primer vrnilo v London.

Zdravstveni minister Elliot je krajevne oblasti pozval, naj to vračanje zavrejo. Materam je sporočil, da ne pomeni to še nič, če sovražnik velemest doslej še ni bombardiral. Ponovna evakuacija bi ne bila združena s takšnimi ugodnostmi kakor doslej. Pri nastanjevanju ljudi na deželi se pojavljajo razne nevšečnosti. Najtežje je namestiti matere in otroke iz ubožnejših londonskih četrti v stanovanjih ljudi, ki pripadajo višjim slojem. Tu se dogajajo stalni prepiri. Težava je tudi s hrano, kajti razne socialne plasti imajo različno hrano. Ubožnejši mestni otroci ne poznajo niti navadne zelenjave, zahtevajo stalno ribe in pečen krompir, hrano, ki jo je na deželi težko dobiti. Mestni otroci ne marajo tudi zgodaj zvečer spat, kakor je to na deželi navada.

Neekonomični nebotičniki

Telefon je njih najhujši sovražnik

Če smemo verjeti najbolj znamenitemu ameriškemu arhitektu, Ralphu Walkerju, so ogromna poslopja po 60 in več nadstropij obsojena, da izginejo. Walker pravi, da je bilo dosedanje stremljenje poslovnih ljudi to, da bi svoje hiše zgradili čim višje ker so smatrali za cenejše in bolj praktično, če poslovno življenje osredotočijo čim bolj tudi prostorno. Sedaj pa odloča telefon.

Sistematična izgraditev telefonskega omrežja dovoljuje obenem z izboljšanjem prometnih pripomočkov prostorno razdelitev uradov in obratov na več primernih predelov, ne da bi to poslovno življenje kaj oviralo. Čedalje več je ameriških poslovnih ljudi, ki zapuščajo drage pisarne v nebotičnikih in se naseljujejo v krajih z nižjimi najemninami. Tudi najrentabilnejši newyorški nebotičnik, Rockefeller Center, je zaseden le po devetih desetinah, najvišje poslopje na svetu, newyorški Empire State Building ima zasedenih komaj 70 odstotkov svojega prostora, čeprav so ga po njegovi dograditvi najemniki kar oblegali. V še večji meri postajajo neekonomični drugi nebotičniki, ki so obsojeni, kakor vse kaže, na smrt.

Vojaška usoda iz svetovne vojne

Vdova Pavlina Möserjeva iz Arnstedta v Nemčiji je prejela te dni iz Berlina iz kazilno značko sina Otona, ki je v zadnjem letu svetovne vojne izginil. Značko je spremljal uradni dopis, ki pravi, da je Oton Möser padel 18. aprila 1918. pri Wytschateju. Ko so na tem bivšem bojišču letos popravljali, so našli po več nego dvajsetih letih njegove zemeljske ostanke in značko. Telesne ostanke so pokopali na bližnjem vojaškem pokopališču, ga. Möserjeva, ki je v vojni izgubila dva sinova, sedaj vsaj ve, kje leži sin, ki so ga doslej pogrešali.

Ruski mornar

straži na krovu ruske vojne ladje v Vzhodnem morju

Posledica zažigalnih bomb

Gasilci na delu v neki vasi na Poljskem, kjer so vžigalne bombe zanetile požar

Dobra razsodba

Mistra McCreary in Walker, ki imata svoji farmi drugo poleg druge v državi Pensilvaniji, se nista mogla trpeti in neprestano sta vznemirjala drug drugega. Drug drugemu sta delala življenje težavno.

Zdaj so poginile McCrearyjeve kokoši na skrivnosten način, zdaj se je na isto tako skrivnosten način zamašil Walkerjev vodnjak, tu je zgorel skednj, tam se je odprla ograda, da so konji pobegnili. To sovraštvo se je stopnjevalo do telesnih spopadov, tako da sta morala oba petelina večkrat pred sodnike.

Ko sta pred kratkim spet stala pred sodnikom, je postalo temu že vse preneumno. Oba je obsodil na šest mesecev ječe ter odredil, da bosta sedela v isti celici ter jedla iz istega lonca. Na ta način, pravi razsodba, se bosta navadila drug drugega in naučila drug drugega upoštevati. Poročajo, da se grešnika sedaj v celici res ne gledata več tako pisano kakor prve dni.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

ANEKDOTA

Ko so v Parizu prvič predvajali Gluckovo »Armido«, se je skladatelju zdelo, da je lepa pevka Arnouldova svoje dražesti bolj poudarjala, nego je bilo njeni pevski vlogi primerno.

»Ali je pevki, ki razpolaga s toliko glasu in umetniškega čuta sploh potrebno, da bi z občinstvom koketirala kakor kakšna plesalka?« jo je vprašal.

»Vaše arije, mojster, zapoje lahko vsaka pevka,« je odgovorila Arnouldova. Nato je privzdignila krilo in dejala:» Povejte mi, ali sta v vsem Parizu še dve takšni nogi, kakršni sta moji?«

VSAK DAN ENA

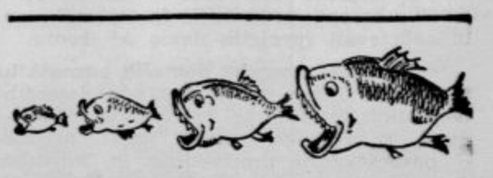

Zgodba brez besed. (»Colliers«)

Kulturni pregled

»Misel in delo« o sodobni Bolgariji

Pravkar izišla 8.—9. številka kulturne in socialne revije »Misel in delo« je posvečena današnji Bolgariji, ki bi poučila marsikaja zaključne številke, ki bi poučila ttatelja o vseh važnejših pojavih in značilnostih naše edine slovanske sosede, bo vendar povedala marsikaj, novega vsakemu bralcu, ki se zaveda vprav usodnega pomena jugoslov.-bolgarskega prijateljstva za bodočnost južnih Slovanov.

Potrebo take številke, ki naj bi se ob priliki ponovila z novim materialom, najboljše utemeljuje uvodnik iz peresa drja Branka Vrčona »Realna slovanska politika«. Pisec kaže, v čem je pravi smisel in dejanska korist slovanskih vzajemnostnih prizadevanj. Njegova izvajanja so tem pomembnejša sedaj, ko je slovanska misel zašla v posebno težko krizo. »Lažni kriticizem,« piše dr. Vrčon, »ki se cinično roga napakam Slovanov in njih grehom, da bi z njimi dokazal nesposobnost Slovanov za medsebojno sporazumevanje in sožitje, je prav tako slep in naiven, kakor sentimentalno »hurá-slovanstvo, le da je povrhu še zloben in v službi bogsigavedi kakšnih interesov, česar pa o čuvstvenem slovanstvu vendarle ne moremo trditi, pa naj nam bo še tako antipatično.« Nato kaže pisec prav na primeru: odnosi Jugoslavije in Bolgarije realno pojmovanje slovanske politike in opozarja na naloge in dolžnosti, ki slede iz takega gledanja slovanske vzajemnosti. Tudi v tem primeru je treba opraviti še ogromno dela za medsebojno spoznavanje, saj brez njega ni mogoče utrditi prijateljstva in postaviti medsebojne povezanosti na neuničljive temelje.

V tem duhu, kot nov delež k medsebojnemu spoznavanju, je urejena vsa številka »Misli in dela«. Dr. Svetozar Ilešić je prispeval članek »Iz današnje Dobrudže«, ki ne obravnava tega, za Bolgare tako važnega in kočljivega vprašanja samo z zrelišča strokovno delujočega geografa marveč podaja tudi piščeve osebne vtiske s potovanja po Dobrudži, s čimer dobivajo njegova tehtna izvajanja še zanimivejši in mikavnejši značaj. Bolgarski zgodovinar prof. Nikola Stanev, ki je danes »spiritus agens« Slovanskega društva v Sofiji, je zastopan z zgodovinskim člankom »Bolgarija in Dobrudža«, ki utemeljuje z zgodovinskega vidika pripadnost te, danes rumunske pokrajine Bolgariji in s tem k slovanskemu političnemu kompleksu, h kateremu sodi nje prebivalstvo. Članek je opremljen z avtorjevo geografsko skico, ki nam kaže položaj te pokrajine. Božidar Borko je pisec prispevka »Bolgarski kulturni stiki«. V njem navaja nekatere silnice, ki so izoblikovale bolgarsko kulturnost in ustvarile podlago današnjemu kulturnemu razvoju tega naroda. V drugem delu članka se bavi s pojavi današnjih kulturnih vplivov in kaže, kako si nekateri narodi prizadevajo, da bi razširili med Bolgari svoj jezik in kulturni vpliv. Ob koncu se bavi pisec z vprašanjem naše jezikovne sorodnosti in opozarja na možnosti, ki izvirajo iz tega dejstva. Članek zaključuje s stavkom: »Treba je premagati nekatere psihološke ovire in prevzgojiti mlade generacije, da bodo pravilno gledale celoten problem v vsej njegovi razprostranjenosti in zapletenosti . . .«, naloga ki nas še vedno čaka celo v samih mejah Jugoslavije. Najdaljši prispevek je spisan v srbohrvaščini: je to Branimira Heberleta razprava »Današnje socialno zakonodavstvo v Bugarskoj«. S podrobnimi podatki prikazuje pisec socialno strukturo bolgarskega naroda in se nato bavi s posameznimi uredbami socialnega zavarovanja v tej deželi, ob koncu pa ugotavlja, da je »socialna zakonodaja v Bolgariji napredna. Ona ustreza zahtevam, kakor so jih postavili predstavitelji delavcev, delodajalcev in vlad na Mednarodnih konferencah dela; ona se tudi izpopolnjuje in razširja, da bi se lahko z njo koristil kar najširši krog bolgarskega delovnega ljudstva.«

V Obzorniku se tičeta Bolgarov še krajša članka »Slavjansko družestvo v Sofiji« (B—o) in »Čitalnice in ljudska prosveta v Bolgariji (Vekoslav Bučar), ter S. B. poročilo o bolgarski socialno-politični reviji »Trud i pravo«. Sicer sta v Obzorniku nekrologa Pavlu Popoviću in Jovanu M. Jovanoviću (oba iz peresa Inka) in dr. B. Vrčona zunanjepolitični pregled z lakoničnim naslovom »Vojna . . .« Med Poročili so še nekateri zapiski o novih knjigah, med Dokumenti pa je objavljeno besedilo sporazuma z ostalimi uredbami, ki so izšle v tej zvezi.

Ne dvomimo, da bo nova številka »Misli in dela« prijazno odmevala tudi v Bolgariji, kjer je vedno več izobraženstva, ki zasleduje vse pojave zbliževanja in sodelovanja južnih Slovanov.

Stefan L. Kostov umrl

Bolgarska kultura je prejšnji teden izgubila svojega Nušića — največjega bolgarskega komediografa Stefana L. Kostova. Njegovo smrt lahko tembolj obžalujemo, ker je bil avtor »Golewanova« znan kot iskren prijatelj Jugoslavije. Prav po njegovi zaslugi so se v zadnjih letih močno razširili bolg.-jugoslov. gledališki stiki.

Stefan L. Kostov se je rodil v Sofiji leta 1879. V svojem rojstnem kraju je dovršil vse šole. Po nekaj letih službovanja na gimnaziji je postal uradnik in naposled ravnatelj sofijskega Etnografskega muzeja. V literaturi se je uveljavil predvsem kot dramatski avtor, vendar je uspešno pisal tudi pripovedno prozo humorističnega značaja, v čemer je takisto spominjal na Nušića, s katerim ga je vezalo dolgoletno osebno prijateljstvo. Kostovljeve najboljše humoreske so izšle v knjigi »Carskata svatba«.

Kot avtor številnih dramatskih spisov, med katerimi prevladujejo komedije, je zavzel v bolgarski književnosti prvo mesto. Odlikuje ga prodorno opazovanje življenja in oster čut za dušeslovne značilnosti karakterjev. O njegovi dramatiki pravi bolgarski kritik Nikolaj Dončev: Gledališče je Kostovu zrcalo, ki se v njem močno odraža vsakdanja stvarnost. Njegovo poslanstvo je v tem, da nam daje resnično in popolno podobo življenja z vsemi njegovimi zapletenimi odnosi in v vsej njegovi celotnosti... Gledališče Kostova je bistveno sodobno. Sleherna njegova komedija iz družabnega življenja je odlična kronika življenja, kjer pa najdeš mnogo zabavnih reči. Poglavitna značilnost njegove dramatike je v tem, da postavlja na oder skupine oseb, ki so podvržene neki skupni sili, izmed katerih pa vsaka reagira po svoje. V njegovih delih, ki vzbujajo toliko veselosti, nastopajo politiki, gospodarski ljudje in osebe iz vseh socialnih slojev. Kot dober tehnik v zapletljajih ume vprav virtuozno ustvarjati prizore. Včasi vidimo, kako tako rekoč iz ničesa napravi dober prizor, toda v »ničesu« je neka ljubezniva iznajdljivost, neka lahkotna veselost, zaradi katere kaj hitro pozabiš avtorjev sarkazem in ostro ironijo. — Omenjeni kritik poudarja tudi Kostovljev dialog, ki je ves prežet z dovtipnimi besedami, duhovitimi opazkami in zanimivimi obrati in ki mu tudi ne manjka poante.

Izmed komedij pokojnega Kostova sta najbolj znani dve: »Golemanov« (uprizorila v prevodu R. Pustoslemška ljubljanska drama) in »Zlat rudnik« (igrali so jo v mariborskem gledališču). Obe kažeta, da sta imela Nušić in Kostov mnogo skupnega. Psihologija družabnega okolja in raznih tipov, med katerimi je posebno značilen zelenjaški politik, demagog, ki je nadlega sleherne mlade družbe priča o tesni sorodnosti balkansko-slovanskega ambienta.

Stefan L. Kostov se je bavil tudi z etnografijo in napisal več pomembnih razprav. V prostorih dobro urejenega in zelo zanimivega Etnografskega muzeja ga je letos v juniju obiskal pisec teh vrstic. Sedel je za mizo nekam utrujen in otožen: ni napravil vtisa, da je to največji bolgarski komediograf. Tožil mi je, da boleha in da pojde čez nekaj dni v neko francosko kopališče iskat zdravja. Rad je govoril o naših kulturnih zadevah in hrvatski literaturi. Med Slovenci je imel dobrega prijatelja v R. Pustoslemšku. Ko sem imel v dvorani Slavjanske besede predavanje o slovenski literaturi, je sedel med prvimi gosti tudi g. L. Kostov. Pozneje, ko sem se sestal z njim in z njegovim najzvestejšim prijateljem, znanim karikaturistom Božinovim, pri kozarcu vina, je pravil da bo obiskal Ljubljano, če ozdravi. Usoda je dala na videz vedri igri njegovega življenja nenaden preobrat v tragično: umrl je v letih, ko še ni izčrpal vseh svojih sil in izvršil vseh načrtov. Za njim je ostalo delo, ki ga bo bolgarski narod ohranil v zakladnici svojih duhovnih vrednot.

—o.

Začetek sezone v beograjski drami

(Premiera Kranjčevega »Direktorja Čampe«).

Beograjska drama je začela letošnjo sezono s premiero slovenskega dramatskega dela z »Direktorjem Čampo« Jožeta Kranjca.

Mislim, da za izbor tega dela ni bila toliko odločilna želja izraziti priznanje moderni slovenski dramatiki, kakor pa želja ustreči občinstvu prestolnice z dramsko tvorbo tiste smeri, ki je danes najbolj cenjena in predvsem zaželena; z dramo, ki obravnava probleme današnjega časa in se brezkompromisno in z vso razboritostjo mladostnega elana loteva socialnih in etičnih vprašanj sodobne družbe.

J. Kranjc gre bolj na višino, kakor pa v globino: važen mu je človek kot nosilec ideje, kot eksponent te ali one miselnosti, reprezentant razreda. Čampa ni le okostonel, brezdušen šolnik, marveč tudi finančni špekulant z vsemi nesimpatičnimi lastnostmi tudi v zasebnem življenju je ciničen sebičnež, ki se hladnokrvno otresa dolgoletne zveste ljubice v momentu, ko se je naveliča. Podobno, samo z nasprotnimi predznaki sta orisana oba njegova proti igralca Križaj in Zina, predstavnika aktivne, borbene mladine, ki občuti na lastni koži vse krivice današnjega časa in jih ni voljna mirno prenašati. V teh dveh antipodih je strnjeno in kakor v izvlečku izkristalizirano vse, kar povzroča današnje prepade in ideološke borbe med nazori, družabnimi sloji. To, rekel bi črnobelo risanje je osnovna karakteristika Kranjčevega načina prikazovanja. Zelo v prilog njegovemu dramatičnemu talentu govorijo tudi ostale figure, ki nihajo med obema antitezama in ne izpadejo medlo.

Delo je bilo izvrstno postavljeno na oder, v enaki meri od obeh činiteljev, ki soodgovarjata za oživotojenjev dela: igralskega ansambla in režiserja.

Režiser in scenograf B. Stupica je s svojimi lanskimi uspelimi režijami »Molièra«, »Siromakovega jagnjeta« in »Šestega nadstropja« dosezal strmo rastoče uspehe in priznanje. Tudi »Direktorja Čampo« je v sceni in režiji obdržal na visokem nivoju.

Stupica ne mara za površne, zunanje efekte. Težišče dramskega prikazovanja polaga na izraznost geste in besede, na psihološko jasno izčrpanje posameznih situacij in na skladnost ansambiske igre; poišče osnovno, glavno linijo in jo z uporno doslednostjo izpelje skozi vse delo.

Zato je v dramah, ki jih postavlja na oder, manj opazna kreacija posameznika in bolj impresivna literarna vsebina dela, ki ga interpretira v celoto povezani ansambel. Tak mnogozahtevni način režije zahteva inteligentnih, nadarjenih igralcev, ki so voljni disciplinirano se podrediti režiserju na vsej poti od prve bralne vaje pa do doseženega skladnega podajanja. Beograjska drama je obdarjena z velikim številom igralcev teh kvalitet.

Pri izvedbi prvega Kranjčevega dela na beograjski sceni moramo predvsem izreči priznanje Čampi g. Zlatkovića, ki je s svojo izvrstno igro zanimal od začetka do konca. Ga. Desanka Dugalić je dala osleparjeni Mariji mestoma morda malo preostre tone. Svojo najlepšo sceno slovo od učenk, je pa resnično doživela in pretresljivo podala. G. Milošević (suplent Križaj) in gdč. Dina Radić (Zina), ki je prešla iz opere v dramo in debutirala v svoji prvi veliki vlogi, sta prepričevalna, vseskozi simpatična nosilca problematike današnje mladine. Ga. Zlatković in gg. Novaković in Cvetković so dovršeni in modro usmerjeni v vlogah profesorjev, kjer je kaj lahko doseči cenen efekt. Igralci manjših vlog enako dobri.

»Direktorja Čampo« sta zelo dobro sprejela kritika in občinstvo; bilo je mnogo aplavza, tudi pri odprti sceni. Navzoč je bil avtor, ki ga je publika večkrat priklicala pred zastor.

Drug dogodek je bil obnovljeni Nušićev »Narodni poslanec«, siguren uspeh pri publiki, v manjši meri pri kritiki, ki se ne strinja povsem z režijo, znatno odmaknjeno od že nekako ustaljenega načina interpretacije Nušića.

Te dni pride na oder »Rastanak na mostu«, delo tudi pri nas znanega igralca in dramskega avtorja R. Plaorića (»Voda s planine«).

M. K.

Zapiski

Kaj pripravljajo slovenski založniki. Založba Modra ptica v Ljubljani napoveduje za svoje novo poslovno leto trilogijo ameriške pisateljice Margaret Mithelle »V vrtincu« (v dveh knjigah) v prevodu M. Rožiča; Svetislava Jakovljevića prvi in drugi del vojne epopeje »Srpska trilogija« z naslovom »Pod križem« in v prevodu T. Potokarja ter originalen roman Antona Ingoliča »Na splavih.«

Prevodi iz Walta Whitmana. Oktobrski zvezek mesečnika »Modra ptica« prinaša v prevodu A. P. osem pesmi originalnega, korenito ameriškega pesnika Walta Whitmana, ki se je rodil pred stodvajsetimi leti. Prevodi iz Whitmana so pri nas redek pojav. V istem zvezku »Modre ptice« je odlomek iz Jakoljevićevega vojnega romana z naslovom »Na zoranih in pustih mačvanskih njivah«, konec novele Vladimira Bartola »Nevarna idila« in članek zdravnika in pisatelja Bogomira Magajne »Psihopatija.«

Drugi zvezek Sturmovega Francosko—slovenskega slovarja. Pravkar je izšel drugi zvezek velikega Francosko-slovenskega slovarja, ki ga sestavlja univ. prof. Fr. Sturm. Obsega besede od allure do andi-mutité (st. 69-164). Reden izid novega zvezka kaže, da bo v količkaj normalnih razmerah izhajal v napovedanih četrtletnih presledkih. Glede ureditve in kvalitete velja vse, kar je bilo o tem pomenljivem delu naše leksikalne književnosti že povedano v stolpcih kulturnega pregleda. Posebej je treba opozoriti na obilno frazeologijo pri posameznih geslih; táko najdeš samo v največjih tujih slovarjih francoskega jezika. Potemtakem dobimo zares potrebni in koristni priročnik, ki ga toplo pozdravljajo vsi prijatelji Racinovega jezika. Pregleden in jasen tisk je hvale vredna vnanja oblika tega slovarja, ki je vreden toplega priporočila kot delo trajnega pomena in cene.

Razstava vojvodinskega slikarstva je bila otvorjena prejšnjo soboto v Novem Sadu. Prikazuje v obsežnem pregledu razvoj slikarske umetnosti na tleh, ki so bila posebno važna za novejši srbski kulturni razvoj.

Nateèaj!

Komanda vazduhoplovstva vojske po odobrenju Gospodina Ministra vojske i mornarice V. K. Br. 1267 i 1268 od 21 sept. 1939 god. primiće u mesecu januaru 1940 god. izvestan broj mladića, koji žele da otsluže svoj djački rok u vazduhoplovstvu i to:

1. Djake, sa fakultetom ili sa položenim ispitom zrelosti srednje ili njoj ravne škole, radi popune vazduhoplovstva sa rezervnim oficirima, shodno tač. a) pod 1) čl. 49 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice.

2. Djake sa nepotpunom srednjom školom, koji su svršili najmanje šest razreda gimnazije ili realke ili ovima ravnih škola.

OPŠTI USLOVI:

1. Da su poreklom jugoslovenske narodnosti.

2. Da su zdravi fizički i duševno i potpuno sposobni za službu u vazduhoplovstvu. Ovo se utvrdjuje specijalnim pregledom od strane Stalne vojne vazduhoplovne lekarske komisije.

3. Da nisu ženjeni.

4. Da imaju primerno vladanje u gradjanstvu i da nisu naklonjeni nikakvim porocima.

5. Da nisu sudski kažnjavani za prestupna dela učinjena iz koristoljublja i bezčašteće prirode; da u vremenu javljanja nisu pod prethodnom ili redovnom sudskom istragom ili pod sudom uopšte.

6. Da imaju odobrenje od roditelja (staratelja) potvrdjeno od strane nadležne vlasti da mogu stupiti u kadar osoblja vazduhoplovstva vojske.

7. Da su regrutovani i okategorisani za službu u glavnim rodovima vojske.

8. Da nemaju pravo na povlastice po Uredbi o oslobodjenju obveznika od poziva na vojnu dužnost u miru i ratu, i

9. Da se ne koriste povlasticama za manje služenje u kadru.

POSEBNI USLOVI:

1. Da ispunjavaju uslove iz tač. a) pod 1 i tač. 2 čl. 49 Zakona o ustrojstvu vojske i mornarice.

2. Da nisu mladji od 20 niti stariji od 27 g. (zaključno sa 20 januarom 1940 g.).

3. Za konkurs prvenstveno u obzir dolaze studenti: tehnike, prava, filozofije, šumarstva i poljoprivrede, ekonomske i visoke komercionalne škole, i djaci (sa ispitom zrelosti): tehničkih škola, državnih gimnazija i realki, trgovačkih akademija, srednjih poljoprivrednih škola, učiteljskih škola, kao i oni koji uopšte ispunjavaju gore tražene uslove. Prvenstvo imaju kandidati koji su svršili Pilotsku školu Aero Kluba i Jedriličarsku školu i imaju diplomu B i C.

Kandidati podnose Komandantu nadležnog vojnog okruga najdalje do 25 oktobra 1939 godine svojeručno pisane molbe sledeće sadržine:

Taksena marka
od 10 dinara

KOMANDANTU . . . . . VOJNOG OKRUGA

Na osnovi konkursa Komande vazduhoplovstva vojske V. K. Br. 1267 i 1268 od 21 septembra 1939 godine, molim da se uputim na otsluženje svog kadrovskog roka sa prvom idućom klasom regruta djaka regrutovanih za vazduhoplovstvo vojske za rezervne oficire — podoficire (potrebno napisati).

Regrutovan sam . . . . . 19. . . godine kod . . . . . vojnog okruga.

Obavezujem se da ću po završetku odgovarajuće stručne škole u vojnom vazduhoplovstvu vršiti odgovarajuću službu, a prema svojoj fizičkoj sposobnosti i duševnim pogodnostima.

Za dolazak na vojno vazduhoplovni komisijski pregled, molim da mi se izda železnička (parobrodska) besplatna karta od . . . . . do Zemuna i obratno.

Konkurišem sa teritorije . . . . . armijske oblasti.

Prilažem prema konkursu . . . . . (pobrojati dokumenta).

Svojeručni potpis

Datum 1939 godine
Mesto

(svoje ime, očevo ime i prezime, selo, srez, banovina, ulica i kućni broj, zadnja pošta).

Molbe imaju biti ispisane čitkim i jasnim rukopisom.

Kandidati uz svoje molbe imaju da prilože još i sledeća dokumenta:

1. Svedočbu o državljanstvu (domovnicu), izdatu od nadležne vlasti.
2. Uverenje da nije ženjen (izdato od crkvene vlasti).
3. Školsku svedočbu u originalu ili overenom prepisu.
4. Izjavu po obrascu 1) u ovome konkursu.
5. Krštenicu ili overeni prepis iste.
6. Odobrenje od roditelja (staratelja) sledeće sadržine:

ODOBRENJE:

Fotografija
4½×6 cm.

Mome sinu (štićeniku) N. N. odobravam da može stupiti u kadar osoblja vojnog vazduhoplovstva.

Svojeručni potpis

Datum 1939 godine
Mesto

prezime, ime i zanimanje roditelja-staratelja).

7. Obavezu sledeće sadržine:

OBAVEZA:

Obavezujem se, da ću po svršetku odgovarajuće stručne škole u vojnom vazduhoplovstvu, vršiti odgovarajuću službu u vojnom vazduhoplovstvu, a prema svojoj fizičkoj sposobnosti i duševnim pogodnostima.

Kandidati koji na lekarskom pregledu budu nadjeni sposobni, pa odustanu da stupe na otsluženje svog djačkog roka u vazduhoplovstvo, dužni su da nadoknade sve učinjene troškove oko njihovog dolaska na lekarski pregled i povratak, kao i ostale troškove ako ih bude bilo.

Molbe kandidata koje do napred odredjenog roka ne bi bile primljene u vojnim okruzima i ne budu snabdevene svim napred traženim dokumentima, neće se uzimati u postupak.

Komandanti vojnih okruga dostaviće hitno molbe prijavljenih regruta djaka sa popunjenim obrascom Prilog br. 2 shodno tač. 7 pod 3) Pravilnika za izvršenje odredaba Uredbe o zvanjima stručnog osoblja u vojnom vazduhoplovstvu (Prilog sl. voj. listu br. 36 za 1936 godinu) Komandi vazduhoplovstva vojske najdalje do 30 oktobra 1939 godine.

Postupak po ovom konkursu Komandanti vojnih okruga imaće naročito u vidu i po njemu postupati tačno i najhitnije.

Obrazac br. 1.

IZJAVA:

za prijem u kadar osoblja vojnog vazduhoplovstva:

1. Prezime, očevo ime i ime (ranije prezime ako ga je imao).
2. Dan, godina i mesto (selo, srez i banovina) rodjenja.
3. Nadležna (zavičajna) opština i vojni okrug.
4. Gde stalno živi (selo, srez i banovina).
5. Koje je vere i narodnosti i koje jezike govori.
6. Koje je škole učio — odnosno uči — na kome nastavnom jeziku i u kojim mestima.
7. Čime se zanima, tj. da li je gde zaposlen, u kome svojstvu, kod koga i kome mestu.
8. Je li kažnjavan, od koga i zašto.
9. Je li član kulturnih, sportskih, nacionalnih i ostalih društava i kojih. Kojima se sportovima bavi.
10. Da li je član Sokola Kraljevine Jugoslavije i hoće li se koristiti povlasticama za manje služenje u kadru.
11. Ima li ženu, roditelje, braću, sestre: njihovo ime i prezime, zanimanje i mesto stanovanja.
12. Kad je regrutovan, za koji je rod vojske okategorisan i kada će stupiti na otsluženje kadrovskog roka.
13. Kojoj vazduhoplovnoj letačkoj grani želi da se posveti (pilot, izvidjač, aeroplanski poslužilac, radiotelegrafista-strelac, mehaničar-strelac, bombarder-strelac) ili pomoćnim službama na zemlji: mehaničar, oružar, šofer, radiotelegrafista, fotograf, meteorolog i vazdušnoj odbrani. (Potrebno navesti).

Svojeručni potpis

V. Kr. 1267 i 1268. Iz kancelarije štaba vazd. voj. 26. sept. 1939 god. u Zemunu.

Diplomatski slovar

Dogodki, ki nas zanimajo v tej rubriki, se tako naglo vrste drug za drugim, da me skoraj prehitevajo. Zaradi razvoja na Poljskem sem moral prekiniti pojasnjevanje nekaterih perečih vprašanj okoli nevtralnosti v pomorski vojni. Izvajanje angleške blokade ter pravkar zaključena vseameriška konferenca v Panami mi nalagata, da v današnjem sestavku na kratko pojasnim dve pereči vprašanji današnje pomorske vojne.

Pomorska blokada

O pomorski blokadi govorimo, kadar hoče ena izmed vojskujočih se strank preprečiti pomorske odnošaje (v prvi vrsti seveda trgovinske) med neko določeno točko, daljšim pasom obale ali vso obalo sovražne vojskujoče se stranke ter ostalim svetom. Lahko bi jo torej po naše imenovali tudi pomorsko obleganje sovražnika, ker je njen glavni namen, da prisili sovražnika k predaji ali opustitvi nadaljnje obrambe zaradi sestradanja. Po vojnem pravu predstavlja pomorska blokada izjemen položaj, ki ovira eno izmed vojskujočih se strank v njenem polnem razmahu glede sovražnosti. Nekoč, preden je zadobila današnjo pravno obliko (ki seveda ni še dokončna, ker je njen razvoj v veliki meri odvisen od moči onega, ki jo izvaja) je predstavljala pomorska blokada samo dejansko oviro sovražnika, ki se je mednarodnopravno le izjemno dopuščala. Pravne oblike je pomorska blokada dobila šele okoli leta 1600, ko se je nevtralnim državam priznala pravica, da jih vojna med drugimi državami, v katero se ne žele vmešavati, v ničemer ne sme oškodovati.

Blokada je namreč ena izmed oblik vojne in nevtralne sile so se največkrat zaman trudile, da bi preprečile njeno učinkovitost v pogledu lastnih interesov. Njeno strogo izvajanje je imelo vselej za posledico, da se je pravica nevtralnih držav glede svobodne pomorske trgovine, ki jim gre tudi v vojnem času, čedalje bolj omejevala, zlasti v odnošajih z vojskujočimi se državami. O tem bom imel prav vzporedno z razvojem sedanje vojne še večkrat priliko pojasnjevati izredno prožnost pravil, ki jih v svojem interesu postavlja blokirajoča država na škodo nevtralnih držav. Neposredni namen blokirajoče države (blokanta) je sicer samo oškodovanje sovražne vojne stranke, toda posredno vpliva njeno postopanje tudi na nevtralce.

Med nekoč splošno priznanimi pravili o blokadi je bila na primer 4. določba tako zvane pariške deklaracije iz leta 1856, ki zahteva, da mora biti blokada, ako naj bo obvezna, efektivna (dejanska), to se pravi »izvedena z zadostnimi silami, da se zares lahko prepreči dostop do sovražne obale«. To pravilo je državam narekoval že sam značaj blokade, ki se je primerjala vojni zasedbi na suhem.

Kabinetna blokada

Kakor je čitateljem že znano iz mojih pojasnil o vojni zasedbi, postopa okupacijska država v vseh zadevah, ki se neposredno ne tičejo vojnih operacij, kot nekakšna nujna zastopnica države, ki je izgubila zasedeno ozemlje. Prav tako pripada državi, ki izvaja blokado, pravica, da prevzame oblast nad blokiranimi obalami vsaj v tem smislu v svoje roke, da sme naložiti posebne sankcije, kakor zajetje in zaplembo ladij, ki bi hotele prebiti blokado, in to ne glede na smer njih plovbe ali na vrsto njih tovora. Prav zaradi te možnosti dejanskega izvajanja pritiska nad ladjami, ki bi ne spoštovale blokade, je pred zadnjo svetovno vojno na splošno veljalo pravilo, da mora biti blokada dejanska, efektivna in ne samo navidezna. Že v zadnji svetovni vojni, zlasti proti njenemu koncu pa so se vedno bolj prakticirale razne neprave oblike blokade, ki so dobile skupni naziv tako zvanih »kabinetnih blokad«, ker se niso izvajale s potrebnimi pomorskimi silami (ali vojaško), temveč je navadno o njih odločila vlada vojskujoče se stranke, ki je nato svojo odločitev po svojem zunanjem ministru sporočila vsem drugim vladam (kabinetom).

Prav tako je bil pred zadnjo svetovno vojno običaj, da se blokada vselej svečano proglasi in objavi, ker se je zahtevalo, da mora biti točno določena ne le po kraju njenega izvajanja, temveč tudi po času. Klasična pravila blokade, ki so bila formulirana v dveh izjavah (pariški iz leta 1856 in londonski iz leta 1909), pa so spričo novih metod vojskovanja (podmorniška in letalska vojna!) ostala v glavnem samo na papirju. O tem bom še razpravljal v nadaljnjih sestavkih.

Nove mere »teritorialnih voda«

Pojasnil sem že, kaj smatramo za »teritorialne vode«. Opozoril sem tudi, da ni nobenih točnih mer o pasu morja, ki naj se smatra za nekakšno podaljšanje državnega ozemlja na morju. S tem vprašanjem se je v zvezi z novimi možnostmi razvoja pomorske vojne, zlasti pa v zvezi z napredkom pomorske in druge vojne tehnike (letala!), pečala te dni tudi vseameriška konferenca, ki pa še ni sprejela dokončnih sklepov. Proti predlogu, da bi se okrog ameriškega kontinenta določil poseben »varnostni pomorski pas« v razdalji 300 milj od obal, so se nekatere države (n. pr. Čile) izrazile za manjšo mero (največ 50 milj), druge pa spet za večjo (Zedinjene države so na primer predlagale razširjenje nevtralnega teritorialnega pasu na razdaljo 500 milj od obale), dočim so bile nekatere celo mnenja, naj bi se nevtralni pas ameriškega kontinenta razširil do srede Atlantika in Tihega oceana. Vsekakor predstavljajo že sami razgovori o tem novost, ki zasluži vso pozornost, saj gre v tem pogledu za zanimiv razvoj, ki ga zahteva sam razvoj novih metod vojskovanja. (Po zadnjih vesteh so se ameriške države sporazumele za konpromisno mero okoli 500 km.)

Scrutator

Šest zlatih angelov

M. BRAND

Roman 44

»Bilo je strašno«, je nadaljevala. »Ko bi bil vsaj mirno zaspal, kakor otrok — saj otrok je bil vse žive dni — a videti mu je bilo, da je pred smrtjo prebil nekaj groznega. Prepričana sem, bistroumen detektiv bi bil po njegovem obrazu uganil, kaj se je zgodilo. Še zdaj me vsakikrat obide slabost, če se spomnim... Upam, da me nimate radi tega za avšasto?«

»Nikakor ne«, je Ryder odvrnil. »Proti koncu se nista kdo ve kako dobro razumela, kakor sem slišal?«

»Porter je bil roža brez duha, to šele zdaj jasno vidim. Sicer sem pa tudi o vas slišala — o vas in o Elizi Durante. — Eliza je zelo ljubeznivo dete.«

Zadnjo besedico je malce posmehljivo poudarila.

»Kaj bi utegnilo biti?« je začudeno vprašal Ryder.

»Baje se zelo navdušujete zanjo — kar bi bilo tudi povsem razumljivo.«

»To govorico je očividno razširil Luigi Ravenna — misel se je rodila iz želje«, je Ryder odvrnil.

»Torej ni res?«

»Gospodično sem samo enkrat videl in govoril sem z njo kvečjemu tri besede.«

Zvedavo ga je pogledala, in ker je mirno vzdržal njen pogled, se je nasmehnila.

»Pustiva to«, je nadaljevala čez nekaj časa. »Včerajšnji dogodek ima zame neprijetno posledico, da se moram vrniti v Hollywood, ki mi je do dna duše mrzek.«

»A konec koncev je to vendarle kraj, kjer morate živeti.«

»O ne — Hollywood je sicer nekakšen vhod v življenje, a resnično živeti tam ni mogoče, New York pa zame v tem trenutku seveda tudi ne prihaja v poštev.«

»Tega, odkrito povem, ne razumem«, je Ryder odvrnil, »kajti Branta so vendar samo zato toliko vabili v goste, ker je bila Sydney Galloway zmerom v njegovi družbi.«

»Če je to res, sem bila prava neumnica«, je osuplo dejala, »a tega zdaj ni več moči izpremeniti. — Vsekako moram brezpogojno za nekaj časa odpotovati. — Ne bi hoteli iti z menoj?«

»Zelo ste ljubeznivi — ta misel je zame seveda silno vabljiva, a kaj, ko je na žalost moja navzočnost v New Yorku ta mah iz mnogih razlogov neogibna...«

Nagnila se je naprej in segla v škatlico za cigarete, ki je stala na mizi. — Ryder ji je prižgal.

»Ko bi vedela, da je Eliza Durante izmed tistih razlogov, ki vas priklepajo na New York, bi se spustila z njo v boj«, je rekla, »a prav za prav vam prisojam boljši okus — ne glede na to, da se ogrevanje za takšnega otroka ne bi skladalo z vašimi leti.«

Ker je molčal, je poredno nagnila glavo na stran in dodala:

»Menda ne zamerite moji odkritosti?«

»O, nikakor ne«, je odvrnil, »le vaš bistri pogled občudujem.«

»Torej smem biti še nadalje odkrita proti vam«, je smehljaje se nadaljevala. »Poskrbeli ste, da imajo takratne goste vašega strica pod nadzorstvom — «

»Kako vam pride to na misel?« ji je Ryder segel v besedo.

»Tako, ker me na slehernem koraku zasledujejo, in ker mi je nekdo povedal, da plačujete detektive. — Osebno mi je tega sicer malo mar, a pri ljudeh, kakršna sta Claussen in Jimmy Hickey, bi vam utegnilo postati nevarno — posebno pred Erikom Claussenom vas svarim.«

»Zelo ste ljubeznivi — iskrena hvala.«

Menda je bila začutila podsmeh, ki je drhtel v Ryderjevih besedah, kajti zdaj je jela govoriti bolj razločno.

»To me domišlja nečesa drugega«, je dejala. »Tega, da ste bili ob kritičnem času pri Porterju Brantu, seveda nisem omenila živi duši — upam, da vas tudi nihče drug ni videl, ko ste prišli in odšli?«

»Torej menite, da bi utegnil imeti sitnosti, če policija zve, da sem bil pri njem?« je vprašal.

»Seveda — ljudje so tako bedasti in — radovedni«, je z nasmeškom odgovorila. »Prav zaradi tega sem vam predložila skupno potovanje, Charlie.«

»Če bi zdajle skupaj odpotovala, bi se kajpak takoj reklo, da sem umoril Porterja Branta in da je Sydney Galloway vzrok mojega dejanja.«

»To bi bilo res mogoče, niti pomislila nisem na to«, je zamišljeno dejala. »A jaz moram vsekako proč, ker ne maram, da bi me še naprej zapletali v to stvar... Bi mi lahko posodili nekaj malega — samo pet do šest tisoč dolarjev?«

»Toliko, za majhno potovanje?«

»Ne samo za to — dolgove imam. Ljudje, ki nas občudujejo na platnu, nam žalibog pošiljajo le cvetlice, nikoli pa ne gotovega denarja ali čekov.«

»Pa mora biti pet tisoč?«

»Še ljubše bi mi bilo šest, če hočete biti tako ljubeznivi.«

»Videl bom, kaj je moči storiti — dokler se stvar z oporoko ne uredi, nimam namreč, to si lahko mislite, niti centa odveč.«

»A na dediščino je vendar tako lahko dobiti posojilo!«

»Natanko veste, da ne bo — kakor zdaj kaže — živ krst dajal komur koli izmed nas posojila na naše deleže od stričeve dediščine«, je precej rezko odvrnil, »kajti preden ste prišli k meni, ste gotovo poizkusili dobiti naprejščino na svoje volilo — pa so vam jo odbili, ker se je razvedelo, da obstojita dve oporoki in da še ni gotovo, katera je veljavna. Je tako ali ni?«

»I seveda — ti denarni mogotci so pač tako smešno dlakocepni«, je odvrnila in vstala.

»Vidite, prav zato tudi jaz v tem trenutku nimam denarja.«

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo službo. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—.

Službo dobi

Elektroinstalater
dobi takoj službo pri elektrarni Novobor, Novo mesto. 27039-1

Trgov. pomočnico
samostojno, mlajšo moč, prvovrstno, sprejme večja trgovina na deželi za samostojno vodstvo trgovine. Samo agilne, kavcije zmožne, spretne prodajalke, izučene na deželi, naj pošljejo ponudbe in navedejo reference. Plača po dogovoru. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27040-1

Električarja
veščega v rokovanju s trofaznimi motorji, iščemo za takoj. Navajalci (viklerji) imajo prednost. Ponudbe z zahtevki poslati na Talionico železa, Topusko. 26996-1

Zobnega tehnika
iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27021-1

Frizerko
dobro moč, iščem. Prajdič Niko, frizer, Žirovnica. 27011-1

Čevljarskega pomočnika
sprejme Žnidarič Franc, Trbovlje, Terezija, Loke 56 26994-1

Fotografskega pomočnika
dobrega, negativ retušerja, sprejme takoj Foto Pogačnik, Ljubljana, Aleksandrova cesta 3. 27020-1

Hotelski sluga
obenem kurjač za centralno kurjavo, oproščen vojaške službe, dobi takoj mesto. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27049-1

Mesarskega pomočnika
prekajevalca in enega vajenca, sprejmem takoj. — MUSAR, mesar, Sv. Petra cesta 61. 27051-1

Službe išče

Mesto hišnika
iščem. Zmožen voditi centralno kurjavo, vojaščine prost, samec, kavcije zmožen. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hišnik 036«. 27036-2

Kuharica
gospodinja, išče službo. — Gre tudi k orožnikom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dobra gospodinja«. 27044-2

Perfektna korespondentka
vešča slovenščine, srbohrvaščine in nemščine želi primerne službe. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod značko »Najrajši izven Ljubljane«. 27028-2

Sobarica
prvovrstna, z znanjem francoščine, šivanja, finega serviranja ter vseh hišnih del, išče službe k boljši družini. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Pridna in poštena 3«. 27003-2

Dentist
Poljak, prvovrsten operater in tehnični strokovnjak — išče mesto. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Treu 3000«. 27016-2

Frizerka
dobra ondulerka, išče stalno zaposlitev. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Dobra moč«. 27048-2

Dve mlajši prodajalki
z večletno prakso in z dobrimi spričevali, iščeta zaposlitve v špecerijski trgovini, event. v trgovini z meš. blagom v večjem kraju na Gorenjskem. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Vestna 26«. 27013-2

Kletar in točilec
27 let star, prvovrsten, z večletno prakso in dobrimi spričevali, trezen in vesten išče službo za takoj. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Kletar«. 27017-2

Brivski pomočnik
dober delavec išče stalne službe. — Rado Jurjevčič, Vrhnika. 27004-2

Knjigovodja - korespondent
slovensko, srbohrvaško, laško, nemško, francosko, disponent, organizator, išče primerne zaposlitve. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dolgoletna praksa«. 26961-2

Lesostrugar
z mojstrskim izpitom išče zaposlitve. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27050-2

Potniki

Potnik
dobro poznan v Ljubljani, dobi službo. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27024-5

Pouk

Nemško govoriti
in teorije se nauče hitro vsi in ceno po moji najboljši metodi. Informacije vsak dan od 3.—5. in zvečer. Salendrova 4-II. K. Ljutova. 26726-4

Sadje

Jabolka
vsakovrstna od din 1 dalje za kg prodaja A. Lottspeich Rimske Toplice. 26535-34

Kolesa

Moško in žensko kolo
rabljeni. kupim. Naslov pustiti v ogl. odd. Jutra. 27008-11

Stroji

3 pisalne stroje
Underwood, Remington in Smith, rabljene, v zelo dobrem stanju, ugodno proda »Torpedo«, Ljubljana, Miklošičeva c. 18. 26570-29

Kapital

Ratna šteta
Potrebujem Ratno šteto Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Ratna šteta«. 27043-16

POZOR!
Kdor hoče večje imetje kupiti in denar dobro naložiti, naj se obrne k MARIJI JANČAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 27. 26565-16

Klišeje ENO- IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA Petra nasip 23

Obrt

Pozor šivilje in pletilje
izdelujemo gumbe iz vsakovrstnega blaga ter sprejemamo pletenine v tamburiranje in kosmatenje po najnižjih cenah. — »MELA« Ljubljana, Tyrševa 20. 27019-30

ISKRIAJ V „JUTRU“

V najem

Enodružinsko vilo
iščem v najem v Ljubljani, z garažo. Pismene ponudbe z navedbo lege in cene na ogl. odd Jutra pod šifro »Vrt«. 26958-17

Lokali

Spreten najemnik
s kavcijo dobi večji gostilniški obrat v malem mestu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Hotel«. 26999-19

Posest

Ugodna prilika
Lepa trgovska hiša na prometni cesti v industrijskem okraju naprodaj. Ponudbe na podružnico Jutra Maribor pod »Dobra točka«. 27047-20

Stanovanje oddam

Dvosob. stanovanje
parketirano, oddam na Cesti 29. oktobra (Rimski) št. 23 za november. 27034-21

Enosob. stanovanje
oddam za 230 din, tik tramvajske postaje dvema ali trem osebam. Rudolf Pajk, Tržaška cesta 60. 27045-21

Dvosob. stanovanje
komfortno s kabinetom in kopalnico v novi stavbi blizu pivovarne »Unionа«, oddam 1. novembra. Vprašati med 12. in 14. uro pri blagajni kavarne Emona. 27033-21

Dvosob. stanovanje
oddam takoj odraslim. — Mirje, Riharjeva 2 Šeme. 27035-21

Enosob. stanovanje
oddam po ugodni ceni. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27032-21

Enosob. stanovanje
ali pisarno v pritličju, takoj oddam. Kolodvorska ulica 35-I., desno. 27031-21

Stanovanje
v pritličju vile (vrt) Operkarska cesta 18, 3 sobe, kuhinja, kopalnica, oddam 1. novembra (din 700). — 27026-21

Dvosob. stanovanje
oddam odraslim osebam za november ali tudi za 15. t. m. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27018-21

Dve sobi
za pisarno ali trisobno stanovanje takoj oddam na Aleksandrovi cesti 16-I., desno. Informacije 12 — 14. ure. 27010-21

Enosob. stanovanje
s kopalnico in večjo prazno sobo oddam odraslim osebam za november na Mirju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27046-21

Stanovanja išče

Enosob. stanovanje
iščem ali dvosobno, solnčno, v bližini Resljeve ceste. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Resljeva«. 27005-21a

Dijaške sobe

Dijaško sobo
z vso oskrbo, blizu tehn. srednje šole iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Stanovanje«. 27023-22

Sobo odda

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom za eno ali dve osebi, oddam takoj. Kolodvorska ul. 35-I., desno. 27030-23

Lepo sobo
solnčno, opremljeno za dve osebi ,takoj oddam v centru s posebnim vhodom in kopalnico. Krojaška 5, I. 27029-23

Sobo
moderno opremljeno, s souporabo kopalnice, ter vso oskrbo oddam takoj za dve osebi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27006-23

Solnčno sobo
oddam 1 ali 2 osebama v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 27012-23

Prazno sobo
lepo, solnčno, s centralno kurjavo in souporabo kopalnice oddam za november v Dvoržakovi ulici v prvem nadstropju. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 26738-23

Sobe išče

Opremljeno sobo
išče prikupen zakonski par brez otrok v boljši hiši. Po možnosti z uporabo kuhinje. Ponudbe s ceno na ogl. odd. Jutra pod šifro »Gebildete Menschen«. 27042-23a

Informacije

Preklic!
Obžalujem, da sem po nedolžnem obdolžila raznašalca »Jutra« in »Slovenskega Naroda«, da mi je vzel ključe, katere sem sama v nalici založila in potem spet našla. Zahvaljujem se mu, da je odstopil od tožbe. — Alojzija Kukenberg, Trbovlje II. 26995-31

Opozorilo!
Opozarjajo se naši cenj. odjemalci iz Jesenic in okolice, da g. Novak Štefan ni več pooblaščen za nas sklepati naročila ali za našo tvrdko kasirati denar, ker ne bomo priznali nobenega nadaljnjega plačila, ki bi bil njemu uročen. Alojzij Špetič, kamoska trgovina manufaktura, Anastas Pavlovič-a, Ljubljana, Aleksandrova c. 4 Pasaža »Viktorija«. 27037-31

Dopisi

Izobražena mladenka
v denarni zadregi prosi razumnega starejšega situiranega gospoda pomoči. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mladenka«. 27000-24

Gospod
38 let išče prijateljico. Dopise na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prijatelj 52«. 27052-24

Razno

Od Vas je odvisno, da imate obleko vedno kot novo zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni

JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pralnica — Svetlolikalna

SPORT

V nekaj vrstah

Nogomet v Črnomlju

Agilni črnomaljski nogometaši so neumorni na zelenem polju. Zmaga, ki so jo dosegli v otvoritveni tekmi na dan 24. septembra, jim je dala pogum, da so si to pot izbrali za nasprotnika moštvo SK Kočevja. Obe enajstorici imata v svoji sredi nekaj talentov, ki se bodo s sistematičnim treningom gotovo še razvili v dobre igralce. Takoj od začetka igre se je videlo, da bodo razpoloženi Belokranjci zmagali in res so že kmalu po pričetku dosegli prvi zgoditek. Zdaj so tudi Kočevarji z vsemi silami pritisnili na belokranjski gol, toda obramba je ta pritisk vzdržala. Napadi so se potem menjavali sem in tja ter je bilo do odmora stanje 4 : 2 za domače. V drugem polčasu so telesno šibki gostje še bolj popustili, tako da je popolnoma razumljivo, da so Belokranjci nazadnje zmagali z visoko razliko 7 : 3. B. Z.

Sportni jubilej

Kakor nam pišejo iz Slovenjega gradca, je bivši igralec Ilirije, Slovana, Drave in zdaj Mislinja v Slovenjem gradcu Stane Krek slavil preteklo nedeljo dvajsetletnico aktivnega delovanja na zelenem polju. Simpatičnemu sportniku in družabniku želijo številni njegovi sodelavci in igralci še mnogo let uspešnega udejstovanja na tem polju, ki ej v naši koroški metropoli tako potrebno.

Motociklistična dirka v Zagrebu

To nedeljo bo I. Hrvatski Motoklub skupno z Motoklubom Zagreb in kolesarskim klubom Sokolom priredil letošnjo zaključno motoklistično prireditev, ki bo obenem prva v banovini Hrvatski. Tekmovalo se bo po handicap sistemu, tako da bodo razen znanih najboljših vozačev lahko startali tudi šibkejši. Kakor se sliši, se nameravajo te dirke udeležiti tudi nekateri dirkači slovenskih motociklističnih klubov.

Statistika najboljših strelcev

Ko se vsako leto prvenstveno tekmovanje nekoliko razvije, se zmerom najdejo navdušeni prijatelji nogometne igre, ki sproti zabeležujejo, kolikokrat je kateri izmed napadalnih igralcev zadel nasprotnikov gol. Ta statistika je sicer prav zanimiva in za najboljše strelce nazadnje tudi laskava, ni pa koristna zaradi tega, ker nehote vzbuja pri posameznih najboljših napadalcih ambicijo, da bi ostali na najboljših mestih v teh seznamih, ne glede na to, da je nogomet skupna igra in ni odvisno samo od posameznika, kolikokrat se zatrese nasprotnikova mreža. V tej statistiki je zdaj že precej imen, med katerimi je v hrvatsko-slovenski ligi na prvem mestu Lešnik, znani strelec Gradjanskega, ki je dozdaj zabil 12 golov, potem pa pridejo Pavletič (Concordia) in Lokošek (Osiješka Slavija) s 7, Muradori (Sašk) in Duh I. (Hašk) s 5 goli. itd. Med Ljubljančani sta v naslednji skupini s po 4 goli Grintal in Pupo.

V nacionalni ligi je na prvem mestu Rajlič s 7 goli.

★

V dubrovniškem Jugu, ki šteje v svojih vrstah številne odlične jugoslovenske plavalne rekorderje obojega spola, med njimi tudi Branka Žižka, je prišlo do spora — enakega kakor nedavno tudi v splitskem Jadranu — zaradi tega, ker je klubova uprava svojevoljno priglasila klub v članstvo Hrvatske plavalne zveze, ne da bi bila o tem obvestila članstvo, niti vse člane uprave.

Srednješolski miting v Mariboru

Šestič bodo v soboto 7. in v nedeljo 8. t. m. nastopili atleti mariborskih srednjih šol. Letos se bodo merili za prehodna pokala JS in JAS, ki ju brani državna klasična gimnazija kot lanski zmagovalec.

Miting bo priredil podmladek Jadranske Straže državne klasične gimnazije pod pokroviteljstvom g. ravnatelja Mastnaka. Kakor lani, bodo tudi letos startale dijakinje. Razen tega sta letos pritegnjeni tudi mešana realna gimnazija in železničarska šola, tako da bo tekmovalo šest zavodov. Borba bo zanimiva, ker ima klasična gimnazija med realci hudo konkurenco. Med startujočimi bosta tudi letošnja državna prvaka Lončarič (za gimnazijo) in Brandstätterjeva (za realno gimnazijo).

Vodstvo mitinga bo v rokah gosp. prof. Sile, vrhovni sodnik pa bo g. Ledinek, ki mu bodo pomagali profesorji, znani sportni strokovnjaki.

Popravek v številkah

Še enkrat mariborska tabela v prvenstvu

V včeraj objavljeno prvenstveno tabelo I. razreda mariborske skupine se je zaradi napačnega računa o tekmi ČSK—Rapid vrinila neljuba pomota, ki jo je treba zaradi reda in —, da ne bi bilo zamere — popraviti. Pravilna tabela te skupine je namreč po gornjem popravku takale:

Železničar	4	3	1	0	7: 4	7
Rapid	4	2	0	2	6: 4	4
Maribor	4	2	0	2	10: 5	4
ČSK	3	2	0	1	8: 6	4
Mura	5	1	1	3	6: 9	3
Gradjanski	4	0	2	2	5:14	2

»Ilustrovane sportske novosti« štev. 40 so izšle. Vsebina: Končan je spor nogometašev. — Concordia je bila v Splitu enakovredna. — Nesreča varaždinske Slavije. Prva zmaga Ljubljane. — Saškovci so ogražali »purgerje«. — Burna tekma v Osijeku. — Balkanske igre so se začele z neuspehi Jugoslovenov. — Pučec je šele osmi v svetovni lestvici teniških igralcev. — »Moša« je veljal BSK skoraj milijon dinarjev itd. Vmes je še mnogo pestrega drobiža iz vseh sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

Jaso (službeno). Seja c. odbora drevi ob 20. v kavarni »Zvezdi«. Udeležba za vse odbornike obvezna. Tajnik I.

Iz Kamnika

ka— Odšel je na novo službeno mesto g. Stojković Milorad. Vedrega, v slabih in dobrih časih humorja polnega oficirja bo pogrešal ves Kamnik, predvsem nam ga bo zelo manjkalo pri našem Sokolu, kjer se je agilno udejstvoval ves čas. Zadnja leta je bil član uprave ter je tudi vodil strelski odsek. Služba mu ni puščala mnogo časa, kolikor pa ga je imel na razpolago, ga je kot navdušen Sokol posvečal dobri sokolski stvari in bil povsod, kjer je bilo treba pomagati bodisi z umom ali z rokami. Želimo mu iskreno na novem službenem mestu čimveč uspeha, četudi bi rajši, da bi se nam vrnil nazaj in bi ga zopet imeli med nami ter delali dalje na svojih načrtih.

ka— Sokolsko društvo javlja, da se je pričela zopet redna telovadba. Jesen je tu, počitnic je bilo dovolj, navžili smo se sonca in poletja, zdaj pa bo treba spet resno poprijeti delo, pravo sokolsko delo, ki stremi po duševni in telesni okrepitvi. To je tvoje delo, mladina, delo za tvoje zdravje in tvojo bodočnost. Posečajte pridno telovadnico in poprimite se sokolske stvari saj vam tega ne bo nikoli žal. Utrjevali se boste duševno in telesno in močni boste stopali v borbo življenja in zmagovali. Telovadne ure so razporejene takole: v ponedeljek in četrtek od 17. do 18. ure ženska deca, od 18. do 19. ženski naraščaj ter od 20. do 21. ure članice; v torek in petek od 17. do 18. ure moška deca, od 19. do 20. moški naraščaj, od 20. dalje člani. Opozarjamo na ta razpored sokolske pripadnike, zlasti pa starše, ki pošiljajo svoje otroke v telovadnico. Potrebno je, da se temu posveti dovolj pažnje, sem pa tja je mogoče, da otroci brez nadzorstva pozabijo, da je treba iti domov.

Iz Litije

i— *Slana je uničila ajdo.* Redko kdaj imamo v petih dneh vreme s tolikšno razliko. V začetku tedna se je stresla nad dolino toča, ki je udarila po grozdju. V petek zjutraj in tudi včeraj zjutraj pa je Zasavje pobelila slana. Vsi kraji niso enako poškodovani. Najmočnejšo slano smo imeli v krajih ob vodi, dočim višje ležečih krajev kakor Štange, Velikega vrha in drugih višinskih vasi slana ni prizadela. Najhuje je trpela ajda. Letos — kakor prihajajo poročila tudi z dolenjske strani — ne bomo jedli ajdovih žgancev.

i— *Eksploziv je razstrelil na mostu.* Delavec P. S. je bil v gosteh pri nekem prijatelju, ki je kuhal sadjevec. Seveda je bilo poskušnje dovolj in delavcu je zlezla močna kapljica v glavo. V kamnolom, kjer je bil zaposlen, si je vzel razstreliva kamniktita in ga nabasal v škatlo. Zvečer je koračil P. S. po litijskem mostu in tedaj ga je zagrabila hudomušna želja, da bi vrgel zgodnje zaspance iz prvega sna. Na koncu mosta, že na litijski strani, ja zažgal »bombo«. Sledila je taka detonacija, da so pritekli ljudje na plano in v strahu spraševali, če je kdo vrgel most v zrak. Časi so pač taki, da ljudem popuščajo živci. Vinjeni popotnik se je hudomušno režal nad potegavščino in mu je kar dobro delo, ko se je zbralo toliko ljudi na ulici. Razburjenje, ki ga je povzročil »bombničar«, je dalo orožnikom povod, da so moža vtaknili v zapor.

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 4.: zaprto.
Četrtek, 5.: Številka 72. Izven.
Petek 6.: Hudičev učenec. Red A.
Sobota, 7.: Kozarec vode. Premiera. Premierski abonma.
Nedelja, 8.: Številka 72. Izven.
Ponedeljek, 9.: Kacijanar. Red B.

Repriza nadvse zanimive Langerjeve igre v dveh delih »Številka 72« bo v četrtek za red četrtek. Pri premieri je zasledovalo občinstvo potek dejanja z največjo pozornostjo, učinkovito stopnjevani prizori in odlično podane vloge so prinesli delu zasluženi uspeh. Zasedba premierska.

Premiera Scribejeve komedije »Kozarec vode« bo v soboto za premierski abonma. Delo nam pokaže dogodke na dvoru angleške kraljice Ane, kjer se borita stranki »torijev« in »whigov«, katerih predstavnika sta vojvodinja (Maria Vera) in Bolingbroke (Levar) z različnimi spletkami za zmago. Poleg kraljice Ane (Nablocka) nastopijo še: Abighala Levarjeva, poročnik Masham Jan, Marki de Torsy Brezigar in Tompson Presetnik. Delo je režiral prof. Šest.

OPERA

Sreda, 4.: Boris Godunov. Red Sreda. Gostuje Josip Križaj, član zagrebške opere.
Četrtek, 5.: zaprto.
Petek 6. ob 15.: Ero z onega sveta. Dijaška predstava. Globoko znižane cene od 16 din navzdol.

Naš rojak, basist Josip Križaj, ki že dolgo vrst let z najboljšim uspehom deluje na deskah zagrebške opere, spada v tisto vrsto naših odličnih odrskih umetnikov, ki so ponesli glas o naši visoki gledališki kulturi tudi izven meja naše domovine. Pri našem občinstvu in kritiki uživa sloves umetnika najvišjih kvalitet, ki je ustvaril že dolgo vrsto najsijajnejših kreacij. Med njegove najmarkantnejše vloge smemo upravičeno šteti zlasti »Borisa Godunova«, ki mu nudi najlepšo priliko, da nam prikaže svojo zrelo umetnost v vsestransko jasni luči. »Boris Godunov« tudi sicer slovi v naši operi kot najskrbneje pripravljena in zelo dobro uspela predstava ter bo zato drevi vsem ljubiteljem dobre operne glasbe nudil poseben užitek. V ostalih vlogah nastopijo skoraj vsi vidnejši člani našega odra, predvsem: Kogejeva, Ribičeva, Palovčičeva, Poličeva ter: Francl, Betetto, Banovec, Zupan, Sancin, Janko, Lupša, Orel, Dolničar in Perko. Predstava drevi bo za red sreda.

V petek 6. t. m. bo prva letošnja dijaška predstava, Gotovčev »Ero z onega sveta«, ki si je kot edino jugoslovansko operno delo utrl pot na številne evropske odre. Peli bodo: Heybalova, Kogejeva, Francl, Janko, Lupša in drugi. Za dijaško predstavo veljajo globoko znižane cene.

V prihodnjih dneh bomo imeli prvo letošnjo operetno premiero, znano delo »moj stra sodobne operete« F. Leharja, »Škrjanček«. Lepa glasba, prijetno dejanje in veder humor, za katerega bo skrbel zlasti g. Zupan kot dobrodušni očka Pal, so odlike tega dela, ki bo gotovo imelo pri občinstvu svoj uspeh. V vlogi »škrjančka« bo nastopila članica mariborskega gledališča gdč. Jelka Igličeva, razen nje bomo slišali še go. Vidalijevo, gdč. Barbičevo in gg.: Janka, Sancina, Pečka in druge.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda 4. oktobra: Zaprto.
Četrtek, 5. oktobra, ob 20. uri: »Hlapec Jernej in njegova pravica«. Red B.

PSIHO-GRAFOLOG in ASTROLOG
S. PARADISO
Le grafolog Paradiso Vam odpre knjigo Vaše bodočnosti. Pridite k njemu in predložite svoje rojstne podatke in lastnoročni podpis, pa Vam opiše Vaš značaj, bodočnost in sedanjost in preteklost. Odpre Vam zastor Vašega življenja. Pove Vam, s kom in kako se boste poročili. Kako se obvarujete nesporazuma v zakonu. Kedaj se podajajte v špekulacije, da Vam srečno uspejo. Kedaj stavite v loteriji itd. Dela na najnovejši znanstveni podlagi grafologije. Njegovim psiholoških analizam izraža na tisoče obiskovalcev prisrčne zahvale. — V hotelu »Slon«, Ljubljana soba št. 10. Obiske sprejema od 8. do 12. ure in od 14. do 19. ure. Ostane od 1. do 10. X. 1939.

GROZDJE smederevsko,
odlično in poceni zopet na zalogi pri
GOSPODARSKI ZVEZI,
Ljubljana, Tyrševa 29
tel. 2770.

Po priznano nizkih cenah si nabavite najboljše moške obleke, perilo in vsa praktična oblačila pri
Preskerju
LJUBLJANA
Petra cesta 14

Klišeje ENO- IN VEČBARVNE JUGOGRAFIKA Petra nasip 23

NAJSLAJŠA in NAJBOLJŠA krepilna pijača je
BERMET—VINO
ČRNINA IZ FRUŠKE GORE.
Sremski Karlovci — Gostilničarji nudite to specijaliteto svojim gostom. V sodčkih od 50 l naprej ga razpošilja
B. MARINKOV,
Sremski Karlovci — Fruška gora.

Urejuje Davorin Raviljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.

Naši kraji in ljudje

Visoka šola mladega kralja

Kakor smo včeraj kratko poročali, so se s preteklim ponedeljkom začela predavanja za Nj. Vel. kralja Petra II. iz vseučiliške in višje vojaške stroke. Srednješolsko izobraževanje našega kralja se je pričelo v marcu leta 1935. Obvladati je moral poleg snovi, ki je določena po splošnem učnem načrtu za naše srednje šole, še posebne predmete, ki naj ga usposobijo za bodoči vladarski poklic. V dobrih štirih letih je mladi kralj z vestnim študijem in zgledno udanostjo svojim učiteljem tako obvladal vso učno snov, da mu je bila letos v juniju priznana zrelost z odličnim uspehom. Zdaj je naš mladi kralj visokošolec. Spet bodo izbrani predavatelji nudili kralju potrebni pouk iz vseučiliških ved in iz višje vojaške stroke. Vso snov bo obvladal v dveh letih, nakar bo moral zasesti prestol. Naša slika je eden izmed zadnjih posnetkov z letošnjih počitnic, ko je Nj. Vel. kralj Peter II. z družbo svojih vrstnikov prebival v taborišču ob Savi Bohinjki nad Bledom.

Smrtna nesreča železničarja pri Križah

Lokomotiva je na prelazu ubila Frana Ankeleta

Tržič, 3. oktobra

Na nezavarovanih železniških prelazih tržiške proge se je v teku let dogodilo že več nesreč, večinoma smrtnih. Žrtve so bili vozniki, biciklisti in pešci. Skoraj ne mine leto, da ne bi zabeležila tržiška kronika kakega smrtnega primera. Ni še minilo leto od tragične smrti mesarskega vajenca v Dupljah, katerega je vlak razmesaril, že se je v ponedeljek raznesla po Tržiču in okolici žalostna novica, da je vlak povozil železničarja Frana Ankeleta, ki se je vračal proti domu.

France Ankele je bil uslužbe nv delavnicah državne železnice v Ljubljani. Doma je bil pri Sv. Ani nad Tržičem, a prebival je v Pristavi pri Tržiču. Že polnih 20 let se je dnevno redno vozil z jutrnjim vlakom v Ljubljano, z večernim pa se je vračal. Izstopil je vedno na postaji Križe-Golnik, odkoder je imel potem približno kilometer dolgo pot do doma. Cesto, ki vodi proti Pristavi in dalje proti Tržiču, prečka železnica. V ponedeljek zvečer se Ankele ni vrnil ob običajni uri domov. Zaskrbljena ga je šla žena iskat. Grozno je bilo svidenje: zagledala je svojega moža mrtvega, na progi nedaleč od železniškega prelaza. Lokomotiva ga je namreč zadela na prelazu v glavo in ga je potem kakih 20 m vlekla s seboj. Smrt je bila gotovo takojšnja. Vsa razburjena in užaloščena se je žena vrnila v vas in obvestila sosede, ki so potem odšli po orožnike. Takoj se je tudi sestala sodna komisija s preiskovalnim sodnikom Furlanom in zdravnikom dr. Premroujem, ki je ugotovila dejanski stan in odredila prenos trupla v mrtvašnico. Pokojni Ankele je zapustil vdovo in mladoletno hčerko. Bil je dober mož in ga imajo vsi v prijaznem spominu. Naj bo ta nesreča resen opomin vsem, da je na nezavarovanih železniških prelazih potrebna skrajna previdnost.

Ajda na Dolenjskem uničena

Trgatev po dolenjskih goricah je v polnem teku

Novo mesto, 3. oktobra

Posestniki prostranega novomeškega okoliša so letos že v tretje hudo prizadeti. Dvakrat so jim uničile setev povodnji (bilo je to v maju in juniju), zdaj pa je huda slana uničila zadnjo nado, posevke ajde. Ajda je zarad inaglo nastalega mraza domala vsa uničena. Dolenjski poljedelec, ki je letos pridelal le malo krompirja in žita, je ajde vsejal dosti več kakor druga leta. Lahko si je tedaj zamisliti, kako hud je udarec za Dolenjsko, ko bodo kmetje spravili s polja komaj toliko, da se bodo čez zimo pretolkli. Sadna letina je resda bila obilna. Toda sadje nima one cene, ki bi jo moralo imeti. Cel mernik sliv ste lahko kupili po mili volji po 12 do 15 din. Jabolka in hruške dobite še ceneje. Pa kupcev ni. Zadnji čas kmetje precej sušijo sadje. Na kmetijsko šolo na Grmu, kjer imajo vzorno urejene sušilne naprave, je bil zadnje dni tolik naval, da šola pri najboljši volji ni mogla vsem ustreči. Ker so tudi marsikateri meščani nakupili mnogo sadja z namenom, da ga posušijo, so morali zdaj poiskati pomoči pri kmetskih sušilnicah.

Dolenjski ljudje so doslej skoraj vsako leto imeli dober zaslužek z nabiranjem gob. Letos pa gob ni kaj dosti. V malih količinah so se zdaj pojavili ajdovčki. Že zdaj imajo posušene gobe visoke cene, od 30 do 40 din kg. Spričo slabih izgledov na letino so se ljudje letos v večjem obsegu vrgli na nabiranje zdravilnih želišč, ki jih vnovčujejo razne zadruge in trgovci. Zlasti gorjansko hribovje obiluje zdravilnih želišč. Vsak teden vidite, kako vozijo vozniki skozi Novo mesto cele bale nabranih in posušenih želišč. Večina tega blaga gre v inozemstvo. Tako si dolenjski ljudje prislužujejo vsaj toliko, da si nabavijo najnujnejše potrebščine. S tem pa še vedno ni nadomeščen izpadek pri slabi letini.

Trgatev se je na Dolenjskem že pričela. Vse gorice, še posebno one na Trški gori, so polne beračev, ki prepevajo pri veselem opravku. Vinska letina bo po nekaterih krajih povprečno dobra. Spričo nastopivšega jesenskega deževja se vinogradniki žurijo, da čim prej spravijo žlahtni pridelek v svoje kleti in da mu zagotovijo vsaj kolikor toliko pošteno ceno, ki jo letošnji vinski pridelek zasluži.

France Košir

Škofja Loka, 3. oktobra

V Škofji Loki so položili k večnemu počitku mladega slikarja Franceta Koširja, ki si je z vrsto lepih umetnin pridobil slovec nadarjenega slovenskega umetnika, pa mu je žal bila, kakor mnogim drugim našim umetnikom, dodeljena trpka usoda, da ga je sredi dela ugrabila jetika.

France Košir se je rodil 29. maja 1906. v Škofji Loki. Študiral je realko v Ljubljani, in slikarski oddelek na obrtni šoli, izpopolnjevat pa se je šel k prof. Beciću na umetnostni akademiji v Zagrebu. Da bi si zagotovil obstanek, je postal profesor risanja ter je služboval v Ljubljani in nekaj let v Slavonskem Brodu, odkoder je spet prišel v Ljubljano, potem pa je spoznaval še Ptuj in Kranj. Povsod je pridno ustvarjal lepe umetnine. Ali v Kranju ga je že tako napadla zavratna bolezen, da je moral na bolezenski dopust, katerega je žal dokončal s smrtjo. Nekajkrat je bil na Golniku. V dragem domačem kraju je iskal telesne in duševne utehe in tu se je tudi umiril za vedno. Kot slikar je bil zdrav realist. Šolanje pri Beciću mu je dalo mnogo tehničnega znanja, trpljenje pa je dalo njegovim umetninam mnogo blagega nadiha. V naši javnosti je bil precej dobro znan, toda žal je omagal na sredi poti, ko bi nam bil kot zrel mož lahko dal velike umetnine.

Ko je v nedeljo nastopil zadnjo pot, so ga počastili številni pogrebci iz domačega okoliša, pa tudi iz drugih krajev, zlasti iz Ljubljane. Častna je bila udeležba slovenskih likovnikov iz Ljubljane. Zastopana je bila Narodna galerija, enako kranjska in ptujska gimnazija, pa tudi banska uprava in domača občina. Ob grobu se je prvi poslovil ravnatelj kranjske gimnazije Fran Koblar, nato prof. Mirko Šubic v imenu Društva likovnih umetnikov, prof. Saša Šantel v imenu kluba »Lade«, prof. Miklavčič v imenu Profesorskega društva in urednik dr. Tine Debeljak v imenu loških rojakov. Mešani zbor kranjske gimnazije je zapel žalostinko, ki je globoko raztožila vse pogrebce. Dež, ki je neusmiljeno lil, je bil docela v skladu s tožnim nastrojenjem ob pogrebu nadarjenega, prerano umrlega slovenskega umetnika. Naj počiva v miru, njegova dela pa naj bodo poroštvo častnega spomina!

Zdrav in bolan otrok

Pod tem naslovom je izšla knjižica, ki so jo založile učiteljice sreza Lendava v proslavo dvajsetletnice osvoboditve Prekmurja. Že julija meseca smo poročali o sklepih, ki so jih napravile učiteljice na tečaju »O negi dojenčka« v Beltincih. Pred nami leži lična knjižica, ki priča, da ni ostalo le pri sklepih, ampak je prišlo tudi do uresničenja sklepov.

Ovojna stran knjižice nam prikazuje lelega, zdravega otroka, ki je plod pravilne nege in prehrane. Uvodne besede avtorice ge. primarija dr. Sabine Praprotnikove, specialistke za otroške bolezni, nam poveđo, da želi knjiga poučiti predvsem preproste matere in da želi biti v pomoč vsem materam, ki jih krasita dve lastnosti: brezmejna ljubezen do otroka in skrb za njegovo zdravje. Vso vsebino, ki obsega 81 strani, je urednica razvrstila v sedem poglavij. Razpravlja o higieni noseče žene, o novorojenčku, o negi dojenčka o bolnem otroku, o otroških boleznih, o negi bolnika in opozarja na najnujnejše potrebščine in zdravila v poglavju domača lekarna. Gospa zdravnica je s knjižico, ki je pisana preprosto, dala tudi manj premožnim materam na podeželju, ki nimajo zdravniških posvetovalnic, možnost, da pravilno negujejo in hranijo svoje dojenčke. Vsaka še tako mlada ali nevedna mamica bo lahko sama pravilno negovala otroka, če se bo držala točno preizkušenih navodil.

Zdravnica se je v vsej svoji skromnosti odrekla nagradi v korist siromašnim prekmurskim materam. Svojih naukov nikomur ne vsiljuje, prepričana pa je, da vodijo k zanesljivim uspehom, če se upoštevajo. Kakor ni družine brez pratike ali koledarja, tako bi morala biti knjižica »Zdrav in bolan otrok« nujen priročnik, ki bi v nobeni hiši ne smel manjkati. Knjižico dobite za bore šest dinarjev v vsaki knjigarni.

Posvetitev pravoslavne cerkve na Sušaku

Po dveh letih napornega dela in velikega požrtvovanja so imeli v nedeljo pravoslavni verniki Sušaka tik okolice velik praznik in veliko zadoščenje. Posvečena je bila nova pravoslavna cerkev, ki bo katedralno svetišče za pravoslavne vernike Sušaka in srezov Kastav, Čabar, Krk, Crikvenica in občino Fužine. Zemljišče za cerkev je dala na razpolago občina. Cerkev je monumentalna in tako prostrana, da bo imelo v njej prostora do 2.000 vernikov. Kako so poleg pravoslavnih tudi ostali prebivalci ponosni na lepo svetišče, je dokazala velika udeležba ljudstva pri slovesnem sprejemu patriarha Gavrila in pri posvetitvenih obredih.

Rekordna pojedina lačne družine

V enem dnevu so pojedli ukradeno tele

Guštanj, 3. oktobra

Med novicami iz naših samotnih krajev vas utegne predvsem zanimati, kako so v neki hiši v enem dnevu pojedli ukradeno tele. V spominu je še zadeva iz lanskega leta, ko je bil pri nekem posestniku na Tolstem vrhu ukraden par volov. Udeleženci so hoteli zabrisati vsako sled na ta način, da so vodili v voz vprežene vole po raznih krajih Dravske doline. Kljub temu so bili izsledeni, tik preden so vole spravili čez mejo. Te dni pa se je zgodila nova tatvina, ki je vzbudila precej pozornosti. Ukradeno je bilo dva meseca staro tele in tatvina je bila v treh dneh do kraja pojasnjena.

Pri malem posestniku Špalerju na Tolstem vrhu imajo samo kravo, dobro mlekarico, ki je povrgla pred dvema mesecema lepega telička. Gospodar je že napravil račun, kaj vse bo nakupil za prodano tele. Nad hlevom je imel 27. septembra zvečer v skednju pri brleči svetilki opravka s čiščenjem žita. Okrog 22. ure je nekdo spodaj odgnal tele iz hleva, ne da bi bil kdorkoli izmed domačih kaj opazil. Kakor so dognali, je tele odgnal brezposelni Adolf Krumpačnik po naročilu nekega Štefana Pisarja. Ker tele ni hotelo po temi stopati, sta ga zadela na rame in ga nosila menjaje do Pisarjevega doma. Drugi dan so pripravili imenitno pojedino. Pisar ima številno družino. Kljub temu pa je še vedno uganka, kako so mogli kar v enem dnevu pospraviti celo tele. Otroci so povedali, da so trikrat pekli meso, kosti pa so zažgali. Kožo je naposled prodal Pisar za 45 din v Prevaljah in od tega je dobil brezposelni Krumpačnik 10 din plačila za pomoč pri tatvini, ostanek pa je obdržal Pisar sam. Pisar in Krumpačnik sta bila oddana v sodne zapore v Prevaljah, dogodek sam pa je značilna socialna slika iz današnjih dni.

Jesenska paša je idilična za pastirje, na živino ni treba kdovekaj skrbno paziti, ko se lahko pase po širnih travnikih, pastirčki pa si kurijo ogenj in pečejo krompir in kostanj. Le kadar uide živina na vabljivi zeljnik, jo je treba vrniti. V Kotljah so je pri tem primerila huda nesreča. Neko pastirico je krava nabodla pri odvračanju na rogove in jo vrgla preko sebe. Nesrečno pastirico, ki je imela trebuh ves preparan, so nemudoma prepeljali v slovenjgraško bolnišnico. Priznani kirurg g. dr. Strnad je dekletu s takojšnjo operacijo rešil življenje.

Regulacijska dela, ki so v zvezi s preložitvijo banovinske ceste skozi Guštanj v dolžino 2 km, so bila s 1. oktobrom zaradi izčrpanega kredita prekinjena. Regulirali so strugo reke Meže od železobetonskega mostu navzgor do Peruzija, odkoder so izkopali novo strugo. Pri delu so bili zaposleni domači in okoliški brezposelni, po večini leški rudarji. Prihodnjo pomlad se bo regulacija nadaljevala. Urejanje cestne trase bo trajalo precej časa.

Letina v obmejnem koroškem kotu ni bila preveč ugodna. Dolgotrajna suša je zavrla rast travnikov. Prezgodnja zaporedna slana je uničila pozno se razvijajočo zelenjavo po vrtovih, in komaj odcvetelo ajdo. Pridelek krompirja je pičel, v grobu je le po nekaj debelih sadežev. Sadja pa v naših krajih ni.

»Po žetvi«

Slikano mozaično okno (1 × 2 m) za novo zgrajeni kmetijski kontrolni in poskusni zavod v Ljubljani. Izdelano je po osnutku ljubljanskega slikarja I. F. Kleina in je zdaj razstavljeno v umetnikovem ateljeju. Priporočamo ogled lepe in zanimive umetnine.

Zadnji ljubljanski meščani

Po novem zakonu o mestih je meščanstvo ukinjeno

Ko smo jeseni l. 1934. dobili sedanji zakon o mestnih občinah, nismo takoj niti opazili, da zakon ne pozna več meščanstva in meščanov, ki so bili sto in stoletja ponosni predstavniki meščanske misli in vseh prizadevanj za svoboščine in pravice mest. Kakor je kraljevina Jugoslavija že ob svoji ustanovitvi odpravila plemstvo in s tem tudi predpravice plemenitašev, tako je pred 5 leti z zakonom o mestih odpravila tudi meščansko dostojanstvo. V prejšnjih stoletjih so namreč v mestih poleg viteškega in duhovskega stanu v glavnem odločali samo meščanje in so se zato imenovali poleg prej omenjenih dveh stanov »tretji stan«. Kdor je hotel imeti besedo v notranjem ali zunanjem svetu mestne občine je moral biti meščan. Meščani v starih časih so imeli tudi pravico do svojega grba in tako poznamo tudi meščanske grbe ljubljanskih županov, ki niso bili plemiči, saj so tako s ponosom nosili svoje grbe na pečatnikih Schönlebni in Dolničarji, še preden so postali plemiči. Po drugih mestih so te ugledne stare meščanske družine imenovali patricijske družine, saj so prav meščanske družine predstavljale ugled mesta in njegov pomen.

Ko je pa sredi minulega stoletja nastopila demokratična doba in je kmet postal enak meščanu in aristokratu ter duhovski gospodi, je jel bledeti tudi sijaj meščanstva. Predvsem meščanstvo ni bilo več dedno, temveč je moral biti vsak meščan imenovan posebej. Splošna volilna pravica pomeni tudi konec pomena meščanstva in polagoma se meščanstvo spreminja v odlikovanje ali pa celo v nekako pokojnino. Ljubljana ima še danes svojo meščansko imovino, ki jo upravlja še vedno poseben odsek. Ta imovina obstoji v starem meščanskem špitalu, kjer so dobivali bolehni in ostareli ljubljanski meščani zavetje v potrebi. Meščanski hospital ali zavetišče je l. 1345. ustanovila ogrska kraljica Elizabeta, ko se je na svojem popotovanju v Rim dalj časa mudila v našem mestu. Z mnogimi drugimi darili se je ustanova povečala in poslopje meščanskega špitala je bilo med največjimi v Ljubljani. Po njem se je imenovala Špitalska ulica, Sedanja Stritarjeva ulica, in tudi Špitalska vrata, ki so skoznje prihajali predvsem Gorenjci v mesto in naravnost pred rotovž. Špitalska kapelica sv. Elizabete je posebno znamenita za zgodovino našega slovstva, saj je v njej pridigoval Primož Trubar. Ko se je v poslopju naselil tudi okrožni urad za gorenjsko okrožje ali »Kreisamt«, je poslopje po njem dobilo ime kresija. Po potresu so staro poslopje podrli in l. 1898. je bilo dozidano sedanje poslopje, ki njega dohodke še sedaj uživajo onemogli meščani.

V Kamniku na primer so meščani ali purgarji imeli velika gozdna in druga posestva. To veliko premoženje nekdanjih kamniških purgarjev je še danes last kamniške meščanske korporacije. V Ljubljani upravlja meščansko imovino odsek, ki ga iz vrst meščanov imenuje občinska uprava, a ker je meščanstvo ukinjeno, tega odseka ne bo več mogoče imenovati iz vrst meščanov, ker po zakonu o mestnih občinah meščanov kmalu sploh več ne bo.

Ko je bil l. 1898 dozidan novi meščanski špital ali sedanja kresija, je Ljubljana dobila tudi nov meščanski statut, ki določa, da so »meščani tisti občinski domačinci, ki imajo že sedaj meščansko pravico (meščanstvo) ali katerim toisto v prihodnje občina izrecno podeli«. § 1. ljubljanskega meščanskega statuta pa nadalje pravi, da se, »meščanstvo podeljuje ali na prošnjo kakega občinskega domačina ali pa zaslužnim občinskim domačincem po predlogu župana ali kakega druzega občinskega svetovalca«.

Kdor je dobil meščanstvo, je pred vojno moral plačati v občinsko blagajno od 25 do 50 goldinarjev sprejemščine, posebej pa še donesek 50 do 100 goldinarjev za meščanski sklad, toda občina je lahko novega meščana tudi oprostila od plačila teh pristojbin, kar se je zlasti dogajalo pri manj premožnih zaslužnih možeh. Po svetovni vojni so podpore potrebni meščani dobivali in še dobivajo podporo v znesku 350 din na mesec, njih žene ali vdove ter otroci pa po 250 din na mesec. Kakor rečeno, so bili vedno vsi dohodki kresije namenjeni za podpiranje podpore potrebnih meščanov in njihovih družin. Ker pa od septembra meseca 1934. mestni svet ljubljanski zaradi novega zakona o mestih ni mogel več imenovati novih meščanov, se število teh odlikovancev krči od meseca do meseca in ti poslednji ljubljanski meščani so se spet pričeli zanimati za meščanstvo. Vse države namreč z najrazličnejšimi sredstvi, z vzgojo in propagando ter velikimi izdatki skušajo množiti državljansko zavest in tako se tudi vsa mesta danes zavedajo velikega pomena meščanske zavesti za mestne občine. Ljubljančan mora biti ponosen, da je Ljubljančan, in ta zavest naj ga vodi pri požrtvovalnem sodelovanju za blaginjo mesta. Tradicija so tiste v stoletjih zasidrane korenine mest, ki iz njih sodobnost črpa poživljajoče sokove za zdrav razvoj in napredek mest. Kakor po drugih državah varujejo stare kmečke domove in starim kmečkim domovom nakladajo časti in celo predpravice ter tako ustvarjajo nekako kmečko aristokracijo, so se tudi mesta pričela zavedati, da morajo ohraniti spoštovanje do zaslužnih mož in rodov in s tem vrniti tradiciji njeno veljavo. Tudi Ljubljana mora častiti svoje zaslužne može in družine ter ohraniti njih spomin v časti za zgled novim rodovom in za spodbudo k delu za splošno blaginjo mesta.

Kratek je že postal imenik živih meščanov v Ljubljani. Kot načelnik odseka za upravo meščanske imovine načeluje tem predstavnikom ljubljanskega meščanstva član mestnega sveta gosp. Avgust Jenko, splošno spoštovani mestni gospodar, ki je vsekdar izkazoval in dokazoval vse vrline resnične meščanske zavesti. Za njim pa naštejemo ljubljanske meščane kar po abecednem redu! To so gospodje Ivan Breskvar, kjučavničarski mojster na Sv. Petra nasipu 24; Josip Cepuder, šolski upravitelj v pok. v Sv. Florijana ul. 22; Anton Cerar-Danilo, član narodnega gledališča v pok.; Anton Dečman, trgovec in tovarnar na Ambroževem trgu 10; Engelbert Franchetti, brivski mojster v Šubičevi ul. 3.; Jakob Furian, šolski upravitelj v p. v Komenskega ul. 14; častni meščan Engelbert Gangl; častni meščan Ivan Hribar; Edigij Jeras, sodarski mojster na Hranilnični c. 10; Anton Kadunc, strojni ključavničar v Igriški ul. 15; Tomaž Kavčič, mizar v Gosposki ul. 10; Teodor Korn, krovski in kleparski mojster na Poljanski cesti 8; častni meščan dr. Anton Korošec; Ivan Košenina, mesar v Kolodvorski ul. 6; Ivan Križnar, krovski mojster v Hrenovi ul. 9; Karel Krušič, zvoňarski mojster na Privozu 8; dr. Andrej Kuhar, notar v Dalmatinovi ul. 7; Franc Leskovic, trgovec v Sv. Florijana ul. 1; Josip Maček, gostilničar v Krojaški ul. 8; Franc Medič, čevljarski mojster na Zrinjskega c. 5; Tomaž Mencinger, posestnik v Pražakovi ul. 10; Janko Mlakar, profesor v p., v Ilirski ul. 25; Ludovik Mlakar, železniški uradnik in posestnik v Jenkovi ul. 22; Fran Ocvirk, mesarski mojster na Poljanskem nasipu 48; Josip Olup, trgovec na Starem trgu 1; Alfonz Paulin, profesor v p., v Komenskega ulici 14; Ivan Perme, krojaški mojster v Ilirski ul. 20; Alojzij Potočnik, učitelj v p., na Cesti 29. oktobra 9; Simon Praprotnik, mizarski mojster v Jenkovi ul. 7; Anton Pritekelj, delavec v Jenkovi ulici 9; častni meščan dr. Dinko Puc; Ivan Sever, vrtnar, Med hmeljniki 2; Albert Sič, profesor v pok., v Gradaški ul. 18; Ivan Skubic, knjigovez na Resljevi c. 1; Anton Sterlekar, tiskar v Janežičevi ul. 12; Andrej Šarabon, trgovec na Zaloški c. 1; Karel Tekavčič, trg. poslovodja na Kongresnem trgu 15; Ivan Tomažič, strojnik na Sv. Petra nasipu 71; dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ciril Metodovi ul. 16; Ignacij Vehar, mizarski mojster v Gradaški ul. 12; dr. Fran Windischer, glavni tajnik ZTOI v p., Knafljeva ul. 15; Anton Vrhovec, gostilničar na Poljanski c. 58; Ivan Zajc, starinar in krojač na Galusovem nabrežju 16; Vinko Zajc, tiskar na Cesti 29. oktobra 23;

Domače vesti

* **Obvestilo društva Rdečega križa.** Glavni odbor društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije sporoča: Posamezne osebe se obračajo na odbor društva Rdečega križa z vprašanji, ako se bodo nabirali prostovoljni prispevki v denarju in naravi ter sprejemalo osebje za prostovoljno sanitetno službo zaradi izkazovanja podpore društvom Rdečega križa vojujočih se držav. Razen tega se obračajo posamezni s prošnjami, da jim naše društvo preskrbi poročila o usodi njihovih sorodnikov, kateri se nahajajo v krajih vojskujočih se držav, odnosno okupiranih od sovražnih vojsk. Naše društvo bo takoj preko svojih odborov, časopisja in radiostanic izdalo potrebna obvestila, čim bo prejelo poročilo, ako društva Rdečega križa vojskujočih se držav sprejemajo in želijo kakšno materialno ali osebno pomoč od zunaj. Na isti način se bodo izdala obvestila o postopku informacijske službe o usodi ujetnikov, internirancev in oseb v okupiranih krajih. Vse interesente pa prosi Rdeči križ, da se dotlej ne obračajo z navedenimi prošnjami na odbore društva. Kar tiče privatnega dopisovanja z osebami v vojskujočih se državah, se priporoča, da je isto čim krajše in čitljivo, po možnosti v jeziku vojskujoče se države, v katero se pošilja.

* **Visoko ameriško odlikovanje jugoslovenskega učenjaka.** Profesor za socialno medicino na zagrebški medicinski fakulteti dr. Andrija Štampar se je, kakor znano, nedavno vrnil iz Severne Amerike, kjer je kot gost raznih vseučilišč in znanstvenih ustanov predaval o svoji stroki. O njegovem potovanju in udejstvovanju v Ameriki je objavil obširno poročilo največji medicinski strokovni časopis v USA, ki pa je priobčil tudi vest, da je prof. dr. Štampar imenovan za profesorja javnih socialnih znanosti na vseučilišču v Berkeleyu v Kaliforniji. Na tem vseučilišču je bila katedra za socialne znanosti vnovič kreirana in njen prvi profesor je zdaj naš učenjak prof. dr. Štampar. Tej vesti je priključeno daljše poročilo o delovanju prof. dr. Štamparja v Jugoslaviji in na Kitajskem, kamor ga je bila poslala zdravstvena sekcija Društva narodov.

Dopisna trgovska šola
v Ljubljani, Kongresni trg 2
vpisuje
v svojo **Dvoletno trgovsko šolo,** tečaje za predmete — knjigovodstvo, računstvo, slovenščina, nemščina, francoščina, korespondenca v raznih jezikih, stenografija itd. — Vpis priporočamo zlasti onim, ki so že v službah in se žele izpopolniti ter onim, ki ne morejo obiskovati rednih trgovskih šol. Pouk je individualen in se vrši z dopisovanjem. — Podrobna pojasnila daje ravnateljstvo brezplačno.

* **»Bremen« bo dobro prezimil.** Včeraj smo poročali, da se je nemški veliki prekomornik »Bremen« zasidral v Murmansku, kamor se je zateklo še nad 40 drugih nemških ladij. Omenjeno je bilo, da boda morali ti parniki prezimiti v ledovju. K tem navedbam nam sporoča jugoslovenski dobrovoljec, ki je v svetovni vojni prebil celo leto v Murmansku: Mnenje, da vlada v Murmansku huda zima, je zmotno. Ves zaliv obliva zalivski tok in je pristanišče Murmansk vso zimo brez ledu. Vobče je podnebje v Murmansku vse leto dosti prijetno. Edino v kotu zaliva, tam kjer je mestece Kola, se stvori pozimi nekaj ledu, toda v splošnem je zaliv precej zavarovan pred navalom zime. Po takem bo torej »Bremen« z ostalimi nemškimi parniki, ki so se tja zatekli, lahko kar zadovoljen, ako je našel tam zavetje.

— **Proti trdi stolici in zlati žili, združeni z navalom krvi, utripanjem srca in glavobolom** je naravna **»Franz-Josefova«** grenka voda že od davnine preizkušeno domače sredstvo. Prava **»Franz-Josefova«** voda milo učinkuje in sigurno otvarja, a povrhu tega tudi v zastarelih slučajih ne odreče.

Odl. reg. S. br. 30474/35

* **30letnica živinorejske zadruge v Studenicah pri Poljčanah.** Te dni je obhajala živinorejska zadruga za studeniški okoliš, katere delokrog je razširjen čez poljčansko občino, tridesetletnico obstoja. Zadruga je v teh letih lepo napredovala. Že 20 let ji načeluje posestnik Simon Kitek, medtem ko je bil prvi zadružni predsednik Koropec Fran, bivši posestnik in gostilničar v Studenicah. Zadruga prireja vsako leto razstavo rodovniške živine. Za jubilejno leto je bila ta razstava še posebno dobro pripravljena. Naprave so bile letos izdatnejše, kakor druga leta, k čemer so pripomogli banska uprava, ki je prispevala 2.700 din kmetijski odbor s podporo 2.500 din, občina Poljčane s 1.000 din, okrajna hranilnica 100 din, tvrdka Bata 50 din ter tovarni v Rušah in Hrastniku ki sta darovali umetno gnojilo. Pri ocenjevanju je prejela prvo nagrado živina posestnika Debelaka iz Lovnika, dalje Acasa, Pukla, samostanska, pa tudi drugi so dobro odrezali. Ob zaključku so pozdravili živinorejce gg. inž. Gosak kot zastopnik banske uprave, sreski kmetijski referent Zupanc, domači župnik ter načelnik zadruge, ki je bodril navzočne, naj tudi v bodoče, kolikor se da, delujejo za napredek živine, kar bo predvsem koristilo živinorejcim samim.

VEČERNI TRGOVSKI TEČAJ na trgovskem učilišču **»Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15,** se prične v četrtek dne 5. oktobra kot običajno vsako leto. Večerni trgovski tečaj je organiziran tako, da nudi potrebno izobrazbo za opravljanje pisarniških poslov vsem onim, ki v dnevnih urah nimajo prilike obiskovati rednih šol. Poučujejo se predmeti: **Knjigovodstvo, trgovsko-obrtno računstvo, korespondenca s trgovinstvom, pisarniška dela, nemščina, stenografija, strojepisje, na željo italijanščina. Dovoljen je obisk tudi posameznih predmetov.** Pojasnila in prospekti brezplačno na razpolago osebno ali pismeno. Vpisovanje vsak dan do 5. oktobra. Uradne ure dopoldne, popoldne in zvečer do 8. ure. Šolnina nizka!

* **Tujskoprometna zveza v Ljubljani** poziva vsa včlanjena društva, da pošljejo podatke o v tekočem letu izdanih propagandnih edicijah (prospekti, vodiči, revije, brošure) Podatki naj obsegajo število naklade, stroške in jezike, v katerih so izdane. Priložiti je tudi po 2 izvoda v vsakem jeziku.

DEŽNE PLAŠČE
iz balonske svile, spalne vreče v veliki izbiri nudi sportna trgovina
B. KOLB PREDALIČ
LJUBLJANA Kongresni trg 4

* **Napad brez vzroka.** V nedeljo je bil v Črešnjevcu pri Pragerskem zahrbtno napaden Alojz Rajtmajer, mizarski vajenec s Pragerskega. Dobil je vbod z nožem v levo stran hrbta. Zaradi nevarne rane in dosti izgubljene krvi so morali nesrečnika odpeljati v bolnišnico. Napadalcu je orožništvo že na sledi.

JNAD otvarja plesne vaje v soboto 7. X.
ob 20. v Trgovskem domu. Jenko — Adamič — Buffet.

* **Pokret proti hazardnim igram.** Vsa muslimanska društva v Banjaluki so soglasno sklenila uvesti energičen pokret proti hazardnim igram. Svoj sklep bodo začela izvajati med enomesečnim ramazanskim postom, med katerim si muslimani po stari navadi najrajši kratijo čas z raznimi igrami. Med ramazanskim postom prirejajo tudi vsakovrstne tombole, letos pa bodo vse take prireditve opustili in odborniki vseh muslimanskih društev bodo v svojih področjih ljudi odvajali od igranja raznih hazardnih iger, med katerimi se je najbolj udomačila igra, ki ima lepo ime »božji blagoslov«, a je hazardna igra najnevarnejše vrste. Za vodstvo pokreta proti hazardnim igram je bil izvoljen posebni odbor, ki se je, že obrnil na oblastva s prošnjo, naj zavrnejo vsako vlogo za prireditev kake tombole. Med ramazanskim postom ki se začne že te mesec, ne bo v Banjaluki nobene tombole, voditelji pokreta proti hazardnim igram pa upajo, da se bo pokret uveljavil tudi med muslimanskim prebivalstvom drugih krajev.

STARO ŽELEZO
medenino, baker in cink — kupuje po najvišjih dnevnih cenah FRANC BELIČ pri Rupena Lutz — Ljubljana VII.

* **Župan in njegova žena ustreljena iz zasede.** V Despotovcu sta postala župan Drago Tasić in njegova žena Zorka žrtvi neznanih morilcev. Župan Tašić je imel krčmo in ko je oni večer sedel v njej pri mizi blizu okna ki ni bilo zastrto, je nekdo s puško ustrelil skozi okno in zadel župana v glavo, oK je odjeknil strel in se je župan zgrudil na tla, je nastala v krčmi panika, gostje so se skrili pod mize in samo županova žena Zorka je prihitela k možu. Tedaj je zagrmelo še nekaj strelov in se je tudi žena zgrudila mrtva na tla. V krčmi sta bila tudi takrat dva občinska stražnika, ki sta stekla ven, a nista zunaj našla nobene sledi za morilci, ki so streljali iz zasede. Po prepričanju vaščanov je postal župan s svojo ženo vred žrtev osebnega maščevanja.

Iz Ljubljane

u— **Jesen nas je pričela zalivati.** Za enkrat so končani lepi dnevi, ki so bili krasna dopolnitev letošnjega sušnega poletja. Pretekli teden je nenadno nastopil hlad in hrbti naših višjih pogorij so že dobili rahlo zimsko odejo. V nedeljo pa se ozračje ublažilo in popoldne je začelo deževati. Tudi včeraj zjutraj je bilo izprva še dosti vedro vreme, proti poldnevu pa je začelo liti in je potem zalivalo Ljubljano do večera. V kolikor ni že slana opravila s cvetjem po naših vrtovih in parkih, bo zdaj dopolnilo deževje.

u— **Otrok za otroka.** V pomoč revnim družinam na naši severni meji bo Tel. kulturno društvo »Atena« pridružilo svoji tradicionalni nabiralni akciji v korist društvenim socialnim ustanovam (ortopedski zavod. Mladinska knjižnica itd.), ki jo priredi v soboto in nedeljo 7. in 8. t. m. tudi **zbirko v blagu.** Otrokom obmejnih krajev primanjkuje tople obleke in obutve, manjka jim šolskih potrebščin, knjig, zvezkov in svinčnikov. nimajo pa tudi nikogar, ki bi jih mogel razveseliti z drobno igračko. Ali ne bi bilo dobro in lepo ter **narodnovzgojno za našo mladino** tistih krogov, ki ne čutijo obupnega pomanjkanja, da bi pobrskala po svojih omarah in predalih ter poiskala darilce, s katerim bi obdarila vsaj enega revčka na naši zemlji? Koliko pretesnih čeveljčkov leži po kotih, koliko prekratkih oblekc visi po omarah, koliko je odloženih knjig in zavrženih igračk! Dobra srca, zberite to blago, ki ga ne rabite več, in dajte ga v roke svojemu otroku, da ga ponese v **košare,** ki bodo v ta namen postavljene pri nabiralnih mizicah na raznih križiščih v mestu. Vsa zbirka v blagu se bo razdelila preko šol in učiteljstva na najpotrebnejša mesta.

u— **O teoretskih principih za dimenzioniranje fortifikacijskih objektov pred letalskimi napadi s posebnim ozirom na zaklonišča** bo pod okriljem Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcije Ljubljana ter v njegovi predavalnici v Kazini (Kongresni trg 1/II) predaval dr. inž. Miroslav Časal drevi ob 20. uri Vabljeni so člani in vsi, ki se zanimajo.

u— **Kolo žen zadrugark** priredi drevi ob 20. v dvorani glasbenega društva »Slogi«, Pražakova ulica 19., predavanje »Zaščita družine pred zračnimi napadi.« Predava referent mestnega magistrata ga. Zlata Pirnat. Po predavanju debata. K predavanju so vabljene tudi žene zadrugarjev, ki še niso naše članice, kakor tudi družinski očetje in vsi, katerim je pri srcu naša družina.

Barutana Kamnik sprejme takoj 4—5 diplomirane inžinerje—kemičarje
kateri morajo biti rojeni naši državljani.
Prednost imajo neoženjeni in kateri so odslužili vojaški rok, ali pa so istega oproščeni.
V službo sprejeti kandidati bi imeli 70 do 90 din, dnevno. Po uspešni službi bi se predložili za stalne državne, civilne ali vojaške (inžinir-poročnike) nameščence, z mesečno plačo.
Podrobna pojasnila daje barutana Kamnik.

u— **Premiera filma »Kariera« v kinu Unionu.** »Rodila se je zvezda«, tako bi se točno v prevodu glasil naslov ilma »A star is born«, ki ga pri nas od danes naprej predvajamo pod kratkim imenom Kariera V tem filmu vidimo, kako se na ameriškem filmskem nebu rodi filmska zvezda, kakšne propagande in reklame se poslužujejo filmska podjetja, da napravijo igralca ali igralko popularnega. Film nam pa obenem prikazuje tudi trnjevo pot, ki jo hodi vsak igralec in skoro vsaka igralka, ki se posveti filmski karieri Koliko samozatajevanja, koliko bridkih razočaranj, koliko težkih ur preživi kandidat slave, dokler ne postane slaven in oboževan »Kariera« je film izdelan v naravnih barvah V njem bomo zopet videli Janet Gaynor ki je bila miljenka filmske publike še v dobi nemega filma V »Karieri« je Janet Gaynor dobila zopet veliko vlogo, vlogo, ki ji krasno pristoja, zlasti ob partnerju Fredericu Marchu. Priporočamo ogled tega lepega filma vsem, ki se zanimajo za film, vsem, ki hočejo pogledati za kulise filmskih produkcijskih družb. (—)

u— **JNAD »Jugoslavija«.** Drevi ob 20.15 bo seja upravnega odbora. Načelniki sekcij naj se seje zanesljivo udeležijo. Točnost Tajnik I..

u— **Trgovski tečaji za izobrazbo pisarniških moči,** dnevni in večerni, se otvorijo začetek oktobra na trgovskem učiteljišču »Christofov učni zavod« v Ljubljani. Domobranska 15. Pojasnila daje ravnateljstvo (—)

Iz Slovenjega Gradca

sg— **Mraz in sneg.** V slovenjgraški kotlini in v slovenskem Korotanu je zadnje dni zavladal kar neverjeten hlad. Uršlja gora, kakor tudi Velika Kopa sta bili nedavne dni že pobeljeni. Sneg je spet izginil pač pa je morčca slana sleherno jutro naš gost.

sg— **Vešča v svoji stroki.** Pri Elzi Kočevarjevi, trgovki z sadjem v Slovenjem Gradcu je bila dalje časa uslužbena neka Rezika iz Desinića na Hrvatskem. Gospodarica je večkrat opazila, da ji izgineva denar. Postala je pozorna na služkinjo, ki se je z razmeroma nizko plačo kar razkošno oblačila. Ko se je Rezika odpeljala v domači kraj in so jo zaslišali orožniki, je trdila da je sestra Elze Kočevarjeve. Bila je aretirana Kočevarjevo je oškodovala za nad 2.000 din.

Iz Trbovelj

t— **Obveščamo vse somišljenike** in prijatelje, da se javni sestanek ki ga je nameravala danes ob 16. prirediti v Forteje vi dvorani krajevna organizacija JNS, ne more vršiti. Sestanek bo sklican pozneje čim bodo prilike to dopuščale. Odbor.

★

SEVNICA Pred kratkim je zapustil Sevnico in se preselil v Celje priljubljeni naš zdravnik dr. Drago Mušič z rodbino. Težko ga bomo pogrešali posebno tisti, ki smo ga poznali kot človeka in zdravnika. Spoštovali smo ga vsi kot moža, ki je živel le svojemu poklicu in rodbini. S hvaležnostjo se bodo rodbine spominjali revni sošolci obeh sinov, saj so bili deležni marsikatere podpore. Kako priljubljena je bila rodbina med nami, je pričala udeležba na poslovilnem večeru, ki so ga združeno priredila sevniška društva. Želimo g. doktorju, njegovi soprogi in obema malima Sokoličema največ sreče in zadovoljstva v novem kraju

RADIO

Sreda 4. oktobra

Ljubljana 12: Vsakemu nekaj (plošče) — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Za zabavo in oddih. — 14: Napovedi. — 18: Mladinska ura: Pri izdelovalcih igrač v Dobrepoljah. — 18.40: Slovensko obrtništvo in nameravana razstava slovenske obrti (g. Ivan Ogrin). — 19: Napovedi, poročila. — 19.40: Nac. predavanje. — 20: Prenos opere iz ljublj. gledališča. V odmorih: glasbeno predavanje ter napovedi in poročila.

Beograd 19.40: Tamburaški zbor. — 20.20: Pevski koncert. — 20.50: Violina in klavir. — 21.20: Glasba s plošč. — 21.45: Klavirske skladbe. — 22.15: Godba za ples. — **Zagreb** 20: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Lahka godba in ples. — **Praga** 20.15: Zvočna igra. — 22.20: Plošče. — 23: Koncert češke glasbe. — **Sofija** 17: Bolgarska pesem. — 18.45: Plošče. — 19.15: Solo instrumenti. — 19.50: Prenos opere »Tosca«. — 22.05: Ples. — 22.30: Narodna glasba. — **Dunaj** 16: Lahka godba. — 20.50: Wagnerjev večer. — 22.50: Nočni koncert. — **München** 20.50: Prenos iz Berlina. — **Berlin** 20.45: Vojaška godba. — 22.20: Solistični koncert. — 24: Pester glasbeni spored.

Velefilm v prekrasnih naravnih barvah!
Pot do slave in uspeha je polna težav in zelo drago se navadno plača kariera... Danes premiera! Ob 16., 19. in 21. uri!
Kariera
V glavnih vlogah: JANET GAYNOR in FREDERIC MARCH.
KINO UNION — tel. 22-21
Zelo lep, zelo zanimiv film!

POSLEDNJ. ZAPOVED ERROL FLYNN
Najaktualnejša filmska drama o zvestem vojnem tovarištvu, in junaštvu. O usodi dveh front. Film zračnih borb in ljudskih duš. — Predstave ob 16., 19. in 21. uri Hitite z ogledom, kar le še par dni na sporedu. — KINO MATICA, tel. 21-24.

DANES ob 16., 19. in 21. uri poslednjič: KINO SLOGA, tel. 27-30
CHERI BIBI
Napeta drama nedolžno obsojenega po znamenitem romanu pisatelja Gastona Lerouxa. Izredno zanimiv in pretresljiv film.
Jutri: Jan Kiepura in Martha Eggerth v filmu **ČAR BOHEMOV.**

Naša poročila po polnoči

Po berlinskem sestanku

V ospredju zanimanja je, kakšno stališče bo zavzela Italija napram nemško-ruski mirovni pobudi

Berlin, 3. okt. z. Berlinskim razgovorom grofa Ciana z nemškimi državniki pripisujejo v nemških uradnih krogih izreden pomen, dasi naglašajo, da že v naprej ni bilo pričakovati nikakih senzacij. Glavni predmet razgovorov je bil položaj po nemško-ruskem sporazumu, ki naravno ne more ostati brez vpliva na razvoj nadaljnjih dogodkov v Evropi. Kar se tiče Italije, opozarjajo na to, da se je že od vsega začetka desinteresirala na gdanskem vprašanju in je v skladu s tem svojim stališčem tudi v poljskem vprašanju ostala na strani. Sedaj, ko je poljsko vprašanje z nemško-ruskim sporazumom z nemškega stališča že dokončno veljavno urejeno, je bilo potrebno, da odgovorni nemški in italijanski državniki izmenjajo misli glede novega položaja in možnosti nadaljnjega razvoja.

Italijo zanima zlasti vpliv novega položaja na južnovzhodno Evropo. Grof Ciano je glede tega dobil zagotovilo, **da so ostali interesi Italije na Balkanu z nemško-ruskim sporazumom popolnoma nedotaknjeni. Berlin in Moskva sta v polnem obsegu upoštevala, da je Italija tudi balkanska država in sta se zato ozirala na njene interese.**

Razen tega so se berlinski razgovori nanašali na mirovno akcijo, ki jo pripravlja Nemčija, pri čemer bo Italija kot največja nevtralna država lahko igrala pomembno vlogo. Proučili pa so tudi vsa vprašanja, ki jih je treba upoštevati, če bo ostala mirovna akcija brez uspeha in se bo vojna nadaljevala.

Kakšno stališče bo v tem pogledu zavzela Italija, v berlinskih krogih zaenkrat še ni znano, **po mnenju berlinskih nevtralnih opazovalcev pa je treba računati s tem, da se Italija ne bo direktno vezala na nemško mirovno ponudbo.**

Fašistični organ o stališču Italije

Milan, 3. okt. z. »Regime Fascista« komentira Cianov obisk v Berlinu in naglaša, **da bodo razočarani vsi, ki menijo, da bo Italija sedaj s plapolajočimi zastavami prešla v drugi tabor.** Italijanska politika je premočrtna in ne pozna nihanja med enim in drugim taborom. Gdansko vprašanje je bilo od vsega začetka izločeno iz italijansko-nemškega pakta. **Italija pozdravlja vsako akcijo, ki stremi po obnovi miru in bo vselej izvršila svojo dolžnost tako, kakor ji to narekujejo interesi.**

Deljeno angleško mnenje o ruski in italijanski politiki

London, 3. okt. z. Z zanimanjem pričakujejo v londonskih političnih krogih rezultata Cianovega kratkega obiska v Berlinu. Vse kaže, da je postal položaj Italije spričo dalekosežnih izpremenb v nemško-ruskih odnošajih še bolj delikaten. Berlin je bil od začetka vojne premalo v stikih z Rimom in si zato nemški vladni krogi sedaj prizadevajo, da bi Italijo znova in še tesnejše povezali z usodo Nemčije. Ni še nobenega znaka, ki bi kazal na to, da bi bila Italija pripravljena opustiti svoje dosedanje stališče in podpreti prizadevanja Nemčije. Nobena tajnost ni, da v Rimu niso baš navdušeni nad politiko, ki je omogočila pohod Rusije v vzhodno in južnovzhodno Evropo.

Londonski listi kljub dosedanjim slabim izkušnjam z Moskvo in dasiravno pravi Stalinovi cilji niso znani, še vedno ugodno presojajo politiko Rusije in opozarjajo zlasti na to, da je Rusija sama dala pobudo za poglobitev gospodarskega sodelovanja med Anglijo in Rusijo, o čemer se že vodijo pogajanja v Londonu. Vodilni londonski listi, ki običajno tolmačijo stališče merodajnih krogov, pa niso tako optimistični in računajo celo z zelo dalekosežnim sodelovanjem med Nemčijo in Rusijo. Domnevajo celo, da bi utegnila Rusija skleniti z Nemčijo vojaško zvezo, če nemška mirovna ofenziva ne bo rodila pričakovanega uspeha.

Lloyd George o mirovni pobudi

London, 3. okt. AA. Bivši predsednik vlade za časa svetovne vojne in najstarejši član spodnje zbornice Lloyd George je na današnji seji v debati izjavil med drugim: Angleška vlada bo morala, ako bo kdo formalno, po radiu ali na kak tretji način predložil mirovne pogoje, iste vsekakor proučiti, velikega pomena pa je, da ne sprejme nobenih prenagljenih sklepov. Popolnoma se strinjam z izjavo predsednika vlade, **da bi bila za nas sramota, ako bi sprejeli kot gotovo dejstvo zasedbo Poljske. Ne gre pa samo za Poljsko, temveč tudi za Češkoslovaško.** Nadalje je zelo pomembno vprašanje kolonij, ki ga bodo pokrenili. Načelo se bo tudi vprašanje razorožitve in vprašanje, ali se bo Italija udeležila vojne. Ako bi bila v tem pogledu kakršnakoli konferenca, potem bi bilo napačno poklicati poleg prizadetih velesil samo še zastopnike Italije in Rusije, ne pa tudi Zedinjenih držav.

★

Mesec dni vojne

Pariz, 3. okt. br. Danes je poteklo mesec dni, odkar se je pričela sedanja vojna v Evropi Nocojšnji listi beležijo ta datum s posebnim poudarkom in objavljajo hkrati pregledna poročila o razvoju dosedanjih vojnih operacij. Pri tem ugotavljajo, da se presenečena Poljska ni mogla znajti in jo je nemška vojska spričo svoje tehnične in tudi številčne premoči v nekaj tednih pregazila. To pa po mnenju pariških listov še ne pomeni, da se Poljska ne bo več obnovila, ker jamči za njeno obnovo neomajna volja zapadnih demokracij, da enkrat za vselej odpravijo s sveta nadaljnje ogražanje slehernega evropskega naroda in svetovne civilizacije.

Na zapadni fronti doslej sicer še ni prišlo do nobene prave velike bitke, vendar je mogoče tudi iz dosedanjih vojnih operacij izvajati že naslednje povsem konkretne zaključke:

1. Francoska vojska je zavzela doslej preko 40.000 ha nemškega ozemlja.

2. Od vsega početka vojne na zapadu je iniciativa v rokah francoskega vrhovnega poveljstva in tudi vsi dosedanji nemški protinapadi so bili odločno odbiti.

3. Na raznih sektorjih v Posaarju so si Francozi izvojevali take pozicije, da more njihovo težko topništvo sedaj obstreljevati že centralne utrdbe Siegfriedove linije, a Nemcem je protinapad na področju med Mozelo in Saaro, ki so ga pripravljali v sedanjih dneh, že povsem onemogočen.

4. Pri vseh dosedanjih letalskih bojih in drugih letalskih akcijah se je izkazalo, da je francosko letalstvo v tehničnem pogledu znatno v premoči nasproti nemškemu letalstvu. To so doslej priznali že vsi nevtralni vojaški strokovnjaki in med njimi tudi nekateri italijanski.

60. francosko vojno poročilo

Pariz, 3. oktobra. br. Nocoj je vrhovno poveljstvo francoske vojske objavilo naslednje 60. vojno poročilo:

Na področjih vzhodno od Saare in Mozele so bili odbiti napadi sovražnika. Sovražno topništvo je močno delovalo v teh predelih.

Komunistično rovarjenje v Nemčiji

Berlin, 3. okt. z. V nemških vojaških krogih zbuja veliko vznemirjenje komunistična propaganda, ki se zadnje čase naglo širi kljub vsem strogim ukrepom ne samo med civilnim prebivalstvom, marveč tudi med vojaštvom. Izgleda pa, da je bilo svobodno politično udejstvovanje komunistov eden izmed pogojev, ki jih je predložil Stalin pri sklepanju sporazuma z Nemčijo. Nemški vojaški krogi se boje, da bo komunistična propaganda zavzela tak obseg, da bo predstavljala resno nevarnost za sedanji red in režim v Nemčiji.

★

Nemška sodba o turških pogajanjih

Berlin, 3. okt. p. V tukajšnjih krogih sodijo, **da pogajanja turškega zunanjega ministra Saradzoglu z Molotovom ne bodo uspela.** Na to naj bi kazal včerajšnji komunike, kakor tudi okoliščina, da se ruski tisk ne izraža optimistično o dosedanjih razgovorih. Tudi v turški delegaciji je opažati močno rezerviranost. Ruska vlada bo skušala doseči, da bi Turčija v primeru ruske intervencije ne pustila angleškim in francoskim vojnim ladjam proste poti skozi Dardanele v Črno morje.

Kjoseivanov o nevtralnosti Bolgarije

Sofija, 3. okt. br. Na današnji narodni praznik, ob 21. obletnici vlade kralja Borisa, so se vršile po vsej Bolgariji velike svečanosti. Mem drugimi javnimi deli je bila otvorjena tudi nova železniška proga Karlovo-Kazanlik. Pri tej priliki je imel ministrski predsednik dr. Kjoseivanov govor, v katerem je poudarjal, da je tudi za Bolgarijo nastopil čas velikih preizkušenj. Bolgarski narod si je zagotovil mir, ker se zaveda, da brani na ta način svoje življenjske interese, in da more le tako upati v boljšo bodočnost. Bolgarija je nevtralna in bo tudi ostala, dokler je ne bo kdo napadel.